

Inhoud

Gemeenteraad: commissie begroting	2
---	---

Voorzitter: R. van Niejenhuis (PvdA)

Namens de raad: M. Wijnja (GroenLinks), P. Brouwer (GroenLinks), F. Folkerts (GroenLinks), M. van der Glas (GroenLinks), J. van Hoorn (GroenLinks), J. Jones (GroenLinks), B. Leemhuis (GroenLinks), C. Nieuwenhout (GroenLinks), N. Nieuwenhuijsen (GroenLinks), H. Sietsma (GroenLinks), J. Visser (GroenLinks), J. Bushoff (PvdA), K. Boogaard (PvdA), J. de Jonge (PvdA), J.P. Loopstra (PvdA), D. van der Meide (PvdA), T. Rustebiel (D66), S. Claassen (D66), K. van Doesen (D66), J. Lo-A-Njoe (D66), I. Venhuizen (D66), J. Dijk (SP), D. Brandenburg (SP), B. de Greef (SP), J. Huisman (SP), W. Koks (SP), I. Jacobs (VVD), E. Akkerman (VVD), J. Boter (VVD), G. de Vries (VVD), G. Brandsema (ChristenUnie), T. Moorlag (ChristenUnie), P. Rebergen (ChristenUnie), K. de Wrede (PvdD), W. Pechler (PvdD), T. van Zoelen (PvdD), R. Bolle (CDA), H.P. Ubbens (CDA), Y. Menger (100%Groningen), H. Moerkerk (100%Groningen), A. Sijbolts (Stadspartij), R. Staijen (Stadspartij), S. Bosch (Student&Stad), T. van Kesteren (PVV)

Namens het college: wethouders I. Diks, R. van der Schaaf, B. Benjamins, I. Jongman, P. Broeksma, C. Bloemhoff, G. Chakor, burgemeester K. Schuiling

Namens de griffie: J. Spier

Gemeenteraad: commissie begroting

00:16:14

Voorzitter: Goedemiddag allemaal, welkom in het provinciehuis voor deze bijzondere vergadering. Mag ik u allemaal vragen om plaats te nemen? Volgens het klokje op mijn laptop is het drie uur, dus die grote klok loopt een beetje achter, geloof ik. Ben ik goed verstaanbaar trouwens zo? Ik schuif hem iets dichterbij. De bodes hebben mij gezegd dat ik hiermee mag gooien, dus dan weten jullie dat alvast.

00:16:52

Voorzitter: Nogmaals welkom, terwijl de laatste mensen even koffie pakken. Ik zie een aantal van u verrast kijken wat Rik van Niejenhuis op deze plek doet. Ik zit hier als plaatsvervangend voorzitter, omdat we nu geen officiële raadsvergadering hebben, maar een bijzondere hybride sessie om te komen tot de voorstellen, waar we vanavond onder leiding van onze burgemeester over gaan stemmen. Ik wacht even tot het rustig is geworden.

00:17:36

Voorzitter: Goed, dan zou ik willen beginnen met kijken, welke raadsleden online deelnemen aan deze vergadering. Even kijken of ik dat allemaal in beeld kan zien. Ik zie in ieder geval Ido Venhuizen, Jan Visser en Martijn van der Glas. Mijn scherm wordt nu blauw, dus ik kan het hier even niet zien. Zijn er nog raadsleden online aanwezig, die ik nog niet genoemd heb?

00:18:07

De heer Claassen: Ik ben er ook, Rik.

00:18:09

Voorzitter: Ah, Sander hoi. Welkom ook. Zijn er nog anderen die zich nog even kenbaar moeten maken? Krista Boogaard; ja, ik zie je ook in beeld nu. Hartstikke goed. Oké, ik heb begrepen dat er geen mensen online zijn die woordvoering willen doen, dus alle woordvoerders van de fracties zitten hier nu in de zaal. Wij hebben, zoals ik net al zei, een

bijzondere vergadering, een hybride vergadering. Ook, nog niet echt een raadsvergadering, maar een commissievergadering, waarbij we ons voorbereiden op de besluitvorming vanavond vanaf kwart over tien pas. Tussen drie en kwart over negen zijn wij hier met elkaar in deze zaal om dat voor te bereiden. De vergadering kan niet alleen door de raadsleden, maar ook andere mensen, zoals gebruikelijk via de livestream worden gevolgd en we behandelen de gemeentebegroting 2022.

00:18:55

Voorzitter: We doen dat in twee termijnen. We hebben van drie tot vier de tijd voor de eerste zes woordvoerders, dan hebben we een korte pauze en dan hebben we tijd voor de tweede zes woordvoerders waarna we na weer een pauze naar de reactie van het college gaan. Ik ga er als voorzitter van uit dat mochten de woordvoerders opmerkingen hebben bij de begrotingswijzigingen voor het tweede kwartaal 2021, het gemeentefonds of de belastingtarieven dat die worden meegenomen in de woordvoering. Dan stel ik voor om daarmee te beginnen. Ik denk dat ik mevrouw Wijnja ga aankijken voor de eerste termijn.

00:19:54

Mevrouw Wijnja: Ja, zo doet die het. Ja, we moeten daar staan, mevrouw De Wrede. Tenminste, dat mag ik volgens mij zelf weten, maar goed. Voorzitter, het is november 2021 en nog steeds zijn wij in de greep van de coronacrisis. Een pandemie die ons leven op de kop heeft gezet en ons heeft geleerd, dat wij als mensen hier op deze planeet misschien toch iets minder te vertellen hebben, dan we dachten of hoopten. Ook een pandemie die tegenstellingen in onze samenleving omhoog bracht en verscherpt heeft en die ons opnieuw terugwerpt in maatregelen. Niet dus zoals we graag zouden willen, maar toch bespreken we vandaag de begroting. De laatste begroting van dit college en de eerste begroting met de nieuwe indeling en nieuwe indicatoren. Het opstellen van een ontwerpbegroting is enorm veel werk en ik wil alle betrokken ambtenaren daarvoor enorm danken. Ook vanaf deze plek, dank aan de wethouder Financiën, die deze klus op zijn bordje had en dat toch heel aardig voor elkaar krijgt allemaal. Hoe beoordeelt de GroenLinksfractie dan de begroting die er ligt? Dat hebben we vooral gedaan aan de hand van de vraag of we de goede dingen doen in Groningen en of we op de goede weg zijn. Wanneer je als gemeente bepaalde doelen wil bereiken, moet je verschillende dingen in samenhang doen. Dat noemen we ook wel integraal of domein overstijgend werken. Simpele oplossingen voor ingewikkelde vraagstukken bestaan niet. Ik zal aan de hand van twee voorbeelden uitleggen waarom wij vinden dat we op de goede weg zijn. We willen bijvoorbeeld een groene en gezonde leefomgeving voor iedereen. Als we dan kijken waar we zijn met die doelstelling is de constatering dat het herwinnen van de openbare ruimte in onze hele gemeente de goede kant opgaat. Klimaatadaptatie, het tegengaan van hittestress onder andere door vergroening, het loslaten van de autologica, het verbeteren van luchtkwaliteit en van leefkwaliteit, maar ook het duurzaam en natuurinclusief bouwen en het ruimte geven voor verblijven en bewegen in de openbare ruimte gaan hierin allemaal hand in hand. Echter, wat we ook willen is ongelijkheid tegengaan. Daarom vinden wij het belangrijk dat bij verdeling van lasten we 'de sterkste schouders dragen de zwaarste lasten' hanteren. Er wordt ingezet op de verlengde schooldag, wijkvernieuwing, energietransitie maar ook investeringen via de Regio Deal vinden plaats in onze noordelijke wijken. Voorzieningen hebben we overal in de gemeente overeind weten te houden. De sociale basis in wijken en dorpen wordt versterkt

door activiteiten en bijvoorbeeld projecten als WIJ op straat. Cultuur is toegankelijk geworden. We investeren in de eerste duizend dagen van onze jongste inwoners. Er is een ruimere kwijschelding voor minima. Maatwerkbudgetten zijn beschikbaar om bijvoorbeeld uithuiszettingen te voorkomen. Mensen in de bijstand krijgen ruimte en vertrouwen in Groningen. Al die maatregelen en investeringen zijn nodig en wat GroenLinks betreft, zijn we op de goede weg. Dan, Voorzitter, heb ik nog opmerkingen over drie onderwerpen: groene daken, energiearmoede en de personele inzet. Dit jaar werden wij tot twee keer toe verrast met het bericht dat de subsidie voor -

00:23:29

Voorzitter: Mevrouw Wijnja, ik val u even in de reden, want de heer Bolle heeft een opmerking.

00:23:32

De heer Bolle: Ja, Voorzitter. Ja, het is op zichzelf natuurlijk niet zo vreemd dat GroenLinks in deze begroting vindt dat we de goede dingen doen. Het is immers de grootste partij en heeft dus waarschijnlijk ook de grootste invloed op de begrotingen normaal gesproken. Echter, in de politiek gaat ook om punten die je anders zou willen zien en die nog niet geregeld zijn en daar hoor ik mevrouw Wijnja helemaal niet over. Wat gaat er niet goed en hoe zouden we dat in '22 kunnen oplossen?

00:24:05

Mevrouw Wijnja: Er zijn twee onderwerpen in ieder geval, waar wij iets anders in willen. Het één kom ik zometeen op en het andere gaat over de personele inzet en daar ga ik zometeen ook iets over zeggen. Dat zijn in ieder geval twee concrete punten, waar wij vandaag aandacht voor willen vragen. Ik begin even bij de groene daken, want het is op zichzelf mooi dat mensen de weg weten te vinden naar deze subsidie, maar wat we minder mooi vonden is dat het vooral een paar grote daken betrof. Het belonen van een paar grote initiatieven betekent een teleurstelling voor particuliere eigenaren met een relatief klein dak. Tegelijkertijd zorgt het initiatiefvoorstel Natuurinclusief Bouwen, dat bij nieuwbouw groene daken uitgangspunten zijn. We hoorden de wethouder tijdens de meningsvormende sessie te kennen geven, dat er in het eerste kwartaal van 2022 een voorstel naar de raad komt hoe de subsidie er volgend jaar uitziet. Wij hebben daar een aantal ideeën over, hoe we dat graag zouden willen en dienen daarover een motie in met de Partij voor de Dieren.

00:25:06

Voorzitter: Meneer Bolle.

00:25:07

De heer Bolle: Voorzitter, wat is er nu belangrijk? Zo veel mogelijk vierkante meters groene daken of dat er zo veel mogelijk mensen gebruik kunnen maken van die subsidie?

00:25:20

Mevrouw Wijnja: Uiteindelijk allebei, zou ik willen zeggen, Echter, wat we in ieder geval constateren, is dat vrij veel geld van het budget is opgegaan aan een paar hele grote daken en wat wij graag zouden zien is, dat in het voorstel wat er komt, een deel van het budget gereserveerd wordt voor daken met een oppervlakte tot 100 vierkante meter, zodat je zeker weet dat je ook in die subsidiepot voldoende ruimte hebt voor particuliere woningeigenaren.

00:25:45

De heer Bolle: Voorzitter, waarom is het dan niet gelukt om al meer geld te creëren in '22? Om dat nu al te regelen voor die groenen daken? Uiteindelijk gaat het namelijk om meer geld dan. Als je allebei wil, dan is de consequentie dat je meer geld nodig hebt, maar dat zie ik niet terug in de begroting.

00:26:02

Mevrouw Wijnja: Toen in 2021 die pot leeg was, is het in ieder geval gelukt om die nog een keertje te vullen. Dat is hartstikke mooi. Ik denk dat het goed is op basis van de ervaringen die dit jaar opgedaan zijn, om te zorgen dat daar een goed voorstel voor komt. Daarom waren wij ook blij met het verhaal van de wethouder vorige week, dat daar een wat uitgewerkter voorstel voor komt. Dat wachten we af en beoordelen we dan als dat komt. De klimaatcrisis is één van de grootste uitdagingen, waar wij als wereldgemeenschap voor staan. De meeste CO₂-uitstoot wordt veroorzaakt door een klein aantal bedrijven en de rijkste mensen van deze aarde en juist zij dreigen bij de energietransitie en alles wat daarbij hoort buiten schot blijven, ten koste van gemiddelde inwoners. Om vergaande actie te eisen van het kabinet, de klimaatop in Glasgow en onder andere de grote vervuilers aan te pakken, gingen in Nederland ruim 40.000 mensen zaterdag de straat op tijdens de klimaatmars. Tegelijkertijd, Voorzitter, hebben we iedereen nodig in de energietransitie en moeten we ervoor zorgen dat de bestrijding van de klimaatcrisis eerlijk verloopt. Door stijgende energieprijzen en gebrekkige isolatie van woningen kampen steeds meer mensen met energiearmoede. De energietransitie moet eerlijk zijn. Groen en links gaan hand in hand – zeg maar de reden dat wij heten zoals we heten – dat weten wij al decennia. Het is één van de redenen dat onze fractie hier twee jaar geleden het voorstel deed om 140.000 euro beschikbaar te stellen om de regeling Reductie Energiegebruik aan te vragen bij het Rijk. Vorig jaar bij de behandeling van de begroting deden we datzelfde voorstel weer. Dat leverde totaal ruim 3,3 miljoen euro op. Nu komt het college met een voorstel twee miljoen euro om energiearmoede tegen te gaan, te stoppen in het nog op te richten energietransitiefonds.

00:28:06

Voorzitter: Daar is een vraag over van de heer Brandenburg.

00:28:09

De heer Brandenburg: Ja, Voorzitter, want die energiearmoede ... We weten met zijn allen dat de huishoudens met de laagste inkomens het grootste deel van hun besteedbaar inkomen kwijt zijn aan die energie- en klimaatlasten. Nu doet de SP een voorstel met een isolatiefonds te komen, waarmee we juist voor die inkomens huizen kunnen isoleren. Dat willen we met veel meer aanvullen dan die twee miljoen die dit college wil. Ik neem dus aan dat GroenLinks met ons mee gaat doen, wat dat betreft.

00:28:37

Mevrouw Wijnja: Laat ik allereerst zeggen, dat ik heel blij ben – en niet alleen nu, maar ook de afgelopen jaren – dat de SP en GroenLinks hand in hand gaan, waar het gaat om het bestrijden van energiearmoede, want het is een heel belangrijk probleem. Ik ben dus ook heel blij in die zin met het voorstel wat de SP heeft gedaan, omdat de hele analyse in de overwegingen van de motie een hele terechte is. Dat is ook de reden dat er zoveel geld beschikbaar voor is. Als ik het onder elkaar zet – want ik zal zo nog een aantal bedragen

noemen die beschikbaar zijn voor de bestrijding van energiearmoede – is wat ons betreft op dit moment de beschikbare hoeveelheid geld niet zozeer het probleem, maar – ik word er helemaal emotioneel van, merkt u – vooral, dat we ervoor moeten zorgen dat we al die maatregelen die daarvoor beschikbaar zijn zo snel mogelijk bij de mensen krijgen. Daar ga ik dus zo nog even om vragen.

00:29:38

Voorzitter: Gezien de tijd en ik zie dat de heer Brandenburg nog niet helemaal tevreden is met uw antwoord ... Ja, neemt u het woord.

00:29:45

De heer Brandenburg: Heel kort, hoor. Ik begrijp dat. Ik vind ook dat fonds, waar u het net over had, leuk en dat gaat over tochtstripjes en radiatorfolie. Echter, wat wij willen is dat er een fonds komt, waarmee je echte isolatie van woningen kunt voorfinancieren en dat mensen over een langere termijn kunnen terugbetalen. Dat zet echt zoden aan de dijk en maakt grote klappen. Er blijft 17 miljoen over in de lopende rekening van 2021. Laten we dat nu inzetten. Of vindt u twee miljoen echt genoeg? U bent het toch met me eens, dat er veel meer nodig is, dan wat er nu gebeurt.

00:30:17

Mevrouw Wijnja: Ik ben met u eens dat er meer nodig is dan twee miljoen, maar wat ik zeg, dat is er ook. Zoals ik net zei, die 3,3 miljoen van de Regeling Reductie Energiegebruik die is erin en die twee miljoen komt erbij. Er is een volkshuisvestingsfonds van tien en een half miljoen voor huiseigenaren en het Rijk heeft bekendgemaakt ook nog 150 miljoen beschikbaar te stellen voor de aanpak van energiearmoede. Dan is onze inschatting, met nog een paar maanden in deze collegeperiode te gaan –want dat is ook niet een onbelangrijk detail in deze – dat het voor nu belangrijk is om ervoor te zorgen dat het geld wat er is zo snel mogelijk in de muren en de ramen en achter de radiatoren van de mensen komt die dat nodig hebben, zodat hun rekening omlaaggaat. Dat is belangrijk en als wij na de verkiezingen constateren, dat er eventueel meer geld nodig is, dan kan dat prima daar besproken worden. Dat is onze afweging in deze.

00:31:17

Voorzitter: Ik stel voor dat u de woordvoering even afmaakt en eventuele andere amendementen of moties introduceert en als de heer Brandenburg dan nog een vraag heeft, dan doen we die aan het einde nog even.

00:31:26

Mevrouw Wijnja: Ja, ik ga het nog even oppakken na de 150 miljoen van het Rijk. Energiecoaches zijn beschikbaar, energiebesparende maatregelen zijn beschikbaar, dus de belangrijkste vraag van ons is nu niet of het geld er is, maar hoe we dit zo snel mogelijk bij de mensen krijgen. Ik vraag daarom de wethouder: is er ruimte om te versnellen op dat gebied en zo ja, hoe gaan we dat voor elkaar krijgen? Tot slot, Voorzitter, de afgelopen jaren hebben we veel aandacht gehad voor de problemen veroorzaakt, doordat we als gemeente te weinig geld krijgen voor onze taken van de Rijksoverheid. Echter, een andere belangrijke pijler van beleid uitgevoerd krijgen, zijn de mensen die het moeten doen. Vorige week zei de wethouder daar al iets over. Het is een heel zorgelijk gegeven, dat het feit dat de krapte op de arbeidsmarkt, maar ook de bezuinigingen de afgelopen jaren waarschijnlijk op de

organisatie, ertoe leiden dat er nu personele zorgen zijn die niet alleen gelden voor nu, maar ook als we een aantal jaren vooruitkijken. Ik zou de wethouder willen vragen: is er al een idee hoe we dit zouden kunnen tackelen en kunnen aanpakken? Tot zover.

00:32:33

Voorzitter: Dank u wel. De heer Brandenburg.

00:32:38

De heer Brandenburg: Ja, Voorzitter, ik probeer het nog een keer, want ik vind dit een beetje teleurstellend. Dan zegt GroenLinks hier: "Ja, er blijft wel geld over, maar we hebben nog maar een korte periode. Dat is ook belangrijk, is heel belangrijk, maar we wachten nog wel even een nieuw college af". U bent toch nu de grootste partij. U heeft nu de mogelijkheid om iets te kunnen doen aan die energiearmoede. Wij doen een voorstel om veel meer miljoenen in te zetten om echt slagen te maken en dan zegt GroenLinks: "Nu, we wachten even af en we vragen de wethouder of hij ruimte ziet om te versnellen". Daar kan toch niet zijn waar GroenLinks mee komt of wel?

00:33:12

Mevrouw Wijnga: Wat een heerlijke samenvatting van wat ik niet heb gezegd. Wat ik zei is, in Groningen – want wij hebben het nagevraagd en bij elkaar opgeteld – is nu 15,8 miljoen beschikbaar hebben voor die maatregelen. Dat is veel geld en dan denk ik dat het vooral belangrijk is om dat zo snel mogelijk uitgegeven te krijgen. Dan wil ik het daar nu over hebben en niet over de vraag: moet er dan nog meer geld bij? Dat zou dan eventueel in een later stadium kunnen en daar zijn we volgens mij ook met elkaar bij dan.

00:33:41

Voorzitter: Dank. Dan gaan we naar de heer Bushoff. Vergeet uw pasje niet mee te nemen.

00:34:08

De heer Bushoff: Ja, Voorzitter, ik wil beginnen met een ander punt, wat ik me niet had voorgenomen om in dit debat in te brengen, maar het raakt wel aan de actualiteit en ook wel aan het bestaan van heel veel Groningers. Dat gaat over het bericht dat demissionair minister Blok misschien toch denkt dat er meer gas gewonnen moet worden uit Groningen, dan is afgesproken, omdat er ergens het één en ander vertrappt is. Toen dacht ik, als je dat nou als Groninger hoort, als Groninger die al heel lang te maken heeft met de gaswinningsellende en die al heel veel vertraging op vertraging heeft gehad, dan moet dat je toch woedend maken. Daar moet je toch moedeloos van worden. Wat de Partij van de Arbeid betreft, is het ook onacceptabel, als er teruggekomen wordt op die afspraak. We zouden ook heel graag de toezegging van het college willen, dat ze liever vandaag nog dan morgen aan de minister laten weten, dat zij pal gaan staan voor wat is afgesproken met Groningen, namelijk het terugdringen van de gaswinning, in plaats van weer meer gas gaan winnen uit Groningen. Die toezegging zou ik als eerste graag van het college willen vragen.

00:35:06

De heer Bushoff: Voorzitter, dat gezegd hebbende, dan nu mijn inbreng bij dit laatste begrotingsdebat van deze periode. Ik dacht terug, wat waren nu ook alweer de eerste woorden die ik in deze raad uitsprak, oftewel wat was het begin van mijn maidenspeech. Dat was het wordt roder en het wordt groener, oftewel het wordt socialer en duurzamer. Volgens mij is dat ook gelukt. We hebben basisbanen gerealiseerd, meer mensen aan het

werk geholpen, we hebben de verlengde schooldag ingevoerd, we investeren miljoenen in het opknappen en nieuw bouwen van scholen, juist in wijken waar dat het hardste nodig is. We zetten ontzettend veel vaart achter de wijk- en dorpsvernieuwingen. Kortom, een korte greep uit de concrete resultaten die we deze afgelopen periode hebben geboekt. Volgens mij is de rode draad erin: een overheid die oog heeft voor de noden van mensen en die regie pakt bij zaken die te belangrijk zijn om aan de markt over te laten. Dat klinkt soms best wel abstract, maar heel concreet betekent het voor Hans, die nu een basisbaan heeft, dat – om in zijn eigen woorden te spreken – hij zich nu meer mens voelt. Het betekent bijvoorbeeld voor Bram en de andere bewoners van het Pepergasthuis dat een eeuwenoud hofje met sociale huurwoningen niet verpatst wordt aan een belegger, maar dat dat hun thuis blijft. Het betekent voor de schoonmakers, dat ze straks weer in dienst komen bij de gemeente en erbij horen met meer loon en betere arbeidsvoorwaarden. Voorzitter, dat is vooruitgang. Vooruitgang gaat wat de Partij van de Arbeid betreft over hoe we omgaan met mensen die in het begin minder kansen hadden en niet over het succes van de rijksten. Als je langs die meetlat vooruitgang toetst, dan hebben we de afgelopen periode vooruitgang geboekt, doen we vandaag nog een aantal voorstellen om vooruitgang te bewerkstelligen en biedt deze begroting ook financiële ruimte voor een nieuwe coalitie om in de toekomst nog vooruitgang te gaan boeken. Voorzitter, als je het dan hebt over de toekomst -

00:37:05

Voorzitter: Eerst een vraag over het heden, geloof ik.

00:37:08

Mevrouw De Wrede: Dank u wel, Voorzitter, Ja, de heer Bushoff somt een aantal zaken van vooruitgang op, waar de Partij voor de Dieren zich op zich wel heel goed in kan vinden. Ik ben benieuwd of de heer Bushoff vindt dat er ook sprake is van vooruitgang die de afgelopen jaren is geboekt ten opzichte van de huidige bewoners van het Suikerunieterrein?

00:37:35

De heer Bushoff: Voorzitter, volgens mij is deze coalitie en dit college ontzettend goed op weg om Groningen nog groener te maken, met ook oog voor biodiversiteit en dierenwelzijn. We doen volgens mij alles wat nodig is voor de huidige bewoners van het Suikerunieterrein om daar compensatie voor te vinden en we zorgen er ook voor dat de nieuwe bewoners, de mensen van onze gemeente, straks een woonplek kunnen hebben op het Suikerunieterrein. Voorzitter, ik kom daar zometeen in mijn betoog ook nog op terug. Ik had het over de toekomst. Als je het over de toekomst hebt, dan heb je het natuurlijk over jongeren. Een tijdje geleden was ik in mijn oude wijk Beijum en toen liep ik langs een pleintje wat ik vroeger altijd 'De vier bomen' noemde, omdat dat pleintje vier bomen op de hoeken heeft staan. Er waren, net als ik dat vroeger deed, een aantal kinderen aan het voetballen. Ik trapte een balletje met ze mee en heel eventjes had ik weer die jeugdige onbevangenheid. Geen gedoe, geen politiek, gewoon lekker voetballen en ik zag dat die jongeren dat ook hadden. Ik dacht toen bij mezelf, ze hebben misschien wel zo een onbezorgde jeugd, maar ze hebben ze ook zo een onbezorgde toekomst? Dat dacht ik in aanloop naar dit begrotingsdebat -

00:38:40

Voorzitter: Mevrouw De Wrede.

00:38:42

Mevrouw De Wrede: Ja, dank u wel, Voorzitter. Ik ben nu toch even helemaal van mijn stuk. U heeft het over die mensen en de jeugdige onbevangenheid die u zelf even kwijt was, maar hoe oud bent u ook alweer?

00:38:56

De heer Bushoff: Dat is altijd een gevaarlijke, want dan kun je mensen inderdaad op hun tenen trappen, als ik zeg dat ik nog 24 ben, maar als zelfs ik me af en toe al oud voel ... Dat gezegd hebbende, Voorzitter -

00:39:07

Voorzitter: Ik zie meneer Koks nog lachen, dus volgens mij gaat het helemaal goed.

00:39:09

De heer Bushoff: Ja, maar meneer Koks blijft eeuwig jong natuurlijk. Voorzitter, die jongeren die misschien wel een onbezorgde toekomst hebben en op dat pleintje ontzettend genoten van het spelletje voetbal en ik vroeg mij af: hoe onbezorgd is hun toekomst? Wetende, dat er sprake is van een wooncrisis, wetende dat er sprake is van de klimaatcrisis en dat ook kansengelijkheid onder druk staat. Wat we ook weten is dat één op de zes kinderen in Groningen opgroeit in armoede en dat veel van de ouders van die kinderen die opgroeien in armoede behoren tot de groep 'werkende armen'. Daarom dienen wij als Partij van de Arbeid vandaag een voorstel in om juist die groep beter te gaan helpen met minimavoorzieningen van de gemeente. Voorzitter, wat we ook al wel weten, is dat heel veel van die kinderen die daar aan het voetballen waren, hoewel ze misschien heel graag profvoetballer willen worden, waarschijnlijk geen profvoetballer met een miljoenensalaris gaan worden. Misschien worden ze wel politieagent, leraar, bouwvakker of zorgmedewerker, gewoon iemand met een middeninkomen. Of fractievoorzitter van de PvdA hoor ik links van mij. Wellicht. Volgens mij is er heel veel mogelijk, maar voor heel veel mensen betekent het wel dat je een middeninkomen hebt. Laat het nu voor de mensen met een middeninkomen vrijwel onmogelijk zijn om aan een betaalbare woning te komen. Een sociale huurwoning met huursubsidie is vaak niet voor jou beschikbaar, maar huren in de huidige vrije markt en kopen in de huidige markt is vaak ook onbetaalbaar en dus moeten we als gemeente, naast dat we vol blijven inzetten op sociale huur, ook echt sociale koopwoningen gaan realiseren. Daarvoor dienen wij als Partij van de Arbeid vandaag ook een voorstel in om honderden sociale koopwoningen te gaan realiseren bij nieuw te ontwikkelen stadsdelen. In datzelfde voorstel staat ook dat wij graag willen dat de woonplicht wordt uitgebreid van één naar drie tot vijf jaar en dat de opkoopbescherming zo snel mogelijk en zo breed mogelijk in Groningen wordt ingevoerd. Dat doen we om beleggers de pas af te snijden, zodat iedereen in Groningen een fijn en betaalbaar huis kan hebben.

00:41:10

Voorzitter: Mevrouw Jacobs.

00:41:12

Mevrouw Jacobs: Dank u wel, Voorzitter. Ik hoor u zeggen dat u graag wil inzetten op het bouwen van woningen. Nu, dat snap ik en volgens mij kun je inzetten op bouwen van sociale koopwoningen, volgens mij kun je inzetten op bouwen van woningen in meerdere

segmenten, waardoor je doorstroming krijgt. U heeft het over dat mensen amper rond kunnen komen en dat de huizenprijs zo hoog is. Heeft u ook wel eens nagedacht dat de lasten misschien hoog zijn is en heeft u daar ook een idee over? Dat er ook een kans zou zijn om de lasten te verlagen?

00:41:44

De heer Bushoff: Ja, Voorzitter, ik denk dat het verlagen van de lokale lasten hier in Groningen in die zin een druppel op de gloeiende plaat zal zijn, als je het vergelijkt met de enorme huursom die je kwijt bent, als je nu moet huren in de vrije sector of als je nu in de huidige markt een woning moet kopen. Ik denk dat de oplossing meer zit voor mensen in het voorzien in betaalbare woonruimte door middel van sociale huur en dus ook echt noodzakelijk de bouw van sociale koopwoningen, maar ook het de pas afsnijden van beleggers om te zorgen dat huizen geen beleggingsobject zijn, maar weer zijn om in te wonen en betaalbaar blijven voor de gewone Groningers. Voorzitter, als je het dan hebt over een fijn thuis, kunnen samenwonen met wie je wil, dan staat ook de kostendelersnorm daar nog voor in de weg. Op dit moment, als je kind bijvoorbeeld volwassen wordt, maar nog thuis woont omdat hij of zij bijvoorbeeld geen kamer kan vinden, of je wil heel graag gaan samenwonen met je partner of met je grote liefde, maar je hebt een uitkering, dan kan je gekort worden op je uitkering en daar moeten we volgens de Partij van de Arbeid vanaf. Daarom dienen we ook samen met onder andere de SP een voorstel voor in om daarvan af te gaan. Afstappen van die kostendelersnorm, Voorzitter, is niet alleen het juiste om te doen, maar het kan ook bijdragen aan het voorkomen van dakloosheid en armoede. Als het gaat over het voorkomen van dat soort problemen of over voorkomen is beter dan genezen, Voorzitter, dan hebben we ook nog wel wat stappen te zetten op het gebied van welzijnswerk, buurtwerk en jeugdwerk. Kinderen die bijvoorbeeld tot heel laat op straat zwerven, hebben niet zo heel erg veel aan tien hulpverleners die om hen heen staan als het eenmaal te laat is. Zij hebben veel meer aan een buurtwerker die op tijd ziet dat dat kind tot laat op straat zwerft en die zegt: je moet naar de voetbaltraining gaan. Die kinderen hebben veel meer aan projecten van Jimmy's en Link050. Voorzitter, in het voorjaarsdebat hebben we als PvdA een voorstel ingediend om daar veel meer op in te zetten en we denken dat daar ook echt de komende tijd nog een tandje extra op moet worden bijgezet. Dat we nog meer gaan inzetten op preventie en op welzijn.

00:43:42

Voorzitter: De heer Rustebiel heeft daar een vraag over.

00:43:46

De heer Rustebiel: Dank u wel, Voorzitter. Niet hierover, maar over een stukje terug, over het woongedeelte. U wilt sociale koopwoningen toevoegen. Nu dat vinden wij een goed idee. De woonplicht maakt het ook mogelijk, anders zouden ze toch maar weer door verpatst worden, denk ik, als je de woonplicht niet koppelt. Ik zie echter ook dat het college heel veel moeite heeft om zijn eigen nieuwbouwdoelestellingen te halen en dat er vooral heel veel appartementen en studio's worden gebouwd. Hoe zorgt u ervoor – nu u deze extra opgave neer legt bij het college – dat dat ook daadwerkelijk gebeurt, want wij maken ons wel een beetje zorgen over de uitvoerbaarheid daarvan.

00:44:15

De heer Bushoff: De oplossing is, denk ik, best simpel: ervoor zorgen dat u, als u nu zo positief bent, over een paar maanden ook zo positief bent, als het gaat om extra geld daarvoor uit te trekken. Voorzitter, ik had het er al -

00:44:28

Voorzitter: Meneer Brandenburg.

00:44:30

De heer Brandenburg: Ja, ik dacht, ik ga toch nog even terug naar het grote plaatje. De PvdA had het over vooruitgang en ik kan er ten dele wel in meegaan, dat we wat vooruitgang zien. Ja, heel ander verhaal als ik het doe, hè. Mijn vraag is: vindt u het nu voldoende? U wilde namelijk ooit 250 basisbanen en het werden er 50. U wilde nooit een super hoog weerstandsvermogen en het komt straks op 125 procent. U had die schoonmakers al veel eerder in dienst gewild. Als ik nu ook kijkt naar de moties en amendementen die u doet en met wie u die indient – met ons wel en met bijvoorbeeld D66 niet – vond u het nu voldoende? Geeft u eens een analyse, hoe dat kwam dat het misschien dan niet voldoende is. Of u vond het wel voldoende, kan ook.

00:45:16

De heer Bushoff: Ja, Voorzitter, ik kijk eventjes met een schuin oog naar de tijd die mij nog rest. Dat is niet bijzonder veel, dus de analyse laat ik eventjes achterwege en die mag je krijgen van mij tijdens het eten, maar als antwoord op uw vraag: vindt u het nu voldoende? Ik denk dat we inderdaad voldoende hebben gedaan voor wat er mogelijk was binnen deze termijn. Denk ik dat er nog veel meer moet gebeuren en dat ik ook nog veel meer wil doen? Het antwoord daarop is: ja. Dat is ook wel een mooie afsluiting van mijn betoog, want ik noemde het al. We hebben een aantal concrete resultaten geboekt met u, waar ik ontzettend trots op ben. We hebben basisbanen gerealiseerd, we hebben ontzettend veel stappen gemaakt bij het verduurzamen van woningen, we hebben armoederegelingen verruimd zodat mensen meer geld overhouden in de portemonnee. Echter, Voorzitter, als je nu kijkt, is er ook nog meer nodig op het gebied van welzijn en opbouwwerk. Is er nog meer nodig om de woningcrisis aan te pakken, bijvoorbeeld met die sociale koopwoning. Willen we nog meer basisbanen gaan realiseren en willen we de verlengde schooldag verder uit gaan breiden. Willen we nog meer stappen zetten op het gebied van het terugdringen van armoede. Dat zijn allemaal opgaven waar nog geen geld voor gereserveerd is in de toekomst en dat kost dus in de komende jaren nog extra geld, wat nu nog niet in deze begroting is gereserveerd. Daarom is het ook zo cruciaal dat deze begroting ook extra financiële ruimte laat zien voor een nieuwe coalitie, om juist al die uitdagingen – en dan het liefst natuurlijk de voorstellen van de PvdA om die uitdaging het hoofd te bieden – ook voor de komende jaren te kunnen financieren. Daartoe biedt deze begroting de ruimte en dat is dus ook een opdracht voor een nieuwe coalitie en een nieuw college om de problemen die er zijn en de uitdagingen die er natuurlijk ook na deze afgelopen drie jaar nog zijn op te kunnen pakken. Dat kan met de financiële ruimte die deze begroting biedt. Voorzitter, dat zorgt ervoor dat we de afgelopen jaren veel vooruitgang hebben geboekt, maar dat ook een komende coalitie nog veel vooruitgang kan boeken.

00:47:06

Voorzitter: Nu dacht de heer Bushoff, ik praat de tijd helemaal vol, dan komt er geen vraag meer, maar ik ga de heer Brandenburg toch nog even toestaan één vraag te stellen.

00:47:12

De heer Brandenburg: Dat kan dan heel kort, want het volgt een beetje op mijn vorige vraag. De heer Bushoff kijkt nu vooruit – en dan kijk ik even met hem mee vooruit naar een eventuele nieuwe coalitie – en u wilt al die ambities van de PvdA – ja, ik heb u ook uw verkiezingsprogramma gelezen – met wie kan het dan beter, met ons of met D66?

00:47:26

De heer Bushoff: Ja, dat is mooi, dat we al vlak voor de verkiezingen zitten en dat je dit soort vragen krijgt, maar dat ik die vragen lekker in het verkiezingsdebat ga beantwoorden en niet bij dit begrotingsdebat. Volgens mij gaat het de Partij van de Arbeid erom, net als bij het aantreden van deze coalitie, dat we zo veel mogelijk van onze plannen kunnen verwezenlijken en we zoeken daarvoor steun bij wie dat kan. Soms kan dat met de SP en soms kan het heel goed met de 66 en vaak kan het ook goed met GroenLinks. We zoeken dus de partners, waarmee we zo veel mogelijk van onze idealen kunnen verwezenlijken en volgens mij is dat behoorlijk gelukt de afgelopen periode.

00:48:00

Voorzitter: Ik denk dat de heer Brandsema van de ChristenUnie daar misschien straks op terug gaat komen. We gaan eerst naar de heer Rustebiel voor de woordvoering.

00:48:48

De heer Rustebiel: Ja, zo is het beter. Dank u wel. Ja, tijdens het lijsttrekkersdebat wat ik van het voorjaar mocht voeren, kreeg ik van één van de toehoorders de vraag van: "Goh, je ziet al een tijdje in die lokale politiek, Tom. Wat maak je nou het meest trots? Waar heeft nou voor jouw gevoel de lokale overheid echt verschil gemaakt?" Ik moest eigenlijk meteen terugdenken aan het werkbezoek dat ik gehad heb met de ex-collega's Schroor, Paulusma en De Rook aan kinderopvang de Rode Pimpernel in Beijum. Wij waren bij de aftrap van het programma Voorschoolse Educatie, wat wij besloten hebben om in te voeren. Dat draait erom dat kinderen van ouders die niet werken, zelden naar de opvang gaan en daardoor ontstaat er op best wel jonge leeftijd een groot verschil in kansen tussen die kinderen die wel naar de opvang gaan en de kinderen die er niet heen gaan en zeker de kinderen die ouders hebben die thuis zijn. Zo zie je al dat eigenlijk die kinderen gedurende de rest van hun schoolloopbaan een achterstand hebben, die lastig in te halen valt. Die leidster van de Rode Pimpernel zei toen, dit is nu echt een fundamentele beslissing waarin Groningen vooroploopt en waar je echt het verschil mee maakt. Nou, dat was één van die momenten die ik toen herhaalde. Een ander moment, waar ik aan moest denken, was de opening van het Groninger Forum. Het heeft heel veel politieke durf en daadkracht gevraagd om te zeggen, we gaan tienduizenden vierkante meters publieke ruimte in de binnenstad toevoegen op een hele bijzondere en kostbare plek en er is best veel weerstand en onzekerheid, maar we gaan er met elkaar voor en daarmee willen wij laten zien dat wij lef hebben. Ondanks alle tegenwind is het gebouw heel goed ontvangen en heeft het ook heel veel lofuitingen gekregen. Ik ben er heel erg trots op, dat wij ook als onderdeel van verschillende coalities steeds mee hebben mogen doen aan het nemen van zulke grote en impactvolle beslissingen voor onze gemeente.

00:50:36

Voorzitter: Meneer Bolle.

00:50:37

De heer Bolle: Zijn er ook dingen waar D66 iets minder trots op in de afgelopen periode?

00:50:42

De heer Rustebiel: Ja zeker. Het is natuurlijk jammer dat wij bijvoorbeeld met lastenverhogingen te maken hebben gekregen en dat er vertraging is met de zuidelijke ringweg en dat we nog steeds tekorten hebben op de BUIG en de WMO, dus dat zijn allerlei dingen waar wij niet zo blij mee zijn. Dat kan ik u wel vertellen.

00:50:58

Voorzitter: Meneer Brandenburg en mevrouw De Wrede willen u ook nog een vraag stellen.

00:51:04

De heer Brandenburg: Ja, heel kort, want D66 zegt, we hebben echt fundamentele veranderingen gezien in Groningen en dan komt u met de vroegschoolse opvang en de opening van een gebouw dat al veertig jaar gepland stond, zo ongeveer. Is dat nu fundamenteel of is dat vooral meer van wat we de afgelopen jaren toch al deden, in de ogen van D66?

00:51:23

De heer Rustebiel: Nou, het verhaal van de vroeg- en voorschoolse educatie is fundamenteel, in die zin dat als je het nu doet, dat je werkt aan het fundament en kansen van kinderen en dat het ook hele lange adem vraagt om ook die generatie daar over tien, vijftien jaar ook de resultaten van te doen toekomen. Dat is dus echt heel erg fundamenteel en het gaat ook letterlijk om het fundament van kansen, meneer Brandenburg.

00:51:44

Voorzitter: Mevrouw De Wrede.

00:51:47

Mevrouw De Wrede: Ja, dank u wel, Voorzitter. Ja, ik ben benieuwd of de heer Rustebiel het vernietigen van de bijzondere natuur op het Suikerunieterrein ook beschouwd als iets om trots op zijn of als iets, waarvan hij denkt: ja, dat had misschien beter gekund.

00:52:06

De heer Rustebiel: Ja, kijk, het liefst wil D66 ook alles. Wij willen én de wooncrisis bestrijden en we willen zoveel mogelijk groen en biodiversiteit toevoegen, maar wij moeten hier ook met elkaar keuzes maken. U zegt elke keer in de woordvoering, er moeten meer woningen bijkomen. Totdat ze ergens moeten komen, dan zegt u: ja, dat kan hier niet, want dit en dat. Politiek is ook keuzes maken. Deze is best wel moeilijk, maar we hebben er ook vertrouwen in, dat we heel veel dingen weer toevoegen, ook aan groen, de komende jaren en ook de afgelopen jaren. Als dat een antwoord is op uw vraag?

00:52:35

Mevrouw De Wrede: Nou, nee niet helemaal, want u doet nu net alsof wij niet willen dat er woningen gebouwd worden. Wij pleiten inderdaad heel vaak voor woningbouw en we zeggen ook wel eens dat kan daar of dat kan daar. In het geval van het Suikerunieterrein is daar 180 hectare, waar heel goed heel veel woningen gebouwd hadden kunnen worden

zonder alle natuur te vernietigen. Ja, dat wilde ik hier nog wel even aan toevoegen. Hoe denkt u daarover?

00:53:01

De heer Rustebiel: Volgens mij hebben we uitgebreid stilgestaan bij de Suikerzijde en hebben we het er heel vaak over gehad. We hebben onze zorgen meegegeven en er worden opofferingen gedaan om andere maatschappelijke kansen te benutten. Dat is wat politiek ook is, dat je die keuzen met elkaar durft te maken. Ja, want wij als D66 durven onze nek wel uit te steken en moeilijke beslissingen te nemen. Die voorschoolse educatie vraagt lef, zo een Groninger Forum vraagt lef en ook zo een beslissing met zo een woonwijk is ook niet altijd makkelijk. We blijven, ook als het even tegenzit, werken aan de basis. De beste onderhuisvesting, een ambitieuze sociale wijkvernieuwing, een prachtige nota cultuur, er komen meer banen bij, de leegstand neemt af en we zijn een inclusieve gemeente. We staan Ter Apel bij als het nodig is en we gaan werken aan het zichtbaar maken van ons slavernijverleden, dus -

00:53:47

Voorzitter: Mevrouw De Wrede.

00:53:48

Mevrouw De Wrede: Ja, dank u wel, Voorzitter. Ja, de heer Rustebiel zegt: "Ja, wij staan ergens voor en wij werken aan de basis". Ik ben benieuwd of hij dat 'fietspretparkje' dat naast het Driebondsbos moet komen ook beschouwt als de basis van de samenleving?

00:54:08

De heer Rustebiel: Jazeker. Sport, gezondheid en bewegen. Volgens mij kunnen we elke dag in de kranten lezen hoe belangrijk het is en hoe belangrijk het ook is voor de weerbaarheid van onze samenleving, dat we dat met elkaar doen. Er is heel erg langjarig en zorgvuldig gezocht naar een plek, waar het met de minste impact kon, dus volgens mij een hele mooie toevoeging voor onze gemeente. De progressieve en gedurfde agenda van onze coalitie, die wekt -

00:54:30

Voorzitter: Ik kijk even naar meneer Sijbolts. Heeft u ook een vraag aan de heer Rustebiel? Gaat uw gang.

00:54:36

De heer Sijbolts: Ja, de heer Rustebiel stipt een aantal punten aan, thema's waar wat hem betreft D66 met lef heeft gekozen. Dat waren volgens mij vooral een opsomming van een aantal dingen die al in het verleden of een ver verleden liggen – veertig jaar gaat wat ver terug, volgens mij – maar bij die lef die u toonde, hoorde ook dat u substantiële lasten hebt verzwaaard; OZB-verhoging hebt ingevoerd. Dan ben ik wel benieuwd, als we dan richting de toekomst kijken, hoe D66 daar dan mee omgaat, want ik vind dat u dan wel de rekening heel erg eenzijdig bij onze inwoners heeft neergelegd. Dat zult u ongetwijfeld misschien niet met mij eens zijn, maar ik ben benieuwd of u ook met de gemeenteraadsverkiezingen in aantocht een beetje licht kunt laten schijnen over uw ambities. Is D66 straks van plan, waar het kan, lasten te verlichten en misschien ook keuzes te maken die ingrijpen op bestaande plannen, zoals zo een nieuwe Oosterpoort van 221 miljoen euro. Volgens mij is er namelijk ook lef nodig, als je wilt toekomen aan de noden van de samenleving.

00:55:35

De heer Rustebiel: Ja, mochten wij als gemeente in staat worden gesteld om onze taken goed gefinancierd te krijgen uit Den Haag, dan heeft D66 echt wel een wensenlijstje. Bijvoorbeeld het invoeren van De Rijke Schooldag, het versnellen van de woningbouw op een duurzame manier, maar ook lastenverlichting kan er op dat moment zeker bij horen. Uw zorg delen wij.

00:55:54

Voorzitter: Meneer Sijbolts.

00:55:55

De heer Sijbolts: Ja, Voorzitter, maar nu hoor ik D66 zeggen, dat het eigenlijk de schuld is van Den Haag dat deze coalitie een aantal zaken niet kan doen en niet de schuld van deze coalitie. Ik heb bij het voorjaarsdebat een lijstje van 300 miljoen opgenoemd, waar we volgens mij ook andere keuzen hadden kunnen maken. Dat zijn politieke keuzen, maar ik vind dat u nu wel heel makkelijk de bal eenzijdig bij Den Haag legt.

00:56:17

De heer Rustebiel: Goed, volgens mij hebben wij vrij helder in een aantal debatten aangegeven, dat als we hier alleen waren geweest in Groningen – en dat zijn we gelukkig niet – dat we een aantal andere keuzen hadden gemaakt. Bijvoorbeeld het inbesteden van de schoonmaak, vinden wij waardevol, maar daarvan zeggen wij wel van: ja, moet je daar nu als gemeente voor gaan staan. De basisbaan is een heel goed instrument, maar het zou toch ook wel mooi zijn als Den Haag daarvoor aan de aan de lat ging staan. Verschillende partijen, verschillende keuzen en samen een prachtige agenda gemaakt en met elkaar uitgerold. Er is echter nog heel veel te doen om de kanselijkheid ook te verbeteren. Denk aan het invoeren van die Rijke Schooldag. De wooncrisis is natuurlijk zelf een kansongelijkheidsversneller geworden en de klimaatverandering zal dat ook zijn. Dat zijn volgens mij de drie thema's, waar we het met elkaar echt over moeten hebben. Ik ga graag even wat specifiek in op wonen – heb ik vorige week ook al gedaan – want soms moet je de vrijheid van de één inperken om die van de ander te waarborgen. Volgens mij een mooi liberaal principe, waarbij bijvoorbeeld een opkoopbescherming en zo een woonplicht heel goed past, omdat je daarmee zorgt dat iedereen in deze stad thuis kan zijn en zichzelf kan ontwikkelen. Blij dus dat de regering ons die kans geeft en goed dat wij daarmee aan de slag gaan en wij steunen zeker ook het voorstel van de PvdA daaromtrent. We moeten echter ook een spiegel kijken. Ik zei net al even: we halen onze nieuwbouwdoelen al een tijdje niet en we bouwen ook best wel monotoon. In de begroting staat ook dat we volgend jaar onze doelen deels willen halen in wijken, waar we volgend jaar helemaal nog niet gaan bouwen, dus dat is ook een beetje gek. Ja, dat vinden wij een punt van zorg. Wij snappen het ook. Het college werkt zeker op het gebied van bijvoorbeeld woningbouw en ruimtelijke ordening in schaarste. Schaarste in middelen, schaarste in personeel en dat remt ons natuurlijk af, net als overal in Nederland gebeurt. Wat ons ook wel opvalt, is dat wij als gemeenteraad regelmatig heel veel visies krijgen van het college, waar wij vaak ook zelf om gevraagd hebben. Misschien moeten we ook met elkaar zeggen, laten we de slag maken naar iets meer projectplannen en iets minder visies hier in de gemeenteraad – dat doen we ook zelf met elkaar – zodat we iets meer actie krijgen en iets minder beleid. Dat zou voor ons een

mooie bewegingen zijn en dat sluit denk ik ook deels aan op wat mevrouw Wijnja terecht zei over de uitvoeringskracht van de gemeentelijke organisatie -

00:58:27

Voorzitter: Dat spreekt de heer Bolle ook aan, geloof ik.

00:58:30

De heer Bolle: Ik snap het niet zo goed. De heer Rustebiel zegt: we moeten ook in de spiegel kijken en we halen onze nieuwbouwdoelen niet. Dan denk ik: mooi, we krijgen een beetje zelfkritisch vermogen. Een paar zinnen later zegt hij: maar ik snap het ook wel, want het is allemaal moeilijk. Wat zouden we dan anders moeten doen, behalve minder visies en meer projectplannen, want daar worden die huizen niet ding van gebouwd, toch?

00:58:51

De heer Rustebiel: Nou, dat denk ik wel. De problemen in de ruimtelijke ordening – dat is algemeen en niet alleen wonen – hebben echt wel te maken met personeelscapaciteit. Als wij heel veel capaciteit hebben op beleid maken en visies maken, dan geef je dat geld niet aan de projectleiders, die ervoor kunnen zorgen dat wij hier ook plannen met elkaar vaststellen. Ja, dus volgens mij zou je daarover na kunnen denken. Dat is niet makkelijk – anders hadden we het ook al wel gedaan, denk ik – en het is één van de reacties ook, op wat mevrouw Wijnja net zei.

00:59:15

Voorzitter: Meneer Bushoff heeft ook een vraag aan u.

00:59:18

De heer Bushoff: Ja, Voorzitter, ik had ook nog een vraag over De Rijke Schooldag, dat we dat moeten gaan doen. Toen dacht ik bij mezelf, volgens mij doen we dat toch al. We hebben een paar jaar geleden een motie van de Partij van de Arbeid aangenomen – onder andere van de PvdA met heel veel mede-indieners – voor het invoeren van een verlengde schooldag en heeft de wethouder Onderwijs inmiddels in drie wijken, dacht ik, de verlengde schooldag ingevoerd en komen er nog een aantal wijken bij. Bent u daar dan tevreden mee of zegt u: nee, het moet Rijke Schooldag heten?

00:59:46

De heer Rustebiel: Maakt mij helemaal niets uit, hoe het heet. Ik ben er heel trots op dat we dit hebben kunnen doen met deze wethouder en deze coalitie. Als mij echter gevraagd wordt, wat wil je nou, dan wil ik dat soort dingen in de hele gemeente graag mogelijk maken en dat was even een reactie op de vraag van de heer Sijbolts. De gemeente trekt vaak ook wel een grote broek aan, we trekken veel meer taken naar ons toe op het gebied van wonen en energie. Dat brengt financiële risico's met zich mee. Het is ook wel logisch, omdat bijvoorbeeld de markt niet altijd levert wat wij nodig hebben, maar ik zeg er ook maar eens bij dat voor D66 niet de markt of de overheid het vertrekpunt is, maar de inwoner. Daarom hebben wij ons ook bijvoorbeeld bij de discussie over energietransitie ook heel erg ingezet voor lokaal profijt. Daarom komen wij vandaag ook met een motie voor wooncoöperaties en daarom vragen we ook vandaag om een ethische commissie om data- en technologiebeleid te controleren, want we moeten onze inwoners beschermen tegen machtsconcentraties ook als het de gemeente zelf is. Tot slot, Voorzitter, in mijn betoog noemde ik de vroeg- en voorschoolse educatie en het Forum als voorbeelden van goede besluiten -

01:00:40

Voorzitter: Voordat u naar het net slot gaat, eerst een vraag van de heer Bolle.

01:00:43

De heer Bolle: Ja, op dat punt van de inwoners. Als het gaat om het invoeren van het betaald parkeren was het de heer Rustebiel als enige van de coalitie die in ieder geval nog even refereerde aan het vastgestelde parkeerbeleid, waar dat invoeren van betaald parkeren om heen ging of doorheen fietste, want dat was draagvlak zoeken bij de inwoners, om dan vervolgens er wel mee in te stemmen. Hoe rijmt u dat met de zinnen die u net uitsprak? Daar gaat het dan namelijk volgens mij ook om. Dat is ook lef hebben om op dat moment te zeggen, dit hebben we met elkaar vastgesteld, het staat jullie allemaal bij en nu walsen jullie daar overheen.

01:01:22

De heer Rustebiel: Nou ja, kijk, als wij hier alleen verantwoordelijk voor waren geweest, dan hadden we misschien een andere keuze gemaakt. Wij zagen ook wel dat het plan voor de rest heel veel voordelen bood voor de gemeente en dat er ook best wel draagvlak was. Alleen, er werd niet voldaan aan de afspraken die we eerder met elkaar gemaakt hadden, dus daar zijn wij dan kritisch over. Dan zijn we ook kritisch over onszelf. Dat vinden wij ook helemaal niet moeilijk om dan uit te spreken. Je moet dat soort beslissingen echter dan ook niet voor je uitduwen, want daarmee zet je ook voor een deel je hele stedelijke ontwikkeling weer op slot, als je dat betaald parkeren niet doet. Dat zijn dus grote dilemma's -

01:01:53

De heer Bolle: Ja, maar die dilemma's die blijven natuurlijk wel terugkomen en die gaan vaker terugkomen. We gaan het nog over een Oosterhamriktracé hebben. Al dat soort dingen gaan terugkomen. Dan is het wel van belang of D66 dan een partij is die echt staat voor die inwoner en dan ook zegt: nee, dit hebben we afgesproken en zo gaan we het doen, we gaan ze echt betrekken. Dat hoop ik en dat is volgens mij ook wat u uitdraagt, maar we zien het niet altijd terug. In dit voorbeeld zien we het niet helemaal terug. De vraag is: hoe kijkt u terug op het participatiegebeuren – ik noem het maar even breed – van deze afgelopen coalitieperiode?

01:02:30

De heer Rustebiel: Er is natuurlijk een aantal keren dingen niet goed gegaan. Tegelijkertijd is het ook niet per se zo, dat als een aantal mensen het niet eens is, dat het dan niet goed is gegaan. Wij moeten als gemeenteraad ook belangen wegen en als wij zeggen bijvoorbeeld bij Skaeve Huse, wij vinden het belang van de kwetsbare inwoners zo groot en daar kiezen wij voor, dan doen wij dat met elkaar. Volgens mij kan participatie vaak nog wel beter, maar het is niet zo dat als inwoners ontevreden zijn, dat dan de participatie niet goed was. Ja, we hebben namelijk ook keuzen met elkaar te maken en besturen is ook keuzen maken en daar staan wij ook wel voor. Ja, ik begon met de twee hoogtepunten -

01:03:05

Voorzitter: Voordat u dat gaat doen – sorry – mevrouw Jacobs en ook de heer Brandenburg hebben nog een vraag. Eerst mevrouw Jacobs.

01:03:10

Mevrouw Jacobs: Dank u, Voorzitter. Dan zou ik haast willen reageren op uw antwoord over

Skaeve Huse, maar dat laat ik het maar even. U had het echter ook over uw motie ethische commissie data en technologie en daar heb ik een vraag over. Bij ons in de fractie vonden we het op zich wel wat bijzonder dat D66 daar een motie over indient, omdat technologie en data nu juist vooruitgang en innovatie is en u staat ook bekend als partij die toch ook voor innovatie is. Wat ons verder ook nog opviel, is dat u zegt dat u het heel belangrijk vindt dat de overheid voor de burgers zorgt, maar de overheid heeft ook voor de burgers te zorgen juist in het kader van de veiligheid. De vraag is of je dat met moderne technologie doet of dat je dat met veldwachter Bromsnor doet, zoals ik al eens eerder heb gezegd. U zegt daar ook, dat we dat willen bespreken met de inwoners, maar nu weet ik een voorbeeld dat soms inwoners het voor hun veiligheid heel belangrijk vinden, dat er cameratoezicht is.

01:04:06

Voorzitter: Mevrouw Jacobs, kunt u tot een vraag komen?

01:04:08

Mevrouw Jacobs: Daar was ik net aan toegekomen. Mochten inwoners nu pleiten voor meer cameratoezicht, bent u dan ook bereid om meer camera's toe te staan?

01:04:15

De heer Rustebiel: Wat een lange aanloop naar deze vraag. Volgens mij zit het verschil tussen een liberale partij en de VVD, dat wij namelijk staan voor het beschermen van inwoners tegen die machtsconcentraties en dat wij dus die mensen willen beschermen. Volgens mij, als u de toeslagenaffaire heeft gevolgd en wat algoritmes daar hebben gedaan en hoe mensen zijn vermorzeld, dan is dat volgens mij heel een goed voorbeeld, waarom je zegt, we moeten wel goed in de gaten houden wat wij doen met die data en algoritmes. Wij gaan inderdaad mee in die vooruitgang en daar zijn we ook niet per se tegen, maar borg dat wel goed, dus daar zit volgens mij geen licht tussen. Ja cameratoezicht, daar gaat de motie helemaal niet over. Leuk om het daar later een keer over te hebben met u. Geen probleem.

01:04:49

Voorzitter: Dan kijk ik even naar de tijd. Nog één vraag van meneer Brandenburg en dan mag u de woordvoering afmaken.

01:04:53

De heer Brandenburg: Ja, heel kort en dat kan hij ook mooi in zijn afsluiting doen, want hij begon met: er zijn wat dingen waar we trots op zijn en ook dingen waar we minder trots op zijn. Nu is er in de afgelopen coalitieperiode ook fors bezuinigd, bijvoorbeeld op de WIJ, bijvoorbeeld op het WMO-taxivervoer. Ik vroeg me af: is D66 daar dan ook trots op en zo nee, waarom heeft ze daar dan niets aan gedaan? Ik hoor de heer Rustebiel namelijk vaak verwijzen naar het Rijk, maar het is ook dit college met D66 erin die op Financiën zat die dat weerstandsvermogen zo hoog had. U had er ook best iets af kunnen halen om dat soort bezuinigingen minder te maken. Of bent u er echt trots op dat we die WMO-taxi 's niet meer hebben?

01:05:31

De heer Rustebiel: Wij maken ons best wel een beetje zorgen over de positie van de WIJ en daar komen we echt nog wel over te spreken in de toekomst. Het weerstandsvermogen voorkomt ook dat je later enorme draconische bezuinigingen moet doen als het een keer ergens tegenvalt. Volgens mij zijn er in het verleden genoeg voorbeelden van geweest. Ik

begon dus met twee hoogtepunten voor D66, het Forum en de voorschoolse educatie en volgend jaar komt er denk ik een heel groot hoogtepunt aan. Dat hebben we misschien nog niet allemaal door, maar er gaat in Groningen namelijk iets heel bijzonders gebeuren. We openen namelijk een duurzame warmtecentrale op Zernike en daarmee gaan in een groot aantal straten duizenden woningen voor 80 procent van het aardgas af. Dat is iets waar wij echt heel erg trots op zijn en naar uitkijken, want als er één ontwikkeling is die we met zijn allen echt moeten stoppen, dan is het toch wel klimaatverandering. Ik hoop ook dat de mensen die na ons komen daar ook volle bak mee verder gaan.

01:06:22

Voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar de SP.

01:06:39

De heer Brandenburg: Ja, dank Voorzitter. Voordat ik met mijn woordvoering begin, zou ik ook graag willen aansluiten bij de oproep van de Partij van de Arbeid in het kader van de gaswinning en dan ga ik maar verder. Helaas zit onze fractievoorzitter Jimmy Dijk ziek thuis, dus u zult het hier vandaag met mij moeten doen. Nu sta ik bij onze lokale omroep ook wel bekend als 'de reserve Jimmy', dus ik heb er alle vertrouwen in dat het goed komt, maar ik kan niet beloven dat ik dit debat net zo genuanceerd en evenwichtig doe, als u van de heer Dijk gewend bent. Wat u wel van de SP-fractie gewend bent, is – en dat doen we altijd – dat we ook vandaag weer een aantal verbetervoorstellen voor de begroting van 2022 zullen doen: voor meer inkomenstoelage, voor meer werk, betere begeleiding naar werk, voor het niet strikt toepassen van de kostendelersnorm, voor meer geld om woningen te isoleren en voor het verhogen van de lonen van mensen met cruciale beroepen. Daarover straks meer, want Voorzitter, eerst willen we toch ook even een beschouwing gegeven van de huidige politieke situatie en politiek van dit college en wat de SP daartegenover stelt, want dit is de laatste begroting van het college van GroenLinks, PvdA, D66 en ChristenUnie. Het is een beleidsarme begroting, zegt men zelf oftewel er staat niet zoveel nieuws in, maar dat wil niet zeggen dat er geen politieke visie achter de keuzen zat die tot deze begroting heeft geleid. Overigens vinden wij een beleidsarme begroting niet per se nodig, maar daar kom ik later nog wel op terug. Deze collegeperiode was door de herindelingsverkiezing ook wat korter dan anders. Gelukkig maar, Voorzitter, want wat de SP betreft, komen die raadsverkiezingen echt geen moment te vroeg, want er is nogal wat aan de hand in ons land en in onze gemeente. We hebben te maken met een gezondheids crisis. We hebben te maken met een wooncrisis, een klimaatcrisis en een crisis qua armoede. We zien toenemende ongelijkheid en segregatie en volgens de SP hebben we vooral te maken met een politieke en ideologische crisis. Daarom is het wat ons betreft en dat zal u niet verbazen, tijd om af te rekenen met de failliete politieke ideologie van het liberalisme. Daarom moeten we wat de SP betreft weer durven nadenken over het opbouwen van collectieve voorzieningen, juist ook in de gemeentepolitiek, want -

01:08:52

Voorzitter: Meneer Sijbolts.

01:08:54

De heer Sijbolts: Ik was wel benieuwd in de ogen van de SP, hoe die failliete *bende* zijn weerslag vindt in deze gemeenteraad of had u het nu over landelijk beleid?

01:09:01

De heer Brandenburg: Nee, hoor. Nee, zeker niet. De rest van mijn woordvoering voldoet volledig aan uw vraag, dus dat gaat helemaal goedkomen. Eerst even over wat er aan de hand is in ons land, volgens de SP, want in de ziekenhuizen en in de thuiszorg -

01:09:12

Voorzitter: Ook mevrouw De Wrede wil hier iets over vragen.

01:09:16

Mevrouw De Wrede: Ja, dank u wel, Voorzitter. Ja, de heer Brandenburg die somde een aantal na een crises op met een e op het einde, waaronder de gezondheids crisis, waar we op dit moment mee te maken hebben. Ik ben benieuwd wat volgens de heer Brandenburg de oorzaak is van onze huidige gezondheids crisis en wat zijn partij daaraan denkt te doen?

01:09:40

De heer Brandenburg: Ja, dan vraagt u mij ook als epidemioloog hele ingewikkelde dingen, maar ik weet wel waar u op doelt. Dit heeft vast met dat dierenwelzijnsgebeuren te maken en dat dieren mensen infecteren en daar zit wat in. Wat ons betreft zit daar een corrupt marktmodel onder wat tot dit soort uitwassen leidt. U zult ook snappen dat wij dat vinden, maar daar laat ik deze analyse even, als u het goedvindt. In de ziekenhuizen en in de thuiszorg is de werkdruk al jaren veel te hoog, zijn de lonen te laag en is er een groeiend tekort aan collega's. Mensen die geen thuiszorg meer kunnen krijgen, wordt om eigen kracht en zelfredzaamheid gevraagd. Voor jongeren, studenten, starters, gezinnen en ouderen is het onmogelijk geworden om een woning te vinden, laat staan een betaalbare woning. Wie op zoek is naar een woning om een toekomst op te bouwen, kan bijna alleen nog maar terecht bij louche pandjesbazen die hun vermogen willen vermeerderen. De Groningse bodem is geplunderd en bedrijven hebben daar miljardenwinsten mee gemaakt. Onze publieke energiebedrijven zijn verpatst aan buitenlandse energiereuzen. Het klimaat wordt geplunderd. Tegelijkertijd stijgen energieprijzen de pan uit en betalen huishoudens met de laagste inkomens het hoogste percentage van hun besteedbaar inkomen aan klimaatlasten. Zij die de middelen hebben om te investeren in isolatie of opwek, zitten er financieel warmpjes bij. Zij die dat niet kunnen, moeten in de toekomst nog veel meer gaan betalen of zichzelf in de schulden steken. Mensen met cruciale beroepen in de publieke sector of mensen die direct of indirect in opdracht van de overheid werken, werken te vaak voor een te laag loon. Het onderwijs in Groningen kent de grootste toename van segregatie in Nederland. Er is dus wel wat aan de hand, maar, Voorzitter, dit zijn geen natuurrampen en dit is niet iets dat ons overkomt. Dit is dus volgens ons het gevolg van een failliete politieke ideologie, van het liberalisme gestoeld op uitgangspunten van een heilig geloof in het marktmechanisme en concurrentie tussen mensen met als gevolg – ik zie de vinger, ik maak mijn zin even af –verregaande individualisering, toenemende ongelijkheid en een overheid die zijn inwoners als klant ziet.

01:11:45

Voorzitter: Ja, sorry mevrouw Jacobs. Ik knikte vriendelijk, maar u heeft het woord.

01:11:48

Mevrouw Jacobs: Dank u wel.

01:11:49

Voorzitter: Zou u de microfoon iets dichterbij willen zetten voor de verstaanbaarheid?

01:11:51

Mevrouw Jacobs: Dank u wel, Voorzitter. Ik hoor u zeggen dat datgene wat volgens u fout is, door het liberalisme komt. Zou u kunnen uitleggen welke liberale invloeden GroenLinks en de Partij van de Arbeid hebben ingebracht in dit college?

01:12:07

De heer Brandenburg: Zeker, want het is een politieke ideologie die nog te veel doorklinkt in de keuzen die het college de afgelopen drieënhalf jaar heeft gemaakt, wat ons betreft. Of wat zeg ik, de afgelopen acht jaar, want GroenLinks en D66 hebben electoraal dan wel stuivertje gewisseld, maar de politiek is toch grotendeels hetzelfde gebleven. Pappen en nathouden met mooie woorden, veel vertrouwen op het individu en weinig collectieve voorzieningen. Mooie woorden over de armoedebestrijding, klimaat- en groenbeleid en zeggenschap, maar weinig fundamentele daden, want als je het afpelt zie je vooral individualisme, marktdenken en weinig fundamentele verandering.

01:12:45

Voorzitter: Er voelen zich nog een paar mensen aangesproken. Ik ga naar de heer Bushoff en daarna mevrouw Wijnja.

01:12:51

De heer Bushoff: Ja, Voorzitter, ik kon mij best aardig vinden in de problemen die de SP schetste breder in ons land en wat daaraan ten grondslag ligt en ik kan me ook nog wel vinden in dat die neoliberale visie een schrale visie is en dat de sociaaldemocratische visie een stuk beter is. Toen dacht ik, dan gaat de heer Brandenburg nu waarschijnlijk vertellen, waarom dat zo goed is gegaan in onze gemeente. Ik dacht namelijk terug aan het voorstel dat we samen hebben gedaan om schoonmakers in dienst te nemen. Toen dacht ik bijvoorbeeld aan de basisbanen en toen dacht ik aan onze woonvisie, waar u zo blij mee was. Kortom, allemaal concrete resultaten, die deze coalitie heeft geboekt, die naadloos passen in een sociaaldemocratische visie.

01:13:29

De heer Brandenburg: Nou ja, Voorzitter, het is alsof de heer Bushoff mijn woordvoering van tevoren heeft gelezen, want er waren ook lichtpuntjes. Die wil ik ook best even in de schijnwerpers zetten, hoor. De invoering van de basisbanen was een concrete poging om enigszins te breken met die heersende ideologie. Dat wil ik u wel meegeven. Net zoals het in dienst nemen van de schoonmakers bij de gemeente en natuurlijk ook de woonplicht om de markt wat uit de woningmarkt te halen. Ja, het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen heeft ook iets gedaan om de ergste armoede te verlichten. Het was echter wel te weinig. Het was onvoldoende hemelbestormend. Het was niet fundamenteel genoeg en we weten ook allemaal wel – en dat weet u ook – waar de echte weerstand tegen deze verandering zat. Bij de liberalen van D66 in deze coalitie, die u er koste wat het kost bij wilde in plaats van de SP en dat had best gekund. Voorzitter, dat kan nog.

01:14:18

Voorzitter: Meneer Bushoff, een korte reactie nog.

01:14:20

De heer Bushoff: Voorzitter, dat nodigt toch wel uit tot een reactie, want we hebben samen met D66 bij voorbeeld ook gekozen om honderden miljoenen te gaan investeren, juist in het opknappen en nieuw bouwen van scholen in wijken, waar kinderen dat het hardste nodig hebben. Dat is best wel fundamenteel. We hebben de verlengde schooldag ingevoerd, ook best wel fundamenteel. Zo kunnen we een heel rijtje van dingen opnoemen, waarvan u dan zegt: oh ja, dat was een lichtpuntje, oh ja, dat was een lichtpuntje en onderaan de streep zegt u dan, maar het was niet genoeg. U heeft er echter nooit zelf betere voorstellen tegenover gezet.

01:14:48

De heer Brandenburg: Voorzitter, dat laatste is niet waar. Ik zal ook even duiden, wat wij dan met fundamenteel bedoelen. Wij vinden dat juist in deze tijden van maatschappelijke, politieke en ideologische crises een hernieuwde visie op taken van de overheid nodig is en dat vraagt om een principiële herwaardering van het collectief; een echte koerswijziging. Ik zal ook uitleggen wat de SP daarmee bedoelt. Bijvoorbeeld een gemeentelijk leerwerkbedrijf, waar basisbanen maar ook mensen met een beroepsopleiding in dienst komen. Waar werk gedaan kan worden, dat voor de samenleving nuttig is. Bijvoorbeeld een publiek energiebedrijf dat zelf zonnepanelen aanlegt bij bewoners en isolatieprojecten voorfinanciert, uitgevoerd door die mensen van zo een gemeentelijk leerwerkbedrijf, zodat mensen ook zeggenschap krijgen over energievoorzieningen, ervan profiteren en er onderdeel van zijn. Of een gemeentelijke thuiszorgorganisatie met voldoende vaste zorgwerkers die voldoende tijd krijgen voor ouderen en zorgbehoevenden.

01:15:42

Voorzitter: Meneer Brandenburg, u heeft ook nog een vraag van mevrouw Wijnja en ook daarna nog van de ChristenUnie.

01:15:48

Mevrouw Wijnja: Dank u wel, Voorzitter. Laat ik allereerst zeggen, dat er best wel veel in de analyse van de SP zit, wat ik herken en ook vindt. Laat ik in ieder geval constateren dat het ons een lief ding waard zou zijn, als er landelijk een andere wind zou waaien, want het is zeker zo dat de landelijke rechtse wind die waait niet helpt. Echter, nu hoor ik de heer Brandenburg weer een analyse geven over energiearmoede en volgens mij waren we het daar heel erg over eens, dat we daar daarop moeten zetten. De SP verwijst in haar eigen voorstel ook naar het op te richten energietransitiefonds. Is het dan niet juist een hele goede move van deze gemeente dat er A. nu 15,8 miljoen beschikbaar is voor deze mensen en dat we die daar zo snel mogelijk moeten krijgen en B. dat met alles wat we duurzaam gaan opwekken, de opbrengsten daarvan in een fonds komen, zodat ze voor onszelf zijn, voor de Groningers. Dat zijn toch allemaal forse investeringen en is toch een route die de SP ook steunt?

01:16:48

De heer Brandenburg: Zeker, maar dat zit niet in deze begroting en dit voorstel hebben we nog helemaal niet besproken, dus ik zie het niet. We hebben het hier over de begroting voor volgend jaar. Wij willen daar verder in gaan, dan wat er nu voorgesteld wordt, maar daar heeft deze gemeenteraad nog geen keuze over gemaakt.

01:17:01

Voorzitter: Mevrouw Wijnja.

01:17:03

Mevrouw Wijnja: Nee, maar op zichzelf zijn er toch al allerlei voorstellen besproken, over hoe we hier lokaal duurzame energie gaan opwekken en heeft het college daar ook duidelijk aangegeven, hoe we daarmee om willen gaan, dus dan kunnen we toch hier op dit moment ook constateren dat dat een goede route is en een goede investering om energiearmoede tegen te gaan?

01:17:18

De heer Brandenburg: Het is een stap op de goede weg, maar wij willen verder.

01:17:23

Voorzitter: Goed, ik kijk even naar de tijd. U wilt nog een aantal amendementen en moties introduceren.

01:17:28

De heer Brandenburg: Ja, Voorzitter, ik noemde al dat de SP voor het opbouwen van die collectieve voorzieningen is, maar wij begrijpen ook wel dat we dat niet meer in de begroting van 2022 gaan krijgen. Het zijn echter wel de uitgangspunten voor de voorstellen die we vandaag doen, de vier amendementen die wij indienen. Wij vinden dat we nu niet rustig kunnen zitten afwachten op nieuwe plannen van een college. Onze samenleving schreeuwt namelijk om verandering. Wij zijn daar overigens ook optimistisch over, dat we een andere overheid gestoeld op het collectief kunnen bouwen. Wij zien dat ook dagelijks. In de buurten, waar we actievoeren, zien we hoeveel mensen bereid zijn om zich in te zetten voor hun omgeving, voor het collectief. Of het nu de aardbevingsgedupeerden aan de Ommelanderstraat of de Blinkerdlaan zijn, of de huurders en bewoners van de schimmelwoningen aan de Seringenhof. Of nu de cruciale werkers zijn die in actie komen voor meer waardering, betere lonen en meer werkzekerheid. Of het nu de mensen zijn die onze gemeenteraad scherp houden rondom de Gerrit Krolbrug of de mensen die willen dat de energietransitie op een goede manier slaagt, zoals de mensen in Thesinge of in de Lagelandpolder. Al die bewoners verdienen ook een college dat die keuzen durft te maken en dan moeten we echt verder en dan moet er meer gebeuren. Laten wij hier dan ook maar heel helder zijn. Die andere overheid kunnen we niet bouwen met D66 die vastzit in het liberale denken. Het is jammer dat GroenLinks en PvdA bij het begin van deze periode dat niet zagen – ondanks dat wij ze daar meerdere malen aan hebben herinnerd – en kozen voor liberaal in plaats van sociaal met de SP. Daarom is het goed dat onze inwoners zich binnenkort mogen uitspreken via de stembus. De strijd in Groningen zal wat ons betreft gaan tussen liberaal of sociaal en de SP zal alles op alles zetten om die strijd voor het collectief en een sociaal Groningen te winnen.

01:19:15

Voorzitter: Dank u wel. Tot slot een vraag van mevrouw De Wrede.

01:19:18

Mevrouw De Wrede: Ja, dank u wel, Voorzitter. Ik ben heel benieuwd bij welke pool van het spectrum de heer Brandenburg de Partij voor de Dieren plaatst. Zijn wij sociaal of zijn wij liberaal en hoe kijkt u aan tegen het vormen van een coalitie met onze partij?

01:19:37

De heer Brandenburg: Ja, Voorzitter, wij hebben hier al eens vaker een ingewikkelde discussie met de Partij voor de Dieren over gehad, omdat ze best een fundamentele analyse maken over waar problemen vandaan komen, maar dan vervolgens nog wel bijvoorbeeld energiebedrijven willen of afvalverwerkers willen aanbesteden via een marktmechanisme. Ja, dus ik kan u vaak niet plaatsen, dat zal ik ook maar heel eerlijk zeggen. Het is goed dat u dat zelf ook ziet.

01:19:59

Voorzitter: Volgens mij wordt dit opgevat als een compliment. Tot slot nog een vraag van de heer Bushoff.

01:20:09

De heer Bushoff: Ja, Voorzitter, volgens mij vinden de Partij van de Arbeid en de SP elkaar best wel vaak en dat zie je natuurlijk ook als we gezamenlijke voorstellen doen. Wat mij nog wel een beetje bezighoudt of wat ik me dan afvraag, is of de SP ook wel doorheeft – en ik denk het wel en dat hij dat ook zometeen wel gaat toegeven – dat zelfs, als je het als SP alleen voor het zeggen hebt in de gemeente of zelfs als je het voor het zeggen hebt als PvdA in je eentje in de gemeente, dat je dan nog steeds niet 100 procent altijd je zin krijgt. Er is dus altijd nog wel ruimte voor verbetering, ondanks dat er goede stappen zijn gezet.

01:20:40

De heer Brandenburg: Nee, zeker. Er is altijd ruimte voor verbetering en niemand krijgt honderd procent zijn zin. Dat is zeker waar. Alleen, er zijn wel hele principiële keuzes te maken. Een principiële keuze om destijds een partij als de SP niet mee te nemen in coalitiedeelname, ondanks dat die partij heel graag wilde, en wel te kiezen voor D66 en dan nu opgezadeld zitten met een weerstandsvermogen van 1,25. Ja, daar kunnen wij niet zoveel aan doen, dat zijn uw keuzen geweest.

01:21:07

De heer Bushoff: Ik heb het toen niet zo heel erg gemerkt, maar ik zie dat er nog een beetje oud zeer zit.

01:21:11

De heer Brandenburg: Ik heb toen onderhandeld, dus -

01:21:12

De heer Bushoff: Met een biertje in de kroeg gaat dat oud zeer misschien wel weer een beetje weg, Voorzitter.

01:21:17

Voorzitter: Goed, dank jullie wel. We gaan zien wat er na maart gebeurt. Eerst gaan we naar de woordvoering van mevrouw Jacobs van de VVD. U heeft ondertussen gezien, dat we een klein beetje uit de tijd lopen, dus kunt u zich mentaal voorbereiden op een iets kortere pauze straks.

01:21:39

Mevrouw Jacobs: Dank u wel, Voorzitter. Wij bespreken de begroting van 2022. Een beleidsarme begroting, zoals we kunnen lezen. Dat zou wat ons betreft een zegen zijn en dat zal u niet verbazen. We hebben er drie jaar op zitten van een college dat de mensen in

Groningen gelukkiger en gezonder wilde maken en een college dat de gemeente Groningen groener zou maken. Mijn eerste bijdrage in deze raadsperiode had ik het over een rapportcijfer en het zou natuurlijk interessant zijn welk rapportcijfer dit college zichzelf zou geven. Dan gaat het natuurlijk over de uitleg van geluk, gezond en groen. Daarnaast zou een rapportcijfer van onze inwoners ook heel interessant zijn. Laten we niet vergeten dat we 230.000 inwoners hebben en ongetwijfeld ongeveer 230.000 meningen. Of je gelukkig bent geworden, kun je natuurlijk aan verschillende mensen vragen. Zo zou het antwoord van Jan, die woont aan een zandweg en geen diftar meer heeft, maar een enorme hoge afvalstoffenheffing en OZB moet betalen, enorm verschillen van Hans, die een basisbaan heeft. Datzelfde geldt natuurlijk voor gezond en groen. Wij constateren in ieder geval dat het leven voor de werkende Groninger er vele malen duurder op geworden is en dat werkt ook de armoedeval in de hand en dat zou niet de bedoeling moeten zijn. In de aanbiedingsbrief van deze begroting wordt gesproken over investeren. We hebben meneer Bushoff een aantal maanden geleden vol vuur horen vertellen dat anticyclisch investeren heel belangrijk is. Dat heeft hij vol vuur verdedigd. Dat klinkt natuurlijk heel leuk, maar gratis geld bestaat niet. Dat geld moet ergens vandaan komen. Heel concreet gaan ondernemers en particuliere verhuurders van woningen dat volgens deze begroting betalen en dat in deze tijd, waarin ondernemers het ontzettend zwaar hebben en waar we woningen hard nodig hebben. Dit college durft in de aanbiedingsbrief ook te zeggen, dat we extra inzet plegen voor de horeca. Concreet betekent dat volgens ons een stijging van de precariobelasting. We hebben vorige week het college horen zeggen in de commissie, dat er streng gehandhaafd wordt op allerlei activiteiten van ondernemers in de openbare ruimte. Dit vindt de VVD niet uit te leggen. De VVD hoort graag welke inzet het college bijvoorbeeld pleegt voor de horeca. In onze gemeente wordt al jaren gesproken over een historisch woningtekort. Vrijwel alle partijen vinden dat er extra gebouwd moet worden, ook de VVD. Ik kan me heel goed vinden in de woorden van D66, die zei: laten we nu eens ophouden met visies, maar laten we nu eens daadwerkelijk aan de slag gaan. Wat ons betreft moet ook echt de focus op versnelling. Daarom hebben we ook met de D66 vragen ingediend over de enorme vertraging die er zit in bouwen in De Held III. We wachten ook de antwoorden met spanning af. Het baart ons ernstige zorgen dat we jaar op jaar de geplande woningproductie niet gaan halen. Ook in 2021 niet, zoals blijkt uit de bijlage bij deze begroting. Als we dit vasthouden, hebben we dus in 2030 niet de eerder geplande 20.000 woningen extra. De boeggolf aan plannen waar de wethouder over spreekt, die landt maar niet. We herinneren de wethouder graag aan de eerder door deze raad aangenomen motie van 130 procent plancapaciteit, zodat we in 2022 eindelijk wel eens onze geplande productie realiseren. Mede namens de Stadspartij dienen wij ook nog een motie in "Betalen uit het juiste potje". Dit ziet over het gebruik van de middelen uit het SIF. In 2020 name we raadsbreed een motie aan over het gebruik van het SIF; de middelen uit het SIF zo veel mogelijk inzetten voor fysieke investeringen en niet als stopverf dan wel budgeteringsvraagstukken. We zien dat het nu weer gebeurt ten aanzien van de fietsstewards.

01:25:14

Voorzitter: Uw vorige punt, daar heeft de heer Bushoff nog een vraag over, geloof ik.

01:25:17

De heer Bushoff: Ja, en eigenlijk ook wel over deze, dus ik pak het in één dan. Kijk, in de

eerste plaats, Voorzitter, zijn er meer woningen gebouwd de afgelopen jaren dan ooit tevoren, dus volgens mij is dat ook iets om trots op te zijn. Als je zegt, er moeten er nog meer woningen bijkomen, dan is de Partij van de Arbeid het daar heel erg mee eens en dan ben ik ook blij dat de VVD dat zegt. Ik begrijp dan ook dat de VVD zich daar ten uiterste voor gaat inspannen, zelfs in Den Haag. Dat zou heel fijn zijn. Voorzitter, dan over het punt van die motie over het SIF. Ik ben wel benieuwd of de VVD denkt dat, stel dat deze motie aangenomen wordt, er dan 2,7 miljoen meer in het SIF blijft zitten?

01:25:55

Mevrouw Jacobs: Nee, maar volgens mij gaat het erom dat je geld zo besteed, waar je met zijn allen afgesproken hebt, waar het voor bedoeld is. Dat is waar onze motie op ziet, want volgens mij is het SIF bedoeld om in te zetten voor fysieke investeringen en dat is wat we nu bij deze investering niet doen. Daar zit ons punt op.

01:26:15

De heer Bushoff: Ja, Voorzitter, je zou dan ook kunnen zeggen, weet je, die 2,7 miljoen had ook prima ondergebracht kunnen worden in een andere deelbegroting, stadsbeheer of handhaving. Dan hadden we die 2,7 miljoen niet in het SIF gehad, maar ergens anders gehad en waren dezelfde maatregelen genomen, dus het maakt niet zo heel erg veel uit onder welke noemer je het hangt. Deze maatregelen waren sowieso genomen, dus er zou niet meer geld in het SIF overblijven, als je dit niet uit het SIF zou halen.

01:26:38

Mevrouw Jacobs: Nou ja, volgens mij gaat het erom wat er nu in het SIF zit. Ten aanzien van de woningen. Het lijkt het me nogal logisch, dat we meer woningen bouwen, want volgens mij hebben we de grootste wooncrisis. Als we zouden zeggen, dat we nu net zoveel woningen bouwen, als pak hem beet vijftien jaar geleden, dan zou dat natuurlijk een schaamteloze vertoning zijn. Dat we meer bouwen, lijkt me evident. Het gaat erom of je ook daadwerkelijk datgene realiseert wat je van plan bent te realiseren en dan ook waar het aan ligt.

01:27:03

Voorzitter: De heer Bushoff.

01:27:05

De heer Bushoff: Twee vragen: 1. hoe denkt de VVD dat we in die wooncrisis zijn beland en 2. dan neem ik aan dat ze ook het voorstel van de Partij van de Arbeid voor meer betaalbare woningen gaan steunen?

01:27:17

Mevrouw Jacobs: Nou, volgens mij gaat het niet alleen om meer betaalbare woningen. Het gaat ook om het realiseren van de plannen die er al zijn. Dan gaat het bijvoorbeeld over, laten we nu eens opschieten met De Held III, want dat ligt al heel lang klaar. Dat gaat dan opnieuw terug naar de tekentafel. Dat is wat wij heel erg bijzonder vinden. Ik ga graag verder met mijn woordvoering. Een ander punt, waar wij graag aandacht voor willen vragen, is voor de ontwikkeling van het centrum van Haren. De oude gemeente Haren heeft een opdracht gegeven om een visie voor het centrum vast te stellen. Dat is ook gebeurd en aan de hand van deze visie zijn vervolgens concrete actieplannen gerealiseerd. Dit is in werkgroepen gedaan, in nauwe samenwerking met ondernemers in Groningen. De

afgelopen begrotingen van deze gemeente is steeds gesproken over uitvoering geven aan deze actiepunten, maar concreet is er bijna niets gebeurd. Nu horen we de wethouder tijdens de bespreking van de begroting van vorige week zeggen dat er een nieuwe visie voor het centrum moet komen. Dat kan wat ons betreft niet de bedoeling zijn. Wat ons betreft moeten we kijken naar wat er al ligt en gaan we daarmee aan de gang – het was alsof meneer Rustebiel het ook al had voorzien – en gaan we niet weer een visie vaststellen en weer een visie vaststellen, maar gaan we nu daadwerkelijk aan de gang. Er ligt een scala aan actiepunten en laten we daar nu mee aan de gang gaan. Dat we dan later nog kijken, waar moet het voor ons uiteindelijk toe leiden en dat we nog een onderliggende visie willen hebben, dat kan prima, maar laten we alsjeblieft niet anderhalf jaar aan een visie werken en weer anderhalf jaar niets doen. Daar hebben wij met een hele hoop andere partijen een motie voor ingediend. In de commissie is al door meerdere fracties gesproken over een historisch laag aantal bijstandsgerechtigden. Mijn fractie is destijds zo vrij geweest om dat te nuanceren. Historisch laag was natuurlijk 2007-2008. Toen waren er rond de 7.000 bijstandsgerechtigden. De wethouder gaf aan dat er een positieve ontwikkeling gaande is; wij doen het op dit moment procentueel beter dan andere gemeenten. Dat is een goede zaak, maar dit laat zich niet in de cijfers zien. Volgens 'waarstaatjegemeente.nl' staan we op de negende plek van de bijstandsdichtheid en een landelijk dagblad liet afgelopen zaterdag zien, dat we op de zesde plaats staan. Het is een goede zaak om de ontwikkelingen door te zetten en we horen graag op welke manier de wethouder vindt dat er een tandje bij kan en dan met name voor mensen die langdurig in de bijstand zitten. Wij vinden het belangrijk dat we aan mensen aangeven, dat we echt willen dat ze aan de slag gaan met een terugkeer naar werk, dan wel het voorbereiden op een terugkeer naar werk. Daarnaast kunnen ze intensief worden begeleid en zetten wij liever in op het doorgeleiden naar een echte baan dan een basisbaan.

01:30:00

Voorzitter: Meneer Brandenburg.

01:30:01

De heer Brandenburg: Ja, want dan zegt de VVD, een partij die we toch kennen als partij die de bijstand het liefst verlaagt – Ik weet niet of dat nog zo is, maar goed –

01:30:13

Mevrouw Jacobs: Wij willen het liefst zo veel mogelijk mensen aan het werk helpen.

01:30:16

De heer Brandenburg: Dat is mijn vraag, waarom denkt u dan dat er zo veel mensen in de bijstand zitten? Heeft u daar zelf een analyse van, in plaats van dat u vraagt aan de wethouder of dat wat beter kan? Wat zou de VVD daaraan doen?

01:30:26

Mevrouw Jacobs: Wat ons betreft zouden we inderdaad meer inzetten op begeleiding. Kijken wat er aan werk ligt en of de mensen in staat zijn dat te kunnen en maken we zo snel mogelijk werk van het individuele matchen.

01:30:39

De heer Brandenburg: Bent u het dan ook met de SP eens dat werk ook moet lonen? Dat het

minimumloon van 14 euro er dus echt wel eens moet komen en het liefst dat dat hoger moet zijn dan 14 euro en dat de gemeente daar ook een rol in heeft, om dat af te dwingen?

01:30:51

Mevrouw Jacobs: Wat mij betreft zouden we dat het liefst op landelijk niveau regelen, want dan is het in ieder geval voor meer banen dan alleen voor de gemeentebanen geregeld. Voor zover ik begrepen heb, is dat in ieder geval inzet van de nieuwe onderhandeling voor een nieuw kabinet van vrijwel alle partijen, dus ik ga ervan uit dat dat goed gaat komen.

01:31:09

De heer Brandenburg: Kom op, uw partij levert al ik weet niet hoelang de premier en dan zegt u, dat moeten ze landelijk maar doen. Kom nu toch, dat kunt u toch wel beter of niet?

01:31:16

Mevrouw Jacobs: Nou, ik kan het landelijk niet regelen. Ik snap dat u denkt dat ik heel veel invloed heb, maar deze is echt best wel beperkt, kan ik u vertellen. Wat mijn fractie betreft zou de gemeente pijn in haar buik moeten hebben, wanneer bedrijven en organisaties moeten sluiten vanwege een personeelstekort. Het zou een uitgangspunt wat mij betreft van dit college moeten zijn, dat dat niet gaat gebeuren. Mijn fractie is heel blij met trajecten richting kansrijke beroepen. Wat ons betreft verdient dat zeker blijvende aandacht. Wat de financiën betreft, maakt de VVD zich zorgen om de stijgende lasten van onze inwoners. Zeker gezien de enorme stijging van de huizenprijzen en dus ook de stijging van de waarde van huizen. Zolang je je huis niet verkoopt, is een enorme waardeverhoging fictieve rijkdom. Immers, je kunt er geen rekening van een sportvereniging of van de supermarkt mee betalen, maar je moet wel de rekening van de gemeente betalen. Klimaat en duurzaamheid zijn voor ons ook belangrijke onderwerpen. Dit is te belangrijk om onze inwoners op te leggen, zoals we in Lageland hebben gedaan, maar bij uitstek een onderwerp wat je samen met je inwoners oppakt. Laten we onze wereld samen een beetje mooier maken en oog hebben voor de impact en betaalbaarheid van deze plannen. Wat ons betreft gaat dit om het echte gesprek en volgt er gezamenlijke actie en niet alleen om het uitroepen van de noodtoestand. Een ander onderwerp, wat voor ons van belang is, het is het laagdrempelig aanbieden van sport. Wij vinden het belangrijk dat zoveel mogelijk mensen kunnen sporten. Toch zijn we tegen het helemaal gratis maken van sport. Wat ons betreft vragen we aan iedereen een bijdrage, al is het maar een euro per maand. Dat stimuleert mensen vervolgens ook om deel te nemen en ook om bijvoorbeeld je lidmaatschap op te zeggen op het moment dat het je niet bevalt. Immers, dan scheelt het geld. Verenigingen hebben ook aangegeven dat ze best last hebben van zogenaamde spookleden en dat kan wat ons betreft niet de bedoeling zijn. Mijn fractie is blij met de aandacht voor de huisvesting van de scholen, zoals bijvoorbeeld recent de Carrousel in Groningen-Zuid. Wij zijn blij met de aandacht voor de gedeelde geschiedenis en de inzet die daarin wordt gepleegd. Het valt ons op dat er alleen gesproken wordt over de gitzwarte bladzijde uit onze geschiedenis. Wij hechten er waarde aan om ook aan te geven, dat we moeten leven met de mooie, maar ook zwarte kanten van onze geschiedenis. Daarnaast vindt mijn fractie het lastig om over het verleden te oordelen langs de bril van het heden. Voor je het weet moeten we in de generaties na ons excuses aanbieden over de stadse expansiedrift van de afgelopen decennia, dan wel eeuw. Wat ons betreft is leren en verhalen vertellen en zelf beter handelen een goed idee. Wij vragen in de motie aandacht voor de gedeelde geschiedenis.

We willen aansluiten bij het voorstel van Iris van den Brand om de wereldgeschiedenis aan de hand van voorbeelden uit de regionale geschiedenis voor te leggen, deze komt dichterbij de leerlingen. Wij hopen op uw steun. Dank u wel.

01:34:01

Voorzitter: Meneer Bolle.

01:34:03

De heer Bolle: Ja, mevrouw Jacobs begon met die cijfers en ik dacht, ik wacht eventjes, maar na tien minuten ben ik nog steeds heel erg benieuwd welk cijfer de VVD aan dit college geeft.

01:34:12

Mevrouw Jacobs: Nou, ik heb ooit in mijn eerste woordvoering gezegd: het is krap of we op overgaan staan of niet. Volgens mij hebben we kunnen constateren dat er een aantal goede punten zijn geweest, maar wat ons betreft zijn er ook een hele hoop dingen die voor verbetering vatbaar zijn. We hopen dat de kiezer dat ook vindt en dat die spreekt op 16 maart.

01:34:34

De heer Bolle: Drukt u het eens uit in een cijfer.

01:34:40

Mevrouw Jacobs: Laten we even kijken wat de moties en amendementen doen en laten we nu inzetten op een vijf en een half, dan kunnen we nog kijken of het overgaan is of dat het toch zittenblijven is.

01:34:50

De heer Bolle: Voorzitter, het is toch niet afhankelijk van die moties en amendementen. Het college heeft er drie-en-een-half jaar gezeten. De VVD heeft toch wel een beeld van wat ze in die drieënhalve jaar hebben gedaan?

01:35:00

Mevrouw Jacobs: Ja, ik dacht dat u ook de plannen voor 2022 bedoelde. Nee, als wij het voor het zeggen hadden gehad de afgelopen tweeënehalf jaar waren er dingen anders gegaan en dan was wat ons betreft de wereld in onze gemeente een beetje mooier geweest. Wat dat betreft vinden wij het op dit moment niet voldoende.

01:35:14

Voorzitter: Ik kijk ook even naar de spreektijd die inmiddels verstreken is. Ik zie nog een hand bij mevrouw De Wrede. Bent u in staat een korte vraag te formuleren?

01:35:23

Mevrouw De Wrede: Echt waar. Dank u wel, Voorzitter. Ja, die motie over Groningse geschiedenis. Ik heb vroeger geschiedenis op school gehad. Terrence zegt tegen mij: "Die canon van Groningen, die hebben we ook". Wat voegt dit nu toe? Wat wilt u nu vertellen wat nog niet op een andere manier tot de mensen komt?

01:35:48

Mevrouw Jacobs: Ik ben geen docent, dus ik ga die kinderen niets vertellen. Ware het niet, dat ik thuis wel eens één en ander vertel. Volgens mij is het heel toepasbaar – en dat zegt

Iris van den Brand ook – om de wereldgeschiedenis ook aan de hand van lokale voorbeelden te vertellen en dat is ons voorstel in deze.

01:36:03

Voorzitter: Dan de heer Bushoff tot slot.

01:36:05

De heer Bushoff: Ja, Voorzitter, twee korte dingen. Over het aantal woningen dat gebouwd wordt en de doelstelling. De doelstelling is al een tijd 1500 en we leveren elk jaar meer woningen op. Afgelopen jaar 2100, dus volgens mij kunt u niet zeggen, dat het daar niet goed gaat. Volgens mij gaat het daar goed en kunt u helpen om het daar nog beter te laten doen door ook de voorstellen van de Partij van de Arbeid voor betaalbaar wonen te steunen. Ik hoop nog een antwoord daarop te krijgen of u die ook steunt. Dat is één. Het tweede is, u vroeg waarom er zoveel mensen in Groningen nog in de bijstand zitten en u nam daar volgens mij een verkeerd peiljaar voor, want u zei 2007 of zoiets. Als je dat peiljaar neemt, dan zie je dat er in de tussentijd heel veel is veranderd. Met de P-wet hebben we de ex-WAJONG erbij gekregen. We hebben heel veel statushouders erbij gekregen. Kortom, dat is volgens mij geen goed peiljaar. Als je nu kijkt vanaf 2015 – een beter peiljaar – zie je dat we heel veel meer mensen uit de bijstand naar werk hebben kunnen begeleiden de afgelopen jaren. Onder andere een goed middel daarvoor is ook de basisbaan -

01:36:59

Voorzitter: Heeft u ook nog een vraag? Dat basisbaanverhaal hebben we namelijk al een paar keer gehoord.

01:37:04

De heer Bushoff: Mijn vraag is, waarom geeft u zelf geen alternatief om nog meer mensen, dan dat wij al hebben gedaan met onze plannen, uit de bijstand te helpen naar werk en vraagt u alleen maar: waarom zitten er zoveel mensen in de bijstand, ook nog gebaseerd op verkeerde cijfers?

01:37:17

Mevrouw Jacobs: Nee, hoor volgens mij heeft mijn collega Elizabeth Akkerman daar vele voorstellen voor gedaan. Ik vind het fantastisch dat u het constant heeft over de basisbaan, maar volgens mij levert dat op dit moment enkele tientallen banen op en daarmee halen we de 9.000 mensen niet uit de bijstand.

01:37:30

Voorzitter: Goed, dank u wel. Meneer Brandsema, aan u de eer om ons langzaam richting pauze te begeleiden, maar laat ik daar niet te veel op vooruitlopen. Ik kijk uit naar uw bijdrage.

01:38:05

De heer Brandsema: Ja, dank u wel, Voorzitter. Martinitoren, MartiniPlaza, Martini Ziekenhuis, Martini Hotel, Martinikerk, Martinistad. Voorzitter, Groningen, heeft iets met Martini. Sint Martinus oftewel Martinus van Tours was een bisschop van de Franse stad Tours en is de beschermheilige van onze stad. Deze heilige is gestorven op elf november in het jaar driehonderdzevenennegentig en tot op de dag van vandaag vieren vele kinderen – en ook morgen weer – Sint-Maarten. Sint-Maarten leefde als kluizenaar en zijn bezit gaf hij

aan de armen. Op een winterse koude dag ontmoette hij een verkleumde bedelaar. Hij had alleen nog maar zijn mantel en Martinus pakte zijn zwaard, sneed het doormidden en gaf de bedelaar de helft van zijn mantel. 's Nachts droomde hij dat hij Jezus zag, die die halve mantel droeg, waarbij hij herinnerd werd aan de woorden uit het bijbelboek Matteüs: "Ik was naakt en u hebt mij gekleed. Alles wat u gedaan hebt voor één van de geringsten van mijn broeders of zusters, dat hebt u voor mij gedaan". Martinus wist genoeg, hij wilde Jezus Christus volgen als kluizenaar. Voorzitter, Sint-Maarten had oog voor de ander en vandaag de dag zijn er nog steeds mensen die oog hebben voor een ander. In het bijzonder mensen die zorgen voor een ziek familielid, een vriend of een buur. Dit noemen we een mantelzorgers en vandaag is het de dag van de mantelzorg. Eén op de vijf inwoners van onze gemeente heeft mantelzorg, waarvan weer één op de vijf aangeeft zich hierdoor belast te voelen. De ChristenUnie is blij dat hier vanuit de gemeente oog voor is. Zo subsidiëren wij het Steunpunt Mantelzorg van Humanitas en wordt er in de begroting structureel anderhalve ton uitgetrokken voor de zogenaamde 'pareltjes', waaronder De Opstap; een logeerkamer voor herstel en respijt, waardoor overbelaste mantelzorgers weer even op adem kunnen komen. Wel vindt mijn fractie dat zorgverzekeraars een keer over de brug moeten komen om deze voorzieningen mede te financieren. Er zit een component Wet langdurige zorg in de voorzieningen – ook in de commissie vorige week genoemd door het college – waardoor de zorgverzekeraars profijt hebben van laagdrempelige voorzieningen zoals De Opstap. Voorzitter, als ChristenUnie vinden we dat de overheid zich in moet zetten voor een samenleving waar oog is voor elkaar. En, Voorzitter, als raadslid hebben we de unieke positie, dat we in contact komen met veel mensen die hier handen en voeten aan geven. Ik noem graag een paar. Stadgers Hand in Hand, waar Stadgers die het financieel moeilijk hebben, worden gekoppeld aan Stadgers die het beter getroffen hebben. Of Kind aan Huis, waar gastgezinnen hun huis en hart openstellen voor een kind of jongere uit een gezin, waar veel aan de hand is. Het Odensehuis, een ontmoetingsplek voor mensen met dementie. Het Overweeghuis, waar tijdelijke opvang geboden wordt aan vrouwen die vastlopen in de prostitutie.

01:40:57

Voorzitter: Meneer Brandenburg.

01:41:00

De heer Brandenburg: Ja, dank, Voorzitter. Ja, ik vind het een mooie geschiedschrijving. Het laat ook meteen zien wat het probleem is met geschiedschrijving, want volgens Wikipedia was deze beste meneer een soldaat en geen kluizenaar, maar goed, het is maar net wie geschiedenis schrijft, hoe het overkomt. Los daarvan, een mooi betoog over Sint Martinus, maar dan is het toch dit college geweest die er wel voor kiest om op de WIJ te bezuinigen, op het WMO-taxivervoer te bezuinigen en dan toch wel dat weerstandsvermogen zo enorm hoog te zetten. Die mantel moest dus vooral bij het college heel groot blijven en niet naar dit soort instellingen? Hoe moet ik dit nu interpreteren?

01:41:35

De heer Brandsema: Voorzitter, als eerste, het klopt inderdaad helemaal dat de heer Brandenburg aangeeft dat Sint-Maarten soldaat was – tegen zijn zin in overigens – maar ik dacht, ik kan het allemaal in mijn inleiding gaan doen, maar dan wordt het wel een hele

lange inleiding. U heeft helemaal gelijk, hij was soldaat tegen zijn zin in, vandaar dat hij dat zwaard ook bij zich had, waarmee hij die mantel door -

01:41:53

Voorzitter: De canon raakt goed gevuld in ieder geval.

01:41:56

De heer Brandsema: Antwoord op de vraag, Voorzitter. Wat mij wel opviel, de SP als socialistische partij is enorm kritisch. De liberale VVD is ook enorm kritisch, dus ik denk dat we het ergens nog wel enigszins goed hebben gedaan als college en als coalitie deze periode. Naast het feit dat we inderdaad ook keuzes hebben moeten maken die we liever niet hadden hoeven maken, hebben we tegelijkertijd ook tientallen miljoenen uit de eigen middelen bijgelegd op allerlei zaken in het sociaal domein, dus volgens mij hebben we daar, hoe vervelend soms ook, goede keuzes gemaakt. Voorzitter ... oh, ja hier was ik bezig. Voorzitter, het zijn stuk voor stuk die voorbeelden die ik net noemde. Stuk voor stuk burgerinitiatieven, waarbij de gemeente een ondersteunende rol heeft. Tijdens het voorjaarsdebat heeft de ChristenUnie hier ook aandacht voor gevraagd. Kijkend naar de beleidsarme begroting is de ChristenUnie blij met de extra middelen voor bijvoorbeeld Kind aan Huis, maar ook voor het nieuwe multifunctionele centrum Huis van Ten Post en voor een nieuw wijkcentrum in de voormalige Siebe Jan Boumaschool. Voorzitter, naast het stimuleren van een samenleving waar oog is voor elkaar, vindt de ChristenUnie het de taak van de overheid om te dienen als schild voor de kwetsbaren, want elk mens is waardevol. Dat hebben we deze periode ook gedaan, bijvoorbeeld door ex-verslaafden op te vangen in de Barkmolenstraat, onderdak te bieden aan mensen die moeite hebben in een normale woonomgeving middels het Skaeve Huse-concept, door deelname aan de landelijke LVV-pilot voorheen de Bed, Bad, Brood en door de financiering van uitstapprogramma's voor prostituees die een nieuw leven willen opbouwen. We zijn ook blij met het extra geld dat wordt uitgetrokken voor vroegsignalering. Problematische schulden hebben een grote impact op iemands leven en zijn omgeving. Sinds dit jaar mogen bepaalde organisaties de gemeente waarschuwen, als ze zien dat hun klanten hun rekeningen niet betalen en de gemeente kan dan direct contact opnemen en hulp aanbieden. Een andere groep mensen, waar de ChristenUnie zich zorgen over maakt, zijn de werkende armen. De Sociaal-Economische raad adviseerde de gemeente recent om bestaande regelingen beter onder de aandacht te laten brengen bij werkende armen en om het aantal werkende armen beter in beeld te krijgen. We dienen daarom dan ook mede de motie van de Partij van de Arbeid in die hierom vraagt. Een overheid probeert erger te voorkomen en een overheid die een schild wil zijn voor de kwetsbaren en die omziet naar mensen. Waar mensen de overheid vaak niet aan hun kant voelen staan, is in het bevingsdossier. Als gemeente kunnen we niet al het leed en frustratie voorkomen, maar we moeten wel onverminderd aandacht houden voor de versterkingsoperatie, omdat een flinke groep inwoners in de knel zit, onzekerheid ervaart en geen veilig thuis heeft. Voorzitter, tijdens het voorjaarsdebat heb ik mijn zorgen uitgesproken over de toename van criminaliteit en wapenbezit onder jongeren en de problematische groepen die zij vormen. We zijn dan ook blij dat extra geld uitgetrokken wordt voor de Top X-aanpak en voor een ketenregisseur zorg & veiligheid. Voor de zomer heeft mijn fractie ook aandacht gevraagd voor moderne slavernij en de ChristenUnie is dan ook zeer te spreken over de zichtbare toegenomen aandacht hiervoor. Zo is er recent een

expertsessie over mensenhandel georganiseerd, waar we met elkaar weer met de neus op de feiten werden gedrukt en heeft de afgelopen maand de week tegen mensenhandel plaatsgevonden naar aanleiding van onze motie. Een week met een sterke inhoud, waar ik de ambtenaren op deze plek ook graag voor wil bedanken, dus dank. De ChristenUnie is blij dat deze week jaarlijks terugkomt en mijn fractie kijkt uit naar de integrale aanpak rondom mensenhandel die begin volgend jaar gerealiseerd moet zijn. Wat de meeste indruk op mij heeft gemaakt in de week tegen mensenhandel, was het verhaal van Corazon Espanto, een Filipijnse vrouw die als slaaf het heeft gewerkt in een ambassadegezin in Den Haag. Uitbuiting vindt niet alleen maar plaats in de bouw of in havens, maar zelfs in diplomatieke kringen. Haar aangrijpende verhaal is op YouTube te vinden. Voorzitter, als het over mensenhandel gaat, dan heb je het ook snel over ondermijning. Ondermijning is een sluipmoordenaar die tot verrotting in de samenleving leidt. We zijn dan ook blij dat er extra geld wordt vrijgemaakt voor onder meer de verhuurdersinspectie wat gecombineerd wordt met ondermijningsonderzoek.

01:45:59

Voorzitter: Mevrouw De Wrede heeft een vraag aan u, meneer Brandsema.

01:46:02

Mevrouw De Wrede: Ja, dank u wel, Voorzitter. Ik ben het helemaal eens met meneer Brandsema, als hij het heeft over moderne slavernij. Ik ben heel blij dat de ChristenUnie wat dat betreft een partij is die het zo nu en dan eens heeft over normen en waarden en hoe we met elkaar moeten omgaan. Ik ben benieuwd hoe de heer Brandsema denkt over de positie van landbouwdieren en of hij daar ook overeenkomsten ziet met de slavernij van vroeger?

01:46:30

De heer Brandsema: Nee, Voorzitter, ik ga niet de vergelijking maken tussen dierenwelzijn en slavernij, nu of in het verleden. Wat ik wel met de Partij voor de Dieren eens ben, Voorzitter, is dat er goede omstandigheden moeten zijn voor dieren die in stallen zitten. Ik denk dat we daar elkaar niet kunnen vinden, want ik denk dat de Partij voor de Dieren per definitie daar niet blij van wordt. Ik ben het wel met de Partij voor de Dieren eens, als het gaat om bijvoorbeeld stalbranden en dat soort zaken, dat we daar op moeten toezien. Dat gebeurt ook en helaas komt het nog wel voor, dat het ook misgaat.

01:46:58

Voorzitter: Mevrouw De Wrede.

01:47:00

Mevrouw De Wrede: Ja, dank u wel, Voorzitter. Ja, je kunt de dieren wel goed willen voeden en al dat soort zaken, maar het blijft natuurlijk een oneigenlijk leven dat je hun oplegt, als je ze iedere vorm van natuurlijk sociaal contact, zoals het bij je houden van de kinderen en dergelijke, ontzegt. Begrijpt de heer Brandsema mij, als ik dat zeg? Of vindt hij dat alles geoorloofd is, zolang het niet direct gaat om fysieke mishandeling?

01:47:42

De heer Brandsema: Voorzitter, ik kan de Partij voor de Dieren volgen, maar ik denk dat het ook helder is, dat ergens onze wegen ook scheiden op dat gebied. Voor nu zou ik het voor wat betreft dierenwelzijn daarbij willen laten, gezien mijn spreektijd. Voorzitter, ik had het over de verhuurdersinspectie ook gecombineerd met ondermijningsonderzoek. De

vastgoedsector is een plek waar crimineel geld wit gewassen kan worden en daar moeten we niet naïef in zijn en een stevige inzet op het terugdringen van ondermijnende activiteiten is dan ook nodig en de integrale controles die plaatsvinden horen daar ook bij. Hebben we het over vastgoed, dan hebben we het ook over wonen en de woningmarkt komt piepend en krakend tot stilstand. Bijvoorbeeld voor een alleenstaande met een modaal inkomen is slechts 3 procent van de huizen beschikbaar en bereikbaar. We zijn dan ook blij dat het college vanaf volgend jaar wettelijk de mogelijkheid krijgt om de woonplicht en de opkoopbescherming in te voeren. Wat de ChristenUnie betreft is dit broodnodig om meer grip te krijgen op de woningmarkt en daarom dienen we mede met de Partij van de Arbeid en andere partijen hiervoor een motie in. Tevens moeten we onverminderd blijven inzetten op het bouwen van woningen en daarbij vindt de ChristenUnie het belangrijk dat bij toekomstige stadsuitbreidingen en inbreidingen fysieke ruimte wordt gemaakt voor wooncoöperaties en coöperatief particulier opdrachtgeverschap en daarom dienen we samen met D66 hierover een motie in. Ook kijkt mijn fractie uit naar de woonzorgvisie die later dit jaar nog naar de raad komt en waar onze vragen met betrekking tot de premantelzorgwoningen bij betrokken gaan worden. Naast zorg voor elkaar hebben we ook zorg te dragen voor de schepping. Recent kwam Groningen mooi in beeld, toen het tv-programma Binnenstebuiten op pad ging met twee ambtenaren van onze gemeente en heel Nederland kon zien welke stappen worden gezet om onze leefomgeving te verduurzamen en te vergroenen. Een mooi voorbeeld was een groen schoolplein, waarbij ook nog eens aantoonbaar het stressniveau in de klas en daarmee ook het ruzie zoeken onderling is afgenomen. Voor een duurzame toekomst is energietransitie noodzakelijk en de transitie leidt ook tot nieuwe uitdagingen. Zo wordt de kans op energiearmoede steeds groter en dat baart onze fractie zorgen. We zijn dan ook blij dat het college ervoor gekozen heeft om een energietransitiefonds op te richten en daar – voor nu – twee miljoen euro in te stoppen. De energietransitie begint uiteindelijk met minder energieverbruik, want alles wat je niet gebruikt, hoeft immers ook niet opgewekt te worden. Daarom hebben we samen met GroenLinks en het CDA recent aandacht gevraagd voor het Manifest Nationaal Isolatieprogramma en daarnaast gaat de tien miljoen uit het Volkshuisvestingsfonds ons helpen om minder kapitaalkrachtige huizenbezitters te helpen met verduurzamen. Voorzitter, tot slot, omwille van de tijd ... Oh, ik zit er al overheen. Nou, dan sla ik dit over en dan ga ik helemaal naar het eind, want dan rest mij niets minder dan het college en de ambtenaren te bedanken voor de zeer prettig leesbare begroting. Namens mijn fractie wens ik het college en de raad wijsheid, sterkte, plezier en bovenal Gods zegen toe in het verantwoordelijke werk dat de komende maanden nog voor ons ligt. Dank u wel.

01:50:36

Voorzitter: Dank u wel. Blijft u nog heel even staan voor twee vragen. Mevrouw De Wrede.

01:50:42

Mevrouw De Wrede: Ja, dank u wel, Voorzitter. Ja, we moeten weer eventjes terug in uw woordvoering, maar u had het zonet over ... Ik bedoel de heer Brandsema had het zonet over, goed zorgen voor Gods schepping. Het is op dit moment zo dat wereldwijd de biomassa van alle bij elkaar opgetelde landbouwdieren 25 keer zo hoog is als de biomassa van alle bij elkaar opgetelde wilde gewervelde dieren. Dat komt natuurlijk door de intensieve veehouderij die volkomen -

01:51:19

Voorzitter: Mevrouw De Wrede, zou u uw vraag aan de heer Brandsema willen formuleren?

01:51:23

Mevrouw De Wrede: Mijn vraag aan de heer Brandsema is inderdaad: vindt u dat de mensen hiermee Gods schepping op een goede manier in handen hebben? Of bent u het met de Partij voor de Dieren eens dat er toch echt iets aan deze verhouding moet veranderen? Wat is dan uw eigen verantwoordelijkheid daarin?

01:51:40

De heer Brandsema: Voorzitter, ik ga niet een heel betoog hier nu weer opnieuw houden over allerlei wereld en globale vraagstukken, maar als het gaat om de vraag: wat doen we hier zelf bij als gemeente, dan ben ik heel blij dat de gemeente de visie heeft van een compacte stad. Dan ben ik heel blij dat we verdichten en dat als ik met mijn racefiets op zaterdagochtend de provincie in fiets, dat ik daar op sommige plekken in een niemandsland terecht kom, dan wel de open vlakte in het noorden van de stad, dan wel de bossen in het zuiden in de Kop van Drenthe. Dan ben ik heel blij dat ik niet een halfuur of een uur lang door allerlei vinexwijken hoeft te fietsen en geen stukje groen vind, dus volgens mij hebben we het hier wat dat betreft goed voor elkaar. Ik ben blij in een compacte stad en dat we niet uitwaaiëren in de mooie leegte die we ook nog hebben in Noord-Nederland.

01:52:22

Voorzitter: Mevrouw De Wrede, ik ga u niet nog een vraag toestaan, want de heer Brandenburg had ook nog een vraag. U kunt in uw eigen woordvoering hier nog even terugkomen, als u wil. De heer Brandenburg tot slot.

01:52:30

De heer Brandenburg: Ja, Voorzitter, ik begrijp wel dat de ChristenUnie een positief hallelujaverhaal houdt. Dat halleluja past natuurlijk ook bij de ChristenUnie. Echter, ik vind toch dat de ChristenUnie makkelijk heenstapt over ja, we hebben nou eenmaal moeilijke keuzes moeten maken bij de WIJ, bij het WMO-taxivervoer en op wat andere punten, terwijl die partij ook de keuze maakt om een weerstandsvermogen op 125 procent te zetten. Dat betekent dat we 1,25 keer onze risico's kunnen betalen. Dat is toch niet nodig en dat heeft u ook nooit gevonden. Waarom dan die moeilijke keuze – zo moeilijk is dat toch niet – tussen oppotten of uitgeven aan maatschappelijk nut?

01:53:11

De heer Brandsema: Voorzitter, volgens mij is het inderdaad ook geen moeilijke keuze en als we zien wat nog voor ons ligt, hebben we nog voldoende uitdagingen waar we het geld hard voor nodig hebben. Tegelijkertijd kiezen wij er ook voor om een balans te hebben tussen aan de ene kant geld uitgeven en aan de andere kant ook proberen stapje voor stapje de financiële positie van de gemeente, die al jaren een kwetsbaar is, beter te krijgen. Daar zijn we ook nog lang niet en wat de ChristenUnie betreft hebben we daar een goede balans in gevonden.

01:53:38

Voorzitter: Dank, dan gaan we nu voor vijf minuten schorsen. Dat betekent op de klok achter de heer Brandsema, dat wij elkaar weer hier om zestien uur tweeënveertig ontmoeten. Tot zo.

02:00:44

Voorzitter: Ik heb de bode verzocht om de ramen weer te sluiten en ik stel voor om weer verder te gaan met de vergadering. Als jullie allemaal plaats willen nemen. Nou, meneer Boter zit er helemaal klaar voor.

02:01:12

Voorzitter: Mevrouw De Wrede, als u wilt, dan mag u het spreekgestoelte gebruiken of blijft u liever ... Gaat uw gang. Vergeet het pasje niet.

02:02:00

Voorzitter: Ik zou iedereen willen verzoeken om te gaan staan, zodat wij met aandacht kunnen luisteren naar de woordvoering van mevrouw De Wrede. Gaat uw gang.

02:02:15

Voorzitter: Heeft u het pasje gebruikt?

02:02:23

Voorzitter: De andere zijde, mevrouw De Wrede. Nee, aan de andere kant van de microfoon. Ja, nu zou die het moeten doen. Kunt u als bode eventjes mevrouw De Wrede bijstaan?

02:03:05

Mevrouw De Wrede: Excuses, Voorzitter. De oplopende coronacijfers laten mooi zien hoe fnuikend ons vertrouwen in technologie kan zijn. Het heeft ons natuurlijk ook veel goeds gebracht, zoals een TomTom en de centrale verwarming. Echter, als het erop aankomt om grote problemen in de samenleving op te lossen, dan moeten we toch meer kijken naar het veranderen van ons gedrag. De QR-code valt op allerlei manieren. Zolang corona onder ons is, zullen wij niet alles kunnen doen wat we willen. U voelt hem al aankomen natuurlijk, dat geldt niet alleen voor corona. Ook als we het hebben over klimaat en CO2-reductie, is het een goed idee om meer te investeren in natuurlijke processen. Zo is deze gemeente er bijvoorbeeld goed van doordrongen dat een groene leefomgeving heel belangrijk is voor de leefkwaliteit. Een groene omgeving doet zorgkosten zelfs dalen. Het vergroenen van de stad is dus een hele mooie manier om verschillende vliegen in één klap te slaan – Ja, het is een beetje onsympathiek gezegd – vandaar onze motie groene daken die wij samen met GroenLinks en D66 indienen. Corona is niet het enige virus, waar wij op dit moment last van hebben. Ook de vogelgriep heerst weer. Ook een virus dat vroeger eens per jaar of zo voor opschudding zorgde, maar dat tegenwoordig jaarrond in Nederland aanwezig is en dat in de afgelopen jaren ook op vossen en zeehonden is overgesprongen. Zo een tussensprong is vaak een essentiële stap in het veranderen van het virus, op zo een wijze dat het ook levensgevaarlijk is voor mensen. De volgende pandemie is dus in de maak en wij doen daar helemaal niets aan. Vanochtend bekeek ik nog een filmpje van de vogelgriep in Lutjegast; ik weet nu hoe 70.000 geruimde en vergastte kippen eruitzien. Ze leken in twee containers te passen en de eieren werden er achteraan gedonderd. Vleeskuikens hebben ze hier. Eenmaal uitgebroed gaan die kuikens in een krat naar de mesterij. Daar moet het kuiken met 18 tot 20 andere kuikens één vierkante meter delen. De stallen vervuilen erg snel en van tussendoor schoonmaken is geen sprake. De combinatie van een vochtige zure poeplvoer en te weinig beweging, geeft de dieren ammoniakbrandwonden, zoals voetzoolzweren en brandhakken. Kortom, omstandigheden waarin virussen en bacteriën zich juist heel erg lekker voelen. Telt ook mee, maar voor ons toch wat minder. Ondanks antibioticagebruik

ontsnappen er geregeld virussen, want die genetisch identieke zwakke kippenlijfjes daar razen die virussen doorheen. Stel je eens voor dat op Woltersum bij een boer met die vrijlandkippen, de vogelgriep uitbreekt en muteert. Wat zouden de gevolgen zijn? We kunnen er techniek tegenaan gooien wat we willen. We kunnen stallen potdicht maken, maar als we op deze wijze en met deze dichtheid dieren blijven houden, dan gaat het mis. Nog meer mis moet ik misschien zeggen. Het is één van de redenen, waarom het een goed idee is om een plantaardig eetpatroon te stimuleren bij mensen. Zoönoses, zoals corona en vogelgriep, zijn namelijk heel erg slecht voor je gezondheid. Daarom dienen wij een motie in, waarin we het college vragen om te onderzoeken of het een mogelijkheid zou zijn om vegetarische en veganistische restaurants minder precariobelasting te laten betalen. Die restaurants kunnen namelijk ook heel leuk laten zien, hoe je kunt koken zonder dode dieren. Bovendien is minder dieren eten heel gezond en is dit ook een vriendelijke manier om de horeca te ontlasten. Sport en buiten zijn is ook heel gezond. De afgelopen jaren zien we op steeds meer plekken mooie sporttoestellen verschijnen in de openbare ruimte. Ze worden goed gebruikt door jong en oud, maar er zijn nog genoeg buurten en wijken, waar deze gratis en altijd toegankelijke sportgelegenheden niet aanwezig zijn. We lazen in de begroting ook dat het aantal mensen dat tevreden is over de sportmogelijkheden in hun eigen buurt flink is gedaald in 2020 vergeleken met 2018. Dat heeft ongetwijfeld te maken met de coronacrisis. Mensen en mensen die niet meer hun vaste sport konden beoefenen en in de omgeving aan de slag wilden, maar merkten dat het overal ontzettend druk was. Ook met het oog op de coronacijfers, een mogelijke lockdown en natuurlijk die vele pandemieën die vermoedelijk nog op komst zijn, vinden wij het daarom een vreemde keuze van dit college om juist nu het budget voor de Bewegende Stad met een derde te verkleinen. Om bewegingsarmoede te voorkomen en een gezonde en sportieve gemeente te worden, dienen we daarom samen met het CDA, de Stadspartij, 100% Groningen, de SP en Student en Stad een amendement in om komend jaar deze vijftigduizend euro eenmalig uit de AER te halen.

02:07:29

Voorzitter: Mevrouw De Wrede, u heeft een vraag van de heer Rustebiel.

02:07:32

De heer Rustebiel: Ja, dank u wel, Voorzitter. Ja, er was dus een prachtig initiatief onlangs voor een mountainbike skillspark om juist die buitensport te stimuleren en zorgen dat mensen meer bewegen en zowat gezonder en weerbaarder worden en dat wilt u dan weer niet. Ik wil dus nu wel eens een keer weten wat voor keuzen u nu maakt, want beleidsmatig wilt u van alles en er moet echt wat gebeuren en dan zit er weer één of andere kever of zo. Ja, wat gaat het nu worden?

02:07:54

Mevrouw De Wrede: Het is heel erg jammer om te zien dat ook groene partijen, als er keuzen moeten worden gemaakt, altijd zaken zoals woonwijken, windmolenparken – hoe noemt u dat nou ook alweer, dat fietsparkje? U heeft daar een prachtig woord voor, mountainbike skillspark, geloof ik – dat dat soort dingen altijd in de natuur wordt geplaatst. Dat is misschien ook wel omdat dat misschien het goedkoopst is of omdat het zo moeilijk is, voor al die graspiepers en geoorde futen en dergelijke, om een vuist te maken tegen dit college en omdat er – helaas – ook maar één partij in deze gemeenteraad zit die

daadwerkelijk op wil komen voor al die dieren. Dat is dus een hele goedkope keuze die uw partij maakt. U maakt dus helemaal geen keuze, uw kiest wat goedkope plekjes en u bouwt dat allemaal vol. Wij maken daarin andere afwegingen, alhoewel wij wel van mening zijn dat sport en buitenzijn belangrijk is voor mensen en dat die inderdaad wel een plekje moeten krijgen. Er zijn echter genoeg plekken te vinden, zowel voor woningen als voor mountainbikes om buiten te kunnen spelen. Welkom, meneer van Kesteren. Goed, ik ga verder.

02:09:08

Mevrouw De Wrede: Voor de jaren daarna lijkt het ons een mooie opdracht voor de nieuwe coalitie om de investering ten aanzien van buitensport op peil te houden. De heer Bushoff zei in zijn eerste termijn – ik ga even overspringen naar een ander onderwerp – in een antwoord op een interruptie van mij, dat het college toch werkelijk alles deed dat nodig was om de natuur en de dieren die nu op het Suikerunieterrein wonen, te compenseren. Nou, ik kan u verzekeren dat is absoluut niet het geval. In wettelijk opzicht doen ze dat misschien. In ieder geval, hebben tot nu toe de natuurorganisaties helaas bot gevangen bij de rechterlijke macht. Als je kijkt naar de absolute hoeveelheden leefgrond, als je kijkt naar zaken die de dieren nodig hebben om te kunnen foerageren, dan worden ze met een appel en een ei in het riet gestuurd. Het is buitengewoon treurig. De compensatie is werkelijk waardeloos geregeld. Dat heeft een rapport van de natuurorganisaties, dat in augustus is opgesteld, duidelijk gemaakt en wij zullen daar binnenkort schriftelijke vragen over stellen. Met betrekking tot het idee van de compacte stad, dat de biodiversiteit daarmee in goede handen zou zijn. Dat was een opmerking van de heer Brandsema zonet. Ik moet hem helaas ook teleurstellen. De biodiversiteit is in de stad tegenwoordig vaak hoger, dan op veel stukken in het platteland en dat komt door de intensieve landbouw. Op het moment dat je de stad uit fietst, dan zie je hier en daar wel wat natuur, maar je ziet ook heel veel stukken groen – dat wordt wel grasveld genoemd – en daar leeft eigenlijk niets, behalve dat raagrass en dat is funest voor de biodiversiteit. Toch zijn er nog stukjes boerengrond die wel bijdragen aan de natuur. Wij hebben hier zo een stukje grond, dat is de Oude Held, maar helaas dat wil dit college kapotmaken om te dienen als compensatiegebied voor de uitbreiding van de Suikerunie. Ja, is dat nu de compacte stad die daar wordt gerealiseerd of is dat nu juist weer bouwen in de natuur of compensatieplannen uitvoeren midden in de natuur? Het is in ieder geval natuur met natuur kapot maken. Zeg maar een dubbele vernietiging van Gods schepping, beste meneer Brandsema. Het idee van een compacte stad leidt juist tot het ophokken van mensen en van dieren, want die grond buiten de stad is meestal in handen van boeren en daar wordt de schepping over het algemeen niets beter van, maar er zijn uitzonderingen. Daar wilde ik het bij laten. Dank u wel.

02:11:54

Voorzitter: Dank u wel. Terwijl mevrouw De Wrede plaatsneemt, gaan wij naar de woordvoerder van het CDA en dat is de heer Bolle.

02:12:29

De heer Bolle: De jaren, meneer Brandsema, denk ik.

02:12:32

De heer Bolle: Bijna acht jaar geleden was het dat D66 een hele grote overwinning boekte bij

de gemeenteraadsverkiezingen. Het werd de grootste partij met negen zetels en het coalitieakkoord had de gevleugelde titel: 'Voor de verandering'. Nu heeft iedereen dat natuurlijk uit den treure belachelijk gemaakt – ik ook – maar die hang naar verandering kwam wel ergens vandaan. Tijdens dat duidingsdebat wat we hadden na de uitslag, was er een breed gevoel en noodzaak en urgentie om te veranderen, bij vrijwel alle partijen. Toenmalig fractievoorzitter van D66, de heer Luhoff, had het over een hervormingsagenda gericht op het herstellen van het vertrouwen tussen de overheid en de inwoners en hoe belangrijk een breed draagvlak daarvoor in de raad is. Ik kan me nog helder voor de geest halen, dat tijdens die verkiezingscampagne het in elk debat wel naar voren kwam. Het meest duidelijk werd het in een debat in een zaal vlak bij de Gerrit Krolbrug en inwoners voelden zich slecht betrokken bij gemeentelijke plannen en werden vaak achteraf geconfronteerd met zaken die dan al zo een beetje vast stonden. In die zaal ontstond ook echt een onplezierige sfeer. Ik herinner me trouwens ook nog heel goed dat het de heer Maat van de Stadspartij was die in die sfeer opkwam voor de wethouder Verkeer, die niet aanwezig was, om het besluit voor de zuidelijke ringweg te verdedigen. Zulke dingen deed de Stadspartij toen nog, zelfs voor Joost van Keulen. Uiteindelijk eindigt Luhoff in dat duidingsdebat met een appel aan de gemeenteraad om samen te werken om dat vertrouwen weer terug te winnen.

02:14:12

Voorzitter: Meneer Sijbolts wil daar graag even op reageren.

02:14:15

De heer Sijbolts: Ja, dank u, Voorzitter, want ik kan mij die debatten ook nog wel herinneren, maar ik was benieuwd of het CDA dat als positief beoordeelt? U haalt het zo aan, maar ik kan het niet helemaal plaatsen.

02:14:26

De heer Bolle: Ja, dat was positief beoordeeld richting de heer Maat inderdaad. Nee, ik doelde daarop dat er een oppositiepartij ook ging staan voor de keuzen die zij dacht dat belangrijk waren, ongeacht of dat oppositie of coalitie was. Ik hoor u denken, een beetje tempo alsjeblieft, want wat heeft dit allemaal te maken met de begroting van 2022? Nu, daar kom ik op. Het college blijkt in de begeleidende brief terug op haar eigen coalitieperiode. Toegegeven, die periode was wat korter dan dat die normaal gesproken is en er zit een pandemie in, maar als je de terugblik zo leest, dan krijg ik wel een klein beetje het gevoel dat het college het wel aardig getroffen heeft met zichzelf. Ik heb woensdag gevraagd om daarop te reflecteren, maar dat kwam niet helemaal uit de verf, wat mij betreft. Ik ga proberen om daar een handje bij te helpen of u dat nu wilt of niet. Dat vertrouwen tussen stadhuis en het Stadjer, zoals dat in 2014 nog mocht heten, hoe is het daar nu mee gesteld? Hoe is deze coalitie met dat vraagstuk omgegaan of is dat vraagstuk in de vorige periode al helemaal opgelost? Ik lees er in ieder geval niets over in de aanbiedingsbrief of het moet dan het spoor zijn, de mens centraal. Wat ziet mijn fractie nu terug in de afgelopen jaren op dit punt? Ik noem de invoering van betaald parkeren. Dat wordt ingevoerd zonder de inwoners op een goede manier daarbij te betrekken. Er wordt geschermd met klachten en vervolgens staan klachten gelijk aan draagvlak om het in te voeren en dus voeren we het in. Of een ander voorbeeld: de harmonisatie van de sporttarieven. De sportkoepel, toch de club die onze sportverenigingen vertegenwoordigt,

geeft goed onderbouwd aan, kies nou alsjeblieft voor optie B en het wordt optie A. Een andere keuze is op zichzelf niet erg, maar de wijze waarop dat dan gebeurt, verdient niet de schoonheidsprijs. Of het verdwijnen van de drafspor. Het kan best een standpunt zijn, dat je niets meer wilt investeren in drafspor. Niet dat er heel veel geld in werd geïnvesteerd, maar dat kan een standpunt zijn. Als je ziet hoe dat proces gelopen is en dan heb ik het nog niet gehad over het rijtje Lagelandpolder, windmolens, Skaeve Huse, Aduarderdiepsterweg, Gerrit Krolbrug enzovoort, enzovoort, Voorzitter, dan zult u wellicht begrijpen dat ik wat verbaasd ben dat het college in de terugblik over die coalitieperiode daar niets over zegt. Begrijp me niet verkeerd, het gaat er niet om dat je een opvatting moet delen, omdat er bijvoorbeeld een petitie door duizenden mensen wordt getekend. Het gaat erom, dat inwoners moeten kunnen vertrouwen op de overheid, op de gemeente en dat er geen valse verwachtingen worden gewekt. Dat de gemeente zegt wat ze doet en doet wat ze zegt. Dat de gemeente een betrouwbare overheid is. Op dat vlak, Voorzitter – om het positief te formuleren – is verbetering mogelijk. Het begint wel bij dat je het moet willen zien. Dan moet je het ook willen en durven erkennen, juist als het om lastige afwegingen gaat. Participatie met plannen, waarmee iedereen het wel eens is, dat gaat in de regel wel goed. Begrijp me ook niet verkeerd, het ligt niet alleen aan de rol van het college. Zeker niet. Het ligt ook vooral aan de gemeenteraad. Wij hebben een verantwoordelijkheid op dat vlak, richting onze inwoners. Wij vertegenwoordigen onze inwoners. Betrouwbaar zijn is één, je moet ook een raad zijn die durft in te grijpen, als er dingen niet goed gaan. Als er geconstateerd wordt, door onze eigen ombudsman, dat de gemeente onbehoorlijk heeft gehandeld en je grijpt dan vervolgens als gemeenteraad niet in, dan moet ik ook de vervelende conclusie trekken dat er op gebied van macht en tegenmacht ook nog het nodige te verbeteren valt. Dat de inwoners van de Gerrit Krolbrug ontzettend teleurgesteld zijn, kan ik heel goed begrijpen. Hoe je het ook wendt of keert, daar zijn door bepaalde partijen verwachtingen gewekt en laten we nu bijvoorbeeld bij een Oosterhamriktracé niet weer dezelfde fouten gaan maken. Het gaat er vandaag niet zozeer om wat er allemaal beter had gekund of had moeten en er zijn ook een heleboel dingen goed gegaan, maar die hoef ik niet te noemen. Die noemen partijen als de Partij van de Arbeid en GroenLinks allemaal al uitvoerig -

02:18:49

Voorzitter: Dat gaat de heer Bushoff nu misschien ook wel even doen.

02:18:53

De heer Bushoff: Voorzitter, ik had een andere vraag. Op zich kan ik best wel een stuk meekomen in het betoog van de heer Bolle, dat participatie ontzettend belangrijk is. Ik hoor de heer Bolle ook wel zeggen dat dat niet altijd betekent, dat je mensen hun zin geeft. Echter, mijn vraag is wel: stel je voor dat je mensen niet hun zin geeft, dus dat mensen boos zijn, zou je dan alsnog een positief punt over participatie kunnen noemen?

02:19:23

De heer Bolle: Ik begrijp de vraag niet.

02:19:24

De heer Bushoff: Ik denk dat u zegt, een aantal beslissingen die we hebben genomen, waarbij elke keer de inwoners in dit geval iets anders wilden, dan dat er besloten werd.

Logisch dat mensen dan boos zijn, dat snap ik ook nog wel. Alleen ik kan me niet voorstellen, dat dan in al die gevallen per definitie de participatie slecht is gegaan. Ik denk dat ook in een heel aantal van die gevallen, die u noemde, participatie best goed ging, maar dat het zo zou kunnen zijn, dat mensen met de uitkomst ontevreden zijn. Dan zeg ik niet dat niet op een heel aantal vlakken participatie nog beter kan, maar is dat niet ook een kern van het verhaal?

02:19:56

De heer Bolle: Ja, dat zou wel kunnen, maar mijn fractie ... Ik heb natuurlijk ook de vraag gesteld, denk nu eens na over dingen waar het wel heel erg goed gegaan is – nu is het natuurlijk ook zo, dat je vaak de dingen die niet goed zijn gegaan, je beter herinnert, dus dat is ook een lastige – maar er kwamen er niet zoveel dingen bij ons naar boven. Misschien heeft de heer Bushoff zelf een voorbeeldje voor mij?

02:20:20

De heer Bushoff: Ik vind dat we bijvoorbeeld ook geleerd hebben van hoe het bij de Barkmolenstraat ging. Daar hebben we van geleerd, denk ik wel. Ik denk dat je uiteindelijk kan zien dat het daar best goed is gegaan en met de uitkomst ook. Het heeft even geduurd, voordat mensen tevreden waren, maar dat we nu zien dat het daar best wel goed gaat. Ik denk dat -

02:20:37

De heer Bolle: De uitkomst dat die mensen daar nu wonen en dat uiteindelijk de inwoners eraan gewend zijn. Dat is denk ik waar, maar ik denk niet dat je bij de Barkmolenstraat kan zeggen dat dat vanaf meet af aan goed is gegaan. Het is goed gekomen, maar dat is denk ik wat anders, dan dat het goed is gegaan.

02:20:55

Voorzitter: Dat is vraag van de heer Bushoff hierover -

02:20:58

De heer Bushoff: Het was meer dat ik best een aantal punten – dat was de uitnodiging, volgens mij – kan verzinnen. Ik vind dat bijvoorbeeld bij het Stadspark het helemaal niet zo slecht is gegaan, want mensen wisten al heel lang, waar ze aan toe waren. Ik denk dat er best wel wat punten zo zijn te verzinnen, waarvan ik denk die zijn wel goed gegaan. Het klopt wat u zegt, dat vooral de negatieve voorbeelden blijven hangen, maar zou dan de oproep niet moeten zijn, aan ons als raad: hoe zorgen we ervoor als raad, dat we participatie beter vormgeven en wanneer zouden wij als raad tevreden zijn met een goed participatieproces? Dat je daar dan wat betere kaders voor stelt.

02:21:29

De heer Bolle: Ja, maar dan ben ik toch niet duidelijk genoeg geweest, want het gaat niet alleen om het participatieproces. Het gaat er ook om dat je zegt wat je doet en dat je doet wat je zegt. Dat je van tevoren helder bent. Dat je zegt: ja, ik wil gewoon betaald parkeren invoeren en ik zit niet te wachten op inwoners daaromheen die dat niet willen, want het is mijn beleid en dat wil ik invoeren en daarom wals ik over dat vastgestelde punt vanuit het parkeerbeleid heen. Dat mag van mij, maar je moet niet de illusie wekken, dat je mensen invloed in hun directe leefomgeving wil geven en dat dan vervolgens niet doen, want mensen gaan daar doorheen prikken. In maart 2022 hebben we weer zo een duidingsdebat

en hebben we allemaal vervelende debatten gehad, omdat mensen super cynisch zijn, omdat mensen daar wel doorheen prikken. Mensen zien dat wel. Ze zien wel of het echt participatie is, of je echt de regie aan die inwoners wil geven over hun eigen leefomgeving, of dat dat een lulverhaaltje is.

02:22:30

Voorzitter: Meneer Bolle, ik kijk even naar de tijd en ik zie dat u nog twee vragenstellers heeft op dit punt. Meneer Brandsema heeft daar geen behoefte meer aan, zie ik, mevrouw Wijnja wel. Gaat uw gang.

02:22:38

Mevrouw Wijnja: Dank u wel, Voorzitter. Ja, kijk, op zichzelf vind ik het mooi dat het CDA hier met het verhaal komt – dat interpreteer ik maar even – dat ook heel erg gericht is op, waar zit nu het lerend vermogen en wat zouden we moeten doen. Toevallig voor mijn baan naast deze baan houd ik me altijd bezig met participatie en wat ik lastig vind in deze discussie is dat het een beetje wordt platgeslagen tussen wel of niet goed gegaan. Participatie, dat zijn processen, dat zijn levende dingen en daar moet je in leren. Als ik kijk naar hoe het de afgelopen periode bijvoorbeeld in de ontwikkeling van verschillende wijken is gegaan of de ruimtelijke ontwikkeling van bepaalde straten of de vergroening of de dorpsplannen in Ten Boer, dan zijn er ook een heleboel voorbeelden waar haakjes aan zitten, die we kunnen gebruiken voor het vervolg. Zou dan niet de oproep aan niet alleen het college en het volgende college en ook de raad moeten zijn, om vooral te zorgen dat we met elkaar blijven organiseren dat we dat lerend vermogen strak organiseren? Volgens mij heeft het college daar ook een aantal dingen over gezegd in een aantal voorbeelden die u noemt -

02:23:44

Voorzitter: Ik denk dat de vraag wel helder is aan de heer Bolle of heeft u nog een tweede vraag?

02:23:48

Mevrouw Wijnja: Nee, dat was de vraag. Is het niet belangrijk om vooral daarop te focussen voor de toekomst?

02:23:55

De heer Bolle: Ja, natuurlijk is het belangrijk om ervoor te zorgen, dat je leert van je fouten en dat je het elke keer wat beter probeert te doen, maar ik heb ook geprobeerd – kennelijk niet helemaal in geslaagd dan – om het niet zo plat te slaan, omdat het niet alleen over dat participatieproces gaat. Het gaat er ook om of mensen je verhaal geloven en of je echt wezenlijk vindt, dat je mensen regie wil geven over hun eigen leefomgeving. Dat je er zo ingaat of je gaat met vastomlijnde plannen werken. Dat mag van mij ook alleen, dan moet je daar eerlijk over zijn en dan moet je dat zeggen. Er zijn ook mensen die zeggen: bij Skaeve Huse had je misschien wel beter kunnen zeggen, dit is de locatie, we gaan het hier doen en u kunt meepraten over de dingen die we kunnen doen om de risico's te beperken. Nu zijn die mensen een jaar lang bezig geweest en worden ook bepaalde verwachtingen gewekt en dan organiseren we met zijn allen – niet zozeer het college, maar ook de gemeenteraad – onze eigen teleurstellingen.

02:24:55

Voorzitter: Ik gun het u heel erg om ook nog even over te stappen op een ander punt, dat u

vast ook nog wil maken in uw woordvoering. Ja, oké, dan gaan we nog even naar mevrouw Wijnja en ook naar de heer Brandenburg daarna.

02:25:06

Mevrouw Wijnja: Ik ben tot op zekere hoogte wel blij met de reactie van de heer Bolle, want dat is nu precies waar ik op doel. Onderdeel van je lerend vermogen kan ook zijn, dat je denkt, in casus A hebben we aan het begin dit gezegd, maar dat hadden we misschien beter iets strakker kunnen doen. Volgens mij is die reflectie er niet alleen bij het college, maar ook in de raad echt wel geweest de afgelopen periode. Dan hebben we toch de verantwoordelijkheid met zijn allen om ook dat soort dingen, blijvend in nieuwe plannen, ontwikkelingen, besluiten die genomen worden goed te doen en dat je op die manier door ontwikkelt. Dan hebben we het toch in grote lijnen eigenlijk wel over hetzelfde.

02:25:45

De heer Bolle: Ja, dan hebben we het over hetzelfde, maar wat gaan we dan anders doen? Dat zie ik namelijk niet.

02:25:52

Voorzitter: Ik denk dat dat wel voldoende is voor dit debat. Mevrouw Wijnja heeft het punt nog een keer gemaakt. Ik wil toch even door naar de heer Brandenburg.

02:26:00

De heer Brandenburg: Ja, want ik probeer het even uit dat proces te halen, want volgens mij zijn we het er allemaal over eens – in ieder geval in woord – dat je participatie goed moet doen. Alleen, ben ik wel benieuwd of het CDA een idee heeft, waarom dit dan steeds misgaat bij dit college of deze raad? Wat zit daarachter? Is dat een ... Nou ja, u kent onze analyse ook, een overheid die de inwoner als klant ziet. Wat is het voor het CDA? Is het een bestuurscultuur? Waar komt dit door en hoe zouden we dat dan kunnen aanpakken?

02:26:36

De heer Bolle: Ja, dat is inderdaad het lastige. Ik denk dat iedereen voor zichzelf na moet gaan hoe dat voor hem of haar zit op dat soort belangrijke punten. Hoe ze daar dan mee omgaan, als het lastig wordt? Durf je dan nog als gemeenteraadslid je onafhankelijk op te stellen en toch een andere keuze te maken dan het college, omdat je echt vindt dat het niet goed gegaan is. Of dat je de keuze maakt om te zeggen: dat het niet goed gegaan is, vind ik toch minder belangrijk, omdat ik het uiteindelijke doel van de beslissing daarboven stel. Ja, dat kan ook. Ik vind het lastig om te zeggen, dat ligt aan de bestuurscultuur, omdat we daar allemaal onderdeel van zijn. In ieder geval moeten we wel constateren dat – in ieder geval, dat doet mijn fractie – het de afgelopen jaren niet is opgelost en dat ik dus die noodzakelijke verandering op dat punt niet zie. Daarom kwam de heer Luhoff weer in mijn gedachten en ben ik het weer eens even terug gaan kijken. Daarom ben ik ook zo benieuwd hoe een nieuw college ermee omgaat, maar vooral ook hoe de lijsttrekkers en de partijen daarmee de verkiezingen ingaan, want het is makkelijk om te wijzen naar Den Haag voor het dalende vertrouwen in de overheid. Mijn appel hier is: laten we hier samen die verantwoordelijkheid nemen om hier in Groningen te proberen dat tij te keren.

02:28:10

Voorzitter: Ik denk dat uw oproep helder is overgekomen. Een hele korte vraag, alstublieft en ook een kort antwoord van de heer Bolle graag.

02:28:18

De heer Bushoff: Ja, Voorzitter. Kijk, doen wat je zegt en zeggen wat je doet. Volgens mij is er een lijst te verzinnen met een aantal voorbeelden waar dat een keer fout is gegaan, maar is er een veel langere lijst te verzinnen van punten, waar het goed is gegaan, als je kijkt naar alle resultaten die zijn geboekt uit het coalitieakkoord. Dat vooraf en mijn vraag is: stel dat u – u noemde het al – straks in een nieuw college komt en het is aan u om vorm te geven aan dit vraagstuk, wat is dan het eerste wat u gaat doen en veranderen?

02:28:48

De heer Bolle: Voorzitter, het gaat er toch ook vooral om, dat je ook dingen wil verbeteren en je wil verbeteren.

02:28:54

De heer Bolle: Kijk, de heer Bushoff gaat hier elke keer staan en dan houdt hij het riedeltje schoonmaak en basisbanen. Elke keer weer. Hartstikke mooi dat dat gerealiseerd is en dat zijn speerpunten van de Partij van de Arbeid. Het gaat toch ook om de visie, waar wil je komen? Dit is de stip die we al bereikt hebben. Ja, dan ben ik misschien wat sneller ontevreden en dan wil ik naar het volgende toe. Daarom benoem ik de dingen die beter kunnen en heb ik het wat minder over de dingen die al goed gaan, want dat doen de coalitiepartijen al. Als wij in het college zouden komen, dan gaan wij dat natuurlijk niet in ons eentje doen. Het is namelijk niet een dingetje van één partij en daarom doe ik hier een appel. Wat je moet doen is volgens mij is daar op reguliere basis over spreken als college en als raad of misschien wel gezamenlijk. Dat moet je volgens mij organiseren en misschien ligt daar ook wel een taak voor de raad om dat te doen. Daar begint het volgens mij mee. Als je dat doet in plaats van te zeggen, maar er gaan meer dingen goed dan dat er fout gaan, want dan zijn we eigenlijk klaar. Volgens mij moeten we dat niet doen en moeten we juist proberen om het beter te maken.

02:30:04

Voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar de woordvoerders van 100% Groningen. Wie mag ik als eerste het woord geven? Gaat uw gang, mevrouw Menger.

02:30:13

Mevrouw Menger: Voorzitter, ik blijf zitten, want ik heb pijn. Dank u wel, Voorzitter, we bespreken vandaag met elkaar voor de laatste keer de begroting van deze coalitie. Onze fractie wil allereerst alle betrokkenen bedanken die deel hebben gehad aan de totstandkoming van deze ontwerpbegroting. Ook al is het uw werk, desalniettemin: bedankt. De onderliggende gedachte, wat onze fractie betreft, is de volgende: dient dit de inwoners van de gemeente Groningen alleen op korte termijn of is het ook een goede beslissing voor de lange termijn? Wat ons betreft bekijk en pas je dit toe op elk onderwerp om zo tot een juiste beoordeling en beslissing te komen. Voor onze fractie zijn er een drietal onderwerpen die ik kort en specifiek bij langs wil gaan. Op het moment dat de leefomgeving van mensen in steeds ernstiger vorm bedreigd wordt, dan is mijn fractie van mening dat je als gemeente stevig moet kunnen en willen ingrijpen en dan heb je daar financiële armslag voor nodig. Hier volop in investeren, heeft onze voorkeur en steun. Gelet op de toename van jeugdcriminaliteit, ondermijnende criminaliteit, de zware criminaliteit en de verwevenheid van de onderwereld en de bovenwereld ontkom je niet aan zwaar inzetten op opsporingsmiddelen en intensiveren van benodigde onderzoeksmogelijkheden en

specialisten. Het doel is om de leefomgeving veilig en leefbaar te houden voor onze inwoners en dan geldt voor onze fractie de uitdrukking 'het doel heiligt de middelen' in de goede zin des woords. Daarom zien wij graag in alle wijken terugkeer van wijkagenten met spreekuren en daar waar nodig meer jeugdwijkagenten.

02:31:56

Voorzitter: Mevrouw Menger, zou u de microfoon iets dichterbij willen plaatsen, want ik krijg te horen dat het online niet zo goed te verstaan is. Dank u wel.

02:32:06

Mevrouw Menger: Ik herhaal even dat stukje. We zien graag in alle wijken terugkeer van wijkagenten met spreekuren en daar waar nodig meer jeugdwijkagenten. Deze vraag horen wij meer en meer van onze inwoners. De wijk- en jeugdagenten kennen de straat en de wijk. De straat en wijk kent hun. Er gaat een preventieve werking van uit en vroegsignalering vanwege de laagdrempeligheid en betrokkenheid. De key is dat het dichtbij is en wat ons betreft onontbeerlijk. Onze fractie is ook van mening dat onderwijs de basis is van ieders ontwikkeling. De wijze waarop het college dit prioriteert en vernieuwend bezig is, zoals onder andere de verlengde schooldag en inzet op ontwikkeling en educatie van juist de kinderen die het nodig hebben, zoals bijvoorbeeld de voorschoolse en vroegschoolse opvang – al eerder benoemd door de heer Rustebiel – vinden wij heel belangrijk. Investeren in de ontwikkeling van kinderen is wat ons betreft altijd de juiste keuze en het rendement is van grote waarde, zowel op korte als op langere termijn. Toegang tot de digitale onderwijswereld voor alle kinderen die naar het middelbaar onderwijs gaan en door omstandigheden geen beschikking hebben over deze middelen, maar door middel van gratis tablets kunnen blijven deelnemen en daar geen stress over hoeven te hebben en daarom dus volwaardig aan het onderwijs kunnen deelnemen, is belangrijk. Dit had al onze steun en zal dat ook behouden zo lang als dit nodig is. Ik heb een specifieke vraag gesteld over de nieuwe inburgeringswet ingaande per één januari 2022 en er was vandaag op het nieuws een bericht over. Het betreft taalonderwijs, dat maakt daar deel van uit, en de gemeente gaat daar weer verantwoordelijk voor worden, dus dat heeft dan ook indirect te maken met de begroting. De wethouder had al aangegeven daar volgende week op terug te komen. Voorzitter, ik rond af. Tekorten bij onderwerpen, waarbij het gaat om kwetsbare doelgroepen die veelal in een afhankelijkheidspositie verkeren, baren ons grote zorgen, zoals bijvoorbeeld het WMO. Wij vinden juist dat deze doelgroep zoveel mogelijk gevrijwaard dient te zijn van ingrepen, waar zij de dupe van kunnen worden. Wij vragen ons dan ook af of de gemeente de contracten die ze afsluit met aanbieders goed inzichtelijk heeft, zicht heeft op de geldstromen en de methodiek voor rekening en verantwoording voldoende hanteert, wat onlosmakelijk weer verbonden is met begroten. Ook hier komen wij binnenkort op terug. Tenslotte, Voorzitter, wij zijn en blijven kritisch ten aanzien van de begroting en vinden dat we voortdurend moeten streven naar een minder dure en minder arme gemeente en onszelf steeds de vraag moeten blijven stellen: is de doeltreffendheid en doelgerichtheid, die we beogen met het doen van investeringen en uitgaven, wel steeds het uitgangspunt? Mijn collega-raadslid zal dieper op het financiële deel ingaan. Dank u wel.

02:35:04

Voorzitter: Dank u wel. De heer Moerkerk.

02:35:20

De heer Moerkerk: Dank u, Voorzitter. Ik ben blij dat ik u te woord kan staan zonder enige ideologie of rigide denklijnen, die ik hier toch af en toe zie langskomen. Dat ik per probleem, wat zich voordoet in onze gemeente, u te woord kan staan met frisse en nieuwe gedachten, hoe één en ander op te lossen.

02:35:40

Voorzitter: Mevrouw De Wrede.

02:35:50

Mevrouw De Wrede: Dank u wel, Voorzitter. Ja, de heer Moerkerk begint met uiten, dat er hier sprake is van rigide denklijnen in de gemeenteraad. Met andere woorden, het is een beschuldiging, maar niet gespecificeerd aan iemand. Ik ben wel heel benieuwd wie hij dan precies bedoelt. Diegene kan er dan eventueel ook nog weer een antwoord op geven.

02:36:24

De heer Moerkerk: Nou, ik vind een paar partijen die elkaar clichématig de haren in vliegen, elkaar een beetje vliegjes afvangen, elkaar de complimenten geven, elkaar proberen te versterken en elkaars diamant oppoetsen voor de verkiezingen. Goed, ik wil niet te veel wijzen. Volgens mij hebben we een verkiezingsstrijd voor de boeg en gaan we dat nog een heleboel doen, dus spaar ik dat voor die periode. Ik proef hier wel die verkiezingskoorts en ik vind dat het debat over de begroting maar matig goed doen. Ik denk dat we de dialoog moeten voeren op basis van meer harde argumenten die we terug kunnen vinden in de begroting. Wat wij zien, is een aantal dingen die goed gaan. Ik laat even achterwege om dat benoemen – dat is wel genoeg gedaan – maar we zien verbeterpunten. Mijn fractie vindt het jammer dat voorliggende begroting weinig ambities kent. Er zijn zaken waar urgentie gevraagd is. Anderzijds is het ook weer zo dat een ambitievrije begroting, wat meer lucht geeft voor een nieuw college en nieuwe raad.

02:37:27

Voorzitter: Meneer Brandenburg, had u een vraag aan de heer Moerkerk?

02:37:32

De heer Brandenburg: Ja toch wel een beetje, Voorzitter, want degene die het hardst roepen dat ze geen ideologie hebben, zijn de grootste verdedigers van de heersende ideologie. Het is namelijk onmogelijk om stil te staan op een bewegende trein. Iedereen die zegt, ik heb geen ideologie, is een exponent van de huidige heersende ideologie, dus daar reken ik u dan ook maar toe.

02:37:49

De heer Moerkerk: Ik vind het een hele leuke en hele mooie kwalificatie. Ik leg dat naast mij neer. Ik deel uw mening hierover niet. Ik wil graag per probleem wat deze stad heeft, per probleem wat in een dorp leeft, kijken wat we kunnen doen en hoe we dat kunnen oplossen. Enkele aandachtspunten voor deze begroting. Het weerstandsvermogen dekt niet volledig de risico's die in Bv's worden ondergebracht, zoals Meerstad. Het baart ons zorgen dat we ons daar voortdurend nog min of meer rijk rekenen. Het punt is een beetje dat rijk rekenen leidt tot een aantal zaken. Ik wil nu niet verder ruzie maken met de SP, maar de SP weet heel goed, waar het geld naartoe kan. Echter, de coalitie weet het ook al, want zij sorteert heel driftig voor op een nieuw muziekcentrum wat bijna een kwart miljard kost. Daarover dienen

wij een motie in, om daar het tempo van in ieder geval de uitgaven voor de voorbereidingen af te remmen.

02:38:42

Voorzitter: Meneer Bolle.

02:38:44

De heer Bolle: Voorzitter, zo een motie doet verder nog niets. Dat betekent niet dat die risico's die in Bv's zijn gesteld, dan beter worden gedekt. Waar is het amendement van 100 procent Groningen, waarin dat bedrag toegevoegd wordt aan het weerstandsvermogen? Dat is dan namelijk het harde argumenten, u wilt die risico's beter dekken en u maakt zich daar zorgen over. Echter, ik zie niet dat u dan vervolgens ook zegt, ik haal hier het geld weg en dat gebruik ik voor de risico-opslag.

02:39:13

De heer Moerkerk: We hebben nu geen motie ingediend om dat te wijzigen en om het weerstandsvermogen anders te becijferen, maar ik wil hier mijn zorgen uiten over dat we vinden, dat we er gezond qua weerstandsvermogen voor staan. Ik zeg dat dat volgens mijn fractie niet zo is, omdat een aantal zaken erbuiten gehouden worden en toch wel aanspraak maken op het weerstandsrisico zoals nu Meerstad doet met Noord voor het gebied waar zonnecollectoren gelegd worden. Die ruimte wordt hier nu gezien en daar wordt dan ook alvast een uitgavenpatroon bijgelegd en dat baart mij zorgen. Er ontstaan nieuwe prestigeobjecten en die hebben weerstandsvermogenruimte nodig en die zit volgens deze begroting in de begroting. Daarover dienen we een motie in, om die voorbereiding van het nieuwe muziekcentrum min of meer af te remmen. Eerst te wachten op een kadernota en niet alvast weer meer budget te alloceren om dat voor te bereiden. Verder maken we ons zorgen over de gemeentelijke lasten. Daar is ook al het een en ander over gezegd. Wij denken zelf dat de lasten in Nederland één van de hoogste zijn. We hopen dat een volgend college meer aandacht schenkt aan dat terug te brengen. Enkele oplossingen zijn: minder prestigeprojecten, misschien wat minder ambtenaren en wat minder bureaucratie. Op dat vlak denken we dat er nog veel op te pakken valt. Dank u, Voorzitter.

02:40:42

Voorzitter: Blijft u nog heel even staan voor een vraag van de heer Bolle in ieder geval.

02:40:47

De heer Bolle: Op welke prestigeprojecten doelt de heer Moerkerk dan?

02:40:51

De heer Moerkerk: Met name op het nieuwe muziekcentrum wat zich aandient en wat richting een kwart miljard zal moeten kosten.

02:40:59

Voorzitter: De heer Brandenburg ook.

02:41:03

De heer Brandenburg: Ja, dan toch maar even, want dan kiest de Stadspartij -

02:41:06

De heer Moerkerk: 100% procent.

02:41:07

De heer Brandenburg: Sorry. Ja, ik weet het tegenwoordig allemaal niet meer.

02:41:11

De heer Moerkerk: U mag ons mengen, dat is goed.

02:41:13

De heer Brandenburg: Dan kiest 100 % er toch voor om die risico's af te dekken, dat geld dus op te potten en niet uit te geven aan belangrijke zaken die moet gebeuren op dit moment in de stad. Wat is daar dan niet ideologisch aan? Daar zit toch een visie en een keuze achter? Dat is toch niet puur pragmatisch?

02:41:29

De heer Moerkerk: In die zin wel dat, als er te veel geld wordt uitgegeven en het weerstandsvermogen blijkt ergens over vijf of tien jaar te weinig te zijn, dan zullen we de stad moeten confronteren met bezuiniging op allerlei vlakken. U weet -

02:41:39

De heer Brandenburg: Dat is toch ook een ideologische keuze, dat je dan automatisch moet bezuinigen?

02:41:43

De heer Moerkerk: U kunt alles ideologie noemen, maar als het huishoudpotje niet klopt en je gaat bezuinigen, dan is dat niet de ideologische keus. Het is gewoon een praktische keus, want je kan anders je boterham niet betalen, dus je moet ergens het geld vandaan halen. Ik zie dat los van ideologie. Goed, de definitie van ideologie kunnen we hier uitvechten, maar volgens mij dient dat dit debat niet.

02:42:02

Voorzitter: Dank.

02:42:02

De heer Moerkerk: Dank u, Voorzitter.

02:42:03

Voorzitter: Dan in de resterende spreektijd nu de heer Sijbolts. De heer Sijbolts van de Stadspartij voor alle duidelijkheid. Gaat uw gang.

02:42:32

De heer Sijbolts: Een krukje is inderdaad wel handig, want hij kan niet omhoog of naar beneden. Dank u, Voorzitter. Vandaag bespreken we de gemeentebegroting 2022 in een vorm die ik niet gehoopt had, dat nog nodig zou zijn. De maatregelen rondom corona maakt dat we de begrotingsbehandeling anders moeten doen, dan voor de coronacrisis. Wat mij betreft wel één van de belangrijkste vergaderingen van het jaar en dan is het vervelend voor alle fracties dat het niet kan plaatsvinden in de vorm, zoals we dat graag zouden willen, samen met je gehele fractie samen en collectief als raad, om onze rol als volksvertegenwoordiger optimaal te kunnen vervullen.

02:43:11

Voorzitter: De heer Bolle.

02:43:12

De heer Bolle: De heer Sijbolts, Voorzitter, zit daar toch met de gehele fractie en drie man en één vrouw heeft ook al het woord gehad, dus u komt wel heel erg aan bod op deze manier.

02:43:23

De heer Sijbolts: Ja, dat klopt en eigenlijk zitten wij er nu met zijn vieren, dus wat dat betreft is dat wel een vooruitgang, maar ik kan me voorstellen dat het groepsgevoel het collectieve gevoel van een gemeenteraad als Groningen bij een debat over een begroting toch liever anders had plaatsgevonden.

02:43:38

Voorzitter: Misschien mag ik dan toch even dat punt van orde maken. Het was bij griffie en uw voorzitter opgevat dat er nog steeds twee partijen zijn en dat dat pas later samen wordt gevoegd. Als dat anders is, dan hoor ik dat graag, want dan betekent dat iets voor het volgende debat.

02:43:51

De heer Sijbolts: Nee, Voorzitter, dat is correct, dus ik heb ook nog tien minuten, volgens mij. De samenleving is net als de politiek klaar met corona en voor veel mensen is de grens, en wat van hen verwacht mag worden, bereikt. We moeten daarom ook oppassen voor een tweedeling in de maatschappij, oppassen voor onverdraagzaamheid en uitsluiting. Ja, Voorzitter, wie had dat verwacht? Twee fracties van twee lokale partijen die elkaar in korte tijd hebben gevonden. Die samen vooruit hebben gekeken naar wat het beste is voor onze inwoners, ondernemers en verenigingen. Daar kwam voor een deel van de buitenwereld misschien wel een verrassende keuze uit voort, maar het toont wel aan dat als je samen ergens voor wil gaan, een gemeenschappelijk doel hebt en open en eerlijk met elkaar in gesprek gaat, met respect voor elkaars verschillen, je veel kunt bereiken. Voorzitter, dat brengt mij bij een voor ons belangrijk thema, waarbij de heer Bolle misschien al een deel van het gras voor mijn voeten heeft weggemaaid: inspraak, burgerparticipatie en samen met inwoners, ondernemers en verenigingen werken aan wijken en dorpen. Dat samengaat nog wel eens mis in onze ogen. Stadspark, de Drafbaan, Skaeve Huse, Gerrit Krolbrug, Lagelandpolder, zonneparken in Haren. De heer Bolle heeft ook een aantal zaken genoemd, waar ik mijzelf in herken en waar onze partijen zich in herkennen. Dat zijn slechts een paar voorbeelden, waar het allesbehalve goed is gegaan. Wat ons betreft is één van de oorzaken, dat de uitkomst vooraf al vaststond. In die zin complimenten ook voor de uitgebreide beschouwingen op dit punt van het CDA, – wat ons betreft ook wel een nieuwe insteek van hen – en misschien sorteert de heer Bolle daarmee al voor op een soort fusie.

02:45:47

Voorzitter: Meneer Brandsema.

02:45:49

De heer Brandsema: Ja, dank u wel, Voorzitter. Er wordt nu weer de suggestie gewekt, alsof alles al in kannen en kruiken is en dan nog eens een keer participatie als vorm van afvinklijstje wordt opgesteld, maar waarop baseert de heer Sijbolts dat dat zo is?

02:46:03

De heer Sijbolts: Ik kom daar straks op terug, Voorzitter.

02:46:06

Voorzitter: Mag ik voorstellen om het debat van zojuist niet weer over te doen, dat lijkt me nu weinig toevoegen aan deze discussie.

02:46:12

De heer Sijbolts: Dan denk ik ook. Voorzitter, dan gaat het er niet om dat bewoners per se in de eerste plaats gelijk willen hebben of gelijk willen krijgen. Wat burgers wel willen, is gehoord worden en gezien worden en serieus genomen worden. Daarbij gaat het niet in eerste instantie om de goede argumenten. Het belangrijkste is de bereidheid om het standpunt van de ander uitgebreid naar boven te halen. De boodschap die we daarmee onder water uitzenden is simpel: ik vind jou belangrijk genoeg om naar jouw standpunten te luisteren. Vaste regels, paden en structuren lopen na verloop van tijd vast, wanneer we niet meebewegen met de veranderende samenleving. Nelson Mandela zei daarover ooit: "Loslaten betekent niet dat ik hem smeer. Het is het besef dat ik de ander ruimte geef. Loslaten in vertrouwen, maar niet loslaten van vertrouwen". We moeten elkaar ruimte geven voor nieuwe initiatieven en ervoor zorgen dat bewoners hierover kunnen meepraten, zodat er een breed draagvlak in buurten, wijken en dorpen gevonden kan worden. Die opdracht geven wij ons zelf mee richting 2022. Voorzitter, de voorliggende begroting is de laatste van dit college, de eerste van deze wethouder van Financiën die meteen met een nieuwe opzet mocht gaan werken. Dat zal een flinke opgave zijn geweest, maar alles bij elkaar is dat best gelukt. Dat is bij hem ook wel in goede handen. Dank daarvoor ook aan de ambtelijke organisatie. Ook is dit de laatste begroting die door deze gemeenteraad wordt vastgesteld. Volgend jaar zijn er immers gemeenteraadsverkiezingen en logischerwijs past dan terughoudendheid, want we moeten geen hypotheek nemen op de toekomst. Dat zien we dan ook terug in de – ik had gezegd vele, maar dat valt relatief gezien nog wel mee – moties en amendementen, die vooral vaak om een onderzoek vragen. Daarmee laat de gemeenteraad ook zien een niet al te grote hypotheek op de toekomst te willen nemen. Dat is ook wel noodzakelijk, want de gemeente Groningen kent nog steeds een kwetsbare financiële situatie en daarom is het ook goed dat het college natuurlijk al in de voorjaarsbrief aankondigde, geen nieuwe ambities op te nemen in deze begroting. De Stadspartij maakt zich nog steeds zorgen over de schuldpositie van de gemeente Groningen – ik ga dat hele verhaal niet weer herhalen, want dat heb ik al vaak genoeg gedaan – Voorzitter, die financiële situatie is wel sinds ik in deze raad zit al broos. De vooruitgang en investeringen, waar een aantal partijen vandaag trots op zijn, hebben een keerzijde, want met plakken wortels kan je die ambities nu eenmaal niet betalen. Wij vinden ook dat je je ambities uit het juiste potje moet betalen en daarom dienen wij dus een motie in met 100% Groningen, VVD, CDA en PVV om de dagelijkse kosten, zoals fietsstewards, handhaving en beheerskosten niet te laten drukken op het SIF, maar te dekken uit het operationele deel van de programmabegroting. Wij zien nog steeds dat grote projecten koste wat het kost door moeten blijven gaan. Bij het laatste voorjaarsdebat heb ik al eens een rijtje opgesomd dat samen optelde tot 300 miljoen en dat was slechts het korte rijtje. Daartegenover zien wij ook lokale lasten, zoals OZB, parkeertarieven en nu ook weer horeca-leges, stijgen, terwijl wij tegelijkertijd één van de duurste en armste gemeenten van Nederland zijn. De geprezen vooruitgang gaat in onze ogen gepaard met een achteruitgang van het besteedbare inkomen van onze inwoners, ondernemers en verenigingen. Dat is zeker met de constatering van het college, die stelt dat de financiële positie van onze gemeente nog niet rooskleurig te

noemen valt, zorgwekkend. De zwaarste lasten liggende steeds meer bij inwoners, ondernemers en verenigingen en dus niet bij de sterkste schouders. De sterkste schouders dragen wellicht de zwaarste lasten, maar de vraag is of bij het verhogen van al die zware lasten de schouders ook sterker worden. Duidelijk was, is en blijft dat de Stadspartij andere keuzen had gemaakt, waarbij haalbaar en betaalbaar voor onze inwoners, ondernemers en verenigingen het uitgangspunt is. Verantwoord begroten dus -

02:50:34

Voorzitter: Mevrouw Wijnja heeft een vraag.

02:50:36

Mevrouw Wijnja: Dank u wel, Voorzitter. Nu, op zichzelf is het wel bekend en logisch dat de Stadspartij andere keuzen zou maken, dan bijvoorbeeld mijn partij. Ziet de Stadspartij dan ook, dat we een enorme opgave in deze gemeente hebben als het gaat om mensen die in armoede leven, om mensen die in de bijstand zitten en die niet mee kunnen komen en mensen die het slachtoffer worden van energiearmoede. Is het dan niet zo dat wij ook vinden in deze gemeente, dat mensen recht hebben op hulp, als ze die moeten krijgen en dat we dat zelf moeten betalen? Zijn dat dan geen keuzes, waarvan de Stadspartij zegt: ja, die moeten we dan maken en dan moet de rekening ergens liggen. Als je dan moet kiezen, dan leg je deze toch neer bij de mensen die het beter hebben in deze gemeente en niet bij de mensen die eigenlijk al niet mee kunnen komen?

02:51:30

De heer Sijbolts: Uw eerste deel van uw interruptie deel ik, alleen de conclusie niet. In elk geval niet in de uitvoering en hoe we dan het geld besteden. Dan zijn wij namelijk op een gegeven moment op het moment, dat we denken: we hebben een aantal grote projecten, zoals nieuwbouw Oosterpoort 221 miljoen, nieuwbouw Vrijdag 37 miljoen, tien miljoen extra om de binnenstadsplannen te dekken Ja, de sterkste schouders dragen zwaarste lasten, maar op een gegeven moment zou je ook als gemeente, als college of als raad een keuze kunnen maken om dan iets in je ambities te snijden, zodat je niet enkel en alleen eenzijdig die rekening neerlegt bij de huizenbezitter en bij de ondernemers. Die balans is wat ons betreft wel heel erg zoekgeraakt de laatste jaren.

02:52:20

Voorzitter: Mevrouw Wijnja.

02:52:22

Mevrouw Wijnja: Voorzitter, de heer Sijbolts weet toch ook wel dat de gemeente maar heel beperkt controle heeft op het geld wat je binnenkrijgt. We zijn voor een groot deel afhankelijk van het Rijk. Dan zien we de afgelopen jaren, dat we veertig miljoen per jaar daarop moeten bijleggen en dan heb je nog niet eens echt iets gedaan. Dat is toch een heel relevant onderdeel van dit verhaal en dan is het toch niet fair om alleen maar te komen met een aantal andere voorbeelden, maar over te slaan, wat het fundament is onder het financiële probleem van deze gemeente?

02:52:53

De heer Sijbolts: Ja, als u dan spreekt over het Rijk dat te weinig geld geeft voor een aantal zaken die wij moeten oplossen, dan heeft u gelijk. Echter, dan vragen wij ons nog steeds af ... We weten dat het Rijk niet voldoende over de brug komt, dan zul je op een gegeven

moment keuzen moeten maken en wij hadden die keuzen dan anders gemaakt of in elk geval de lasten beter verdeeld en op een andere manier dan de keuze die u daarin maakt. Goed, ook dat is een politieke afweging en die discussie hebben we vaker gevoerd. We zien natuurlijk ook wel lichtpuntjes. Kleine lichtpuntjes, het tekort op de BUIG-compensatie is teruggelopen en meer mensen kunnen aan het werk, waardoor dit minder zwaar leunt op de gemeentelijke begroting. Voorzitter, ik weet niet hoeveel tijd ik nog heb?

02:53:36

Voorzitter: Ik zie het nu ook even niet in beeld, maar het zal niet veel meer dan een minuut zijn.

02:53:41

De heer Sijbolts: Nu, zal ik het hier dan eerst maar bij laten.

02:53:47

Voorzitter: Dank voor deze woordvoering en uw reactie op de vragen die u gesteld zijn. Dan gaan we nu naar de voorlaatste partij en dat is Student en Stad, de heer Bosch.

02:54:17

De heer Bosch: Ja, Voorzitter, dank u wel. Dank u wel om hier te staan en om het te hebben over de laatste begroting van dit college. Daarbij wil ik ook eventjes, net als veel partijen al hebben gedaan, terugkijken naar wat er afgelopen drieënhalf jaar gebeurd is. Dat zal ik kort houden, want wij hebben ook een heel aantal voorstellen, moties en amendementen die wij op dit moment gaan indienen. Als wij kort terugkijken, naar wat er afgelopen periode gebeurd is, dan zien we dat we de grote lijnen, die het college heeft uitgezet, heel erg goed hebben kunnen volgen. Onze gemeente is groener geworden, is duurzamer geworden, is eerlijker geworden en we hebben ingezet op meer levendigheid bijvoorbeeld in het Stadspark. Wat doet een partij met één zetel, Student en Stad, met een raadslidmaatschap wat je op opdeelt, dan wanneer je het in grote lijnen eens bent met de lijn die het college uitzet? Nou, wat ons betreft zijn dat dan kleine zaken – het mooie van de lokale politiek is nu juist dat je dicht bij inwoners staat –bijsturen en er zijn voor de inwoners die dicht bij je zijn en wat je meekrijgt uit je omgeving. Precies dat is wat wij ook nu bij deze begroting willen gaan doen. Er zijn er een hele hoop voorstellen die wij hebben ingediend en die ga ik rustig langslopen in deze volgorde: eerst huren, dan individuele studietoelage, vervolgens over de noordelijke economie en af sluiten met onze prachtige nachtcultuur. Om dan te beginnen met huren, want dat is een enorm probleem in ons land en ook vooral in Groningen en dat zie je overal terug. Onderzoeken waaruit blijkt dat een gemiddelde student bijna tachtig euro per maand te veel betaalt aan zijn verhuurder. Dat betekent dus dat er jaarlijks duizend euro te veel gaat van een huurder naar een verhuurder en dat zijn zaken die in onze gemeente heel erg veel mensen pijn doen. Het is ontzettend goed om te zien dat, in deze beleidsarme begroting, het college toch inzet om die misstanden aan te gaan. Zo gaat er 325.000 euro structureel naar een pandbrigade en gaat er ook 850.000 euro in twee jaar als extra impuls naar het tegengaan van deze misstanden en het aanpakken van de 'verkeerde verhuurders' die we in onze gemeente hebben. Wat wij dan echter niet zo goed begrijpen, is dat wanneer er iets misgaat en we proactief als gemeente daarop afgaan, dat daar nu heel veel geld voor vrijgemaakt wordt, maar wanneer huurders zélf hun verhuurder willen aanpakken en daarom ondersteund willen worden door het Steunpunt Huren dat daar heel

erg weinig geld voor beschikbaar is. Op dit moment is dat 32.000 euro. Dat is niet eens een halve fte en daarin moeten we op gaan lossen, dat 40.000 huurders ondersteund kunnen worden op het moment dat zij iets willen aanpakken tegen hun verhuurder. Dat is te weinig en wij nemen geen genoegen met de toezegging die we al hebben gekregen in de commissie, dat er eventueel als er een tekort is, verder gekeken kan worden. Daarom dienen we hier ook een amendement voor in, maar we staan wel open voor eventueel een verdere toezegging, waarin we echt gaan kijken naar meer fte richting het Steunpunt Huren. Ik ben echter nog niet klaar over huren. Het gaat ook over studentenkamers die omgezet worden naar studio's en dat gaat enorm hard in onze gemeente. In 2020 zijn er 242 woningen omgezet en die zijn omgezet naar studio's; naar kale plekken, waar je niet samen kan wonen met je huisgenoten. Dat is dus niet alleen dat je je leuke gezellige studentenhuus verliest, maar dat is ook dat het interieur gesloopt wordt en dat je sociale cohesie teruggeschroefd wordt. Daarom zijn we ook heel erg blij dat we, samen met onder andere de Partij van de Arbeid, een motie kunnen indienen om niet alleen de toezegging die we in het voorjaarsdebat hebben gekregen uit te breiden, maar ook echt concreet te gaan kijken, hoe we nu dat ombouwen kunnen stoppen.

02:58:49

Voorzitter: Mevrouw Jacobs.

02:58:50

Mevrouw Jacobs: Dank u wel, Voorzitter. Meneer Bosch, ziet u ook een relatie tot de onttrekkingsvergunning dat het ombouwen van kamers naar studio's een enorme vlucht heeft genomen?

02:59:05

De heer Bosch: Die relatie zou je kunnen leggen. Wij zijn altijd kritisch geweest op de omzettingsvergunning, zoals die tegenwoordig heet, waardoor wij zeggen: ja, dan betekent het dus dat je netto geen studentenhuizen meer kan toevoegen, omdat je niet meer panden kan onttrekken uit de markt. Wij zijn er altijd voorstander geweest om dan te kijken naar, als we dan het aantal studentenhuizen in Groningen – in een studentenstad als Groningen, waar steeds meer studenten komen – dan niet kunnen laten toenemen, laten we dan in ieder geval zorgen dat het niet afneemt. In 2020 is het met bijna 1.000 woningen afgenomen, dus het mes snijdt aan twee kanten de verkeerde kant op, wat ons betreft. Ik wilde het echter niet alleen over huren hebben, ook over de individuele studietoelage. Een ontzettend belangrijke toeslag voor studenten met een chronisch medische beperking. Ja, ik kan hier heel lang over praten, maar het doet mij heel erg goed dat er zoveel partijen zijn die op dit moment dit voorstel steunen en dat het college een plan gaat uitwerken om dit gelijk te trekken voor alle studenten hier in Groningen. Het is namelijk niet zo dat je huur lager is op het moment dat je 18 bent, dan als je 21 bent. Dan over de noordelijke economie. Wij hadden deze motie niet op de planning staan, maar hebben we toch, naar aanleiding van wat de wethouder heeft gezegd vorige week tijdens de commissie, ingediend. Daar werd namelijk een onderzoek aangehaald uit 2011, waarin staat: er is geen braindrain; onder de streep blijven er meer theoretisch geschoolden mensen over in Nederland. Dat klopt. Dat onderzoek is ook goed uitgevoerd. Net als in bijna iedere stad is dat zo, dat dat naarmate de leeftijd iets oploopt. Echter, mijn wel gewaardeerde fractiegenoot Nienke – zij gaat helaas binnenkort stoppen bij Student en Stad, maar heeft wel heel erg lang heel erg veel goed

werk voor onze partij verzet – is nog even de literatuur in gedoken en zij heeft daar heel veel over gevonden. Onder andere dat er superveel studenten vertrekken uit onze stad en dat we totaal niet in zicht hebben, waarom precies. Een onderzoek uit 2012 haalt letterlijk aan, van *Arjan Etsis*: "Tot op heden is onvoldoende zicht op blijf- en vertrekmotieven. Deze vraag dient als input voor vervolgonderzoek". Voordat wij als raad daar iets over kunnen zeggen in de toekomst, moeten we eerst weten wat de redenen zijn dat er zoveel studenten na hun studententijd vertrekken. Daarom zouden we graag zien dat het college samen met de kennisinstellingen inzet op de vraag om dit onderzoek uit te voeren.

03:01:40

Voorzitter: Meneer Sijbolts.

03:01:42

De heer Sijbolts: Voorzitter, zou het ook zo kunnen zijn dat studenten hier komen studeren, omdat ze op andere plekken in het land geen studieplek kunnen krijgen of dat ze graag terug willen naar – ik wilde zeggen hun land van herkomst, dat soms ook, want we hebben ook veel buitenlandse studenten. Die komen hier studeren om de kennis die ze hier opdoen in hun land toe te passen – er zijn waarschijnlijk ook studenten die misschien uit Zeeland komen en denken: ik ga gezellig in Groningen studeren, een leuke en geweldige tijd, geen sluitingstijden – nu eventjes wel – en dan graag weer in Zeeland aan de slag gaan om ervoor te zorgen dat daar braindrain gaat plaatsvinden. Zou dat ook een uitkomst kunnen zijn?

03:02:18

De heer Bosch: Zeker, zeker, dat zou een uitkomst kunnen zijn. Het zou kunnen dat er een soort mythe is ontstaan bij studenten, dat ze denken dat hij hier helemaal geen banen zijn. Het zou kunnen, dat er zoveel mensen vertrekken dat ze al hun vrienden zien vertrekken en daarom vinden dat ze ook moeten vertrekken. Er zijn heel veel verschillende mogelijkheden mogelijk. Mochten wij echter als raad de mogelijkheid willen hebben om daarop te kunnen sturen, moeten we weten wat in belangrijke mate effect daarop heeft. Precies, dat is waar deze motie tot oproept.

03:02:50

Voorzitter: Ik moet even kiezen, sorry. De heer Brandenburg eerst en dan de heer Bolle.

03:02:54

De heer Brandenburg: Dank, Voorzitter. Ja, ik ben zoekende naar, wat het probleem is dat hieronder ligt, dat zo een onderzoek moet oplossen. Waarom moeten al die studenten hier blijven?

03:03:06

De heer Bosch: Nou, ja, dat is een vraag die je kunt stellen en daarover kun je van mening verschillen. Wij zijn van mening dat de ontzettend grote hoeveelheden studenten die hier in Groningen studeren een toegevoegde waarde hebben, uiteraard nadat ze hun studie hebben afgerond, voor onze noordelijke economie. Wij willen graag die economie versterken en daarom zien we graag dat er zo veel mogelijk mensen blijven. Als u zegt, laat ze allemaal maar verdwijnen, dat is ook een mogelijkheid, maar laten we eerst in kaart brengen waarom ze niet willen blijven.

03:03:34

De heer Brandenburg: Dat is natuurlijk niet wat ik zei. Ik vroeg: wat is de analyse van Student en Stad, waarom dit een probleem is voor de Groningse samenleving, dat we daar nu iets mee moeten? Kijk, ik ben het direct met u eens dat we veel meer werk moeten hebben voor mbo'ers, voor mensen met een vakopleiding, maar volgens mij is dat niet wat u bedoelt of wel?

03:03:55

De heer Bosch: Bij uw laatste vraag, sluit ik me ook aan; absoluut moet er meer werk komen, ook voor die groep mensen. Natuurlijk.

03:04:03

Voorzitter: Meneer Bolle.

03:04:04

De heer Bolle: Voorzitter, het is toch niet zo dat er uiteindelijk per saldo – en het gaat dan even over de hoger opgeleiden – dat er per saldo meer hoger opgeleiden weggaan, dan dat er hier achterblijven? Ze komen hier studeren en een deel daarvan blijft hier wonen. Per saldo blijven er hier toch meer achter, dan voordat er iemand ging studeren? Als er tien mensen komen studeren en er blijven er drie achter en er gaan er weer zeven weg, dan hoorde ik de heer Bosch zeggen: ja, dat is een braindrain. Nee, er zijn er drie die blijven en dat is toch juist een toevoeging?

03:04:36

De heer Bosch: Ja, Voorzitter en precies zo begon ik mijn betoog ook. Ik heb geen zin in een semantische discussie over wat nu wel of niet een braindrain is. Het onderzoek uit 2011, wat de wethouder eerder aanhaalde, klopt ook gewoon. Het gaat ons erom dat tussen de 63 en de 70 procent – net afhankelijk van hoe je het meet – van de studenten uit de stad weer verdwijnt en dat we op dit moment niet de kennis hebben, wat precies die beweegredenen zijn. Wij zouden graag in zijn totaliteit kijken of je dat kunt vergroten. Of je meer kenniseconomie of een grotere economie in de noordelijke regio kan bewerkstelligen? Dat kan, als er meer mensen na hun studie hier blijven.

03:05:16

Voorzitter: De heer Brandsema.

03:05:18

De heer Brandsema: Ja, misschien nog als laatste aanvullende vraag: is het dan nu zo, Voorzitter, dat als die studenten wel zou blijven, dat er ook allemaal werk voor is? Is er nu dus een probleem dat vacatures niet vervuld kunnen worden? Dat is, denk ik, de onderliggende vraag: zijn er nu allerlei vacatures niet vervuld kunnen worden of hebben we geen werk voor ze, als al die studenten allemaal maar blijven en is het gewoon een natuurlijke balans in wat komt en wat weer vertrekt?

03:05:47

De heer Bosch: Ja, er zijn veel vacatures die niet vervuld kunnen worden en daarnaast is het zo dat als er veel mensen werk zoeken op een plek, dat je dan je economie versterkt. Als er dus meer mensen blijven, versterken wij onze economie. Zo simpel is het. Ik wil graag, Voorzitter, de laatste minuut van mijn spreektijd nog gebruiken voor, zeker niet het minst onbelangrijke onderwerp wat ik hier vanavond wil aangaan, en dat is namelijk onze

fantastische nachtcultuur. Dat is een plek waar je kan ontladen, een plek waar je kan opladen, waar je jezelf kan zijn, waar je liefde, lust, woede of geluk kan voelen, zoals nergens anders. Te vaak vind ik dat wij als politiek te weinig waarde hechten aan het belang van een fantastische nachtcultuur. Omwille van de tijd zal ik kort houden, wat wij er graag mee willen. Allereerst zien wij graag een nachtvisie die specifiek ingaat op alle verschillende thema's die er zijn op de veiligheid binnen de gemeente Groningen en binnen onze nachtcultuur. Er speelt daar ontzettend veel en misschien kan ik de burgemeester vragen om nog eventjes te reflecteren op de plannen van de nachtraad, onder andere over een nachstadhuis en de trainingen van het barpersoneel en wat de nachtraad graag zou willen doen. Dat zijn zaken die terug kunnen komen in die nachtvisie en daarom hoop ik ook ten eerste dat we dit kunnen schrijven. Echt tot slot, Voorzitter, onze nachtcultuur is een monocultuur geworden. Laten we onderzoeken of we dat diverser kunnen maken.

03:07:19

Voorzitter: Bij monocultuur blijvende, gaan we even naar mevrouw De Wrede.

03:07:23

Mevrouw De Wrede: Ja, monocultuur, dan lust ik er nog wel een paar. Even over die nachtcultuur. Ik heb zelf buitengewoon – en misschien stiekem ook wel een beetje te veel – genoten van de nachtcultuur hier in Groningen. Dat is inderdaad alweer een aantal jaartjes geleden. Ja, toen was er geen huis van de nacht en zo. Het is niet zozeer dat ik nu tegen uw voorstel ben, maar bent u niet bang, dat als we die nachtcultuur helemaal gaan regelen en allerlei opvang organiseren en dat soort zaken, dat we ook een beetje die romantiek van dat nachtleven weghalen?

03:08:07

De heer Bosch: Voorzitter, ik denk niet dat de Partij van de Dieren nu suggereert ... Ik kan me haast niet voorstellen, dat als we de nacht veiliger en leuker voor iedereen maken, dat we dan 'de romantiek' van de nacht laten verdwijnen. Volgens mij is het juist heel goed om het veel veiliger en leuker te maken en dat voor iedereen die romantiek er is. Dit zo ontzettend nodig. Onlangs onderzoek, één op de negen studentes in Groningen of in Nederland wordt verkracht tijdens haar studententijd. Het zijn echt immense cijfers. Daarom dank voor uw vraag om nog een keer te benadrukken dat het noodzaak is om hier uitgebreid op te kunnen sturen als raad.

03:08:44

Voorzitter: Ik ga nog één vraag toestaan. Ik zag een aantal vingers zojuist of zijn die allemaal verdwenen bij deze? Meneer Sijbolts, een korte vraag.

03:08:54

De heer Sijbolts: Dank Voorzitter, het gaat over de motie, ik wil iets anders. Op zich is het inderdaad jammer en dat deel ik ook dat een aantal uitgaansgelegenheden er niet meer zijn, bijvoorbeeld Technohouse. U omschrijft dat in die motie. Alleen, ik vraag me af of wij dat als politiek kunnen oplossen, waarbij natuurlijk ook de vraag zit, is er dan wel voldoende vraag naar dit soort panden, waar deze muziek draait?

03:09:19

De heer Bosch: Ja, dank voor de vraag. Jazeker, het enige verschil tussen die cultuur die is verdwenen en de cultuur die er nu nog is, is dat de één veel meer geld opbrengt. Er zijn heel

veel mensen die graag naar een liveband zouden willen gaan of naar een jazzvoorstelling, alleen zij geven nu eenmaal wat minder geld uit, dan wat je misschien uitgeeft in de plaatselijke horeca, die nu in de Poelestraat of Peperstraat te vinden is. Wat ons betreft zou een diverse nachtcultuur niet af moet hangen van hoeveel geld je ermee verdient, maar zou je moeten kijken hoe je onze fantastische nachtcultuur voor iedereen leuk kan houden en daarom dit voorstel.

03:09:55

Voorzitter: Dank. Meneer Van Kesteren, mag ik u vragen om het woord voeren over de begroting?

03:10:01

De heer Van Kesteren: Dank u wel, Voorzitter. Voorzitter, het gaat over de begroting. Er is in de commissies ook al veel gewisseld. Een aantal partijen hebben ook mooie voorbeelden gegeven, daarover later meer. Voorzitter, de PVV-fractie verschilt met veel politieke partijen – en wellicht ook bestuurders – van inzicht over de definiëring van duurzaamheid. Dit pleidooi is dan ook een verzoek aan een deel van het college en van de raad om weer terug te keren naar meer realisme in het beleid. Gelukkig zijn er nog een flink aantal partijen in deze raad, die nog wel over een gezonde dosis realiteitszin beschikken. De heer Bolle en de heer Sijbolts hebben daar ook al het nodige over gezegd. Voorzitter, dan zijn er bepaalde partijen – en dan noem ik even mijn droomcoalitie van straks – dat is het CDA en dan wel met Bolle, 100% Groningen, Stadspartij, uiteraard de PVV, maar ook de PvdA, mits zij weer terugkeren en aandacht gaan krijgen voor de gewone man. Misschien zelfs wel de SP, maar dan wel met een vleug minder marxisme. Tot zover, maar ik ga verder -

03:11:31

De heer Brandenburg: Voorzitter?

03:11:31

Voorzitter: Nee, nog niet, want de heer Brandenburg wil daarop reageren.

03:11:33

De heer Brandenburg: Laat ik heel helder zijn, de SP zal nooit, maar dan ook echt nooit met de PVV in een coalitie zitten.

03:11:39

De heer Van Kesteren: Dan is dat duidelijk, dan kunnen we die meteen wegstrepen. Waarvan akte.

03:11:42

Voorzitter: Zullen we dit na maart beweren?

03:11:46

De heer Van Kesteren: Ik houd wel van duidelijkheid, Voorzitter. Dat kan ik de SP niet ontzeggen, maar goed. Een pleidooi voor het bedrijven van pragmatische politiek op basis van sociaaleconomisch en sociaal-maatschappelijk haalbare thema's, de kernwaarden en de kerntaken van een gemeente, daar zouden we ons toe moeten beperken. Stel dit beleid zou leiden tot een welvarend bestaan voor onze inwoners. Dat is voor de PVV nu echt streven naar duurzaamheid, Voorzitter, want die duurzaamheid loopt als een letterlijke rode draad door al het beleid heen. De afgelopen periode heeft mij dat wel een beetje geïrriteerd. Ik

noemde ook zo net de VVD niet. Een liberale VVD hoort daar ook bij. Dat was ik even vergeten. Voorzitter, duurzaamheid, klimaatverandering, energietransitie en duurzame energie. Het lijkt hier nergens anders meer over te gaan, het gaat alleen maar hierover. Het is een trend in de politiek en zelfs in de media, een politiek correct klimaatdiscour met bijna – zou ik haast zeggen – religieuze trekjes. Groene symboolpolitiek, waar velen van ons zich goed bij voelen, omdat politiek en media ons dag in dag uit voorhouden dat het voor Groningen en de wereld goed is, dat we overstappen van fossiel naar zon, wind, biomassa en waterstof, uiteraard zonder kernenergie! Ik zeg er maar voor de zekerheid even bij voor de veiligheid in Zeeland. Kernenergie in Zeeland, daar mag je het niet over hebben.

03:13:32

Voorzitter: Iets anders dan mevrouw De Wrede, waar u het wel over wil hebben.

03:13:35

De heer Van Kesteren: Interruptie; hartstikke mooi, Voorzitter.

03:13:37

Mevrouw De Wrede: Ja, ik ben wel een beetje verdrietig, dat wij niet behoren tot de droomcoalitie van de PVV, maar goed, daar wil ik het nu verder niet over hebben. U heeft het over klimaatbeleid hier in de gemeente, dat kenmerken zou hebben van religieuze trekjes. Nu is een kenmerk van religie, volgens mij, dat het er juist om draait dat het een geloof is. Dat je iets gelooft, zonder dat je dat hard kunt maken met wetenschappelijke instrumenten. Een vrij duidelijk kenmerk van de klimaatcrisis is dat het niet alleen wetenschappelijk te bewijzen is dat het klimaat verandert door menselijk toedoen, maar dat we daar deze zomer ook wel hele harde bewijzen voor hebben gezien. Bent u het met mij eens dat de klimaatcrisis en de aanpak daarvan helemaal niet religieus is, maar keihard noodzakelijk?

03:14:36

De heer Van Kesteren: Ja, Voorzitter, om te beginnen is bij de beesten af, als de Partij voor de Dieren niet in een coalities zou komen. Voor de sjeu vind ik daar wel wat voor te zeggen ... Voorzitter, maar het is inderdaad een geloof. Vandaar ook die motie die wij indienen elke maand. Die dient ertoe om de raad en bestuurders mee te nemen in dat er ook nog andere wetenschappers zijn en dat er ook nog andere standpunten zijn, die berusten op feiten en dat dat geloof toch wel een beetje onder druk komt, maar ik kom daar later nog een beetje meer op terug. Is dat goed? Bedankt, dan gaan we weer verder. Voorzitter, elke vorm van scepsis en kritiek of ruimte voor nuance is wel haast onmogelijk gebleken. Het klimaat verandert, het klimaat warmt op en de CO₂-uitstoot is daarbij één van de meest belangrijke oorzaken. Het einde der tijden is nabij, tenzij we honderden miljoenen euro's gaan investeren in duurzaamheid. Voorzitter, de verkeerde duurzaamheid, zegt mijn fractie. Zeker, als je daarbij aantekent dat menig Gronings gezin nu al grote moeite heeft om de eindjes aan elkaar te knopen. Steeds hoger wordende lasten en deze duurzaamheidsmissie heeft al geleid tot minstens een verdubbeling van de maandelijkse energienota en dat, Voorzitter is inmiddels een keiharde werkelijkheid geworden voor een groot deel van onze inwoners. Geloof gerust dat de aarde opwarmt, geloof ook dat de mens daar deels schuld aan heeft, maar geloof nooit dat de mens het kan tegenhouden. Klimaatverandering is

namelijk van alle tijden. Wat we wel kunnen tegenhouden, Voorzitter, is die hoge energierekening voor onze inwoners. Dat kunnen we wel.

03:16:35

Voorzitter: Meneer Sijbolts.

03:16:38

De heer Sijbolts: Ja, Voorzitter, ik wil aanstaand wethouder Van Kesteren graag een vraag stellen, want ik begrijp uit zijn betoog dat het college en misschien de coalitie en wij zullen ook wel eens iets aan duurzaamheidsambities, moties en voorstellen hebben gesteund, waar wij dan inhoudelijke achter staan. Als ik u goed begrijp, dan is het college en deze gemeente verantwoordelijk voor de stijging van lasten ten aanzien van energieprijzen en niet de markt of het Rijk? Heb ik dat goed begrepen?

03:17:08

De heer Van Kesteren: Nou, Voorzitter, de energietransitie en al het beleid wat daarmee te maken heeft, dat heeft wel mede geleid tot een enorm hoge energierekening voor onze inwoners. Dat klopt, ja. Wat ik in mijn pleidooi probeer te bereiken, is dat we een – en gelukkig zijn er al flink wat partijen in deze raad die ook wel realiteitszin hebben en dat vind ik mooi om te zien – omslag moeten maken en ambities moeten bijstellen, want het begint onderhand wel heel erg ... Kijk, alles wordt duurder, overal moet op bezuinigd worden sociaal-maatschappelijk. Alleen, als het dan over klimaatbeleid gaat en over duurzaamheidsbeleid, dan wordt er nooit gesproken over, dat kan ook wel een onsje minder, hoor. Daar wordt hier nooit over gesproken. Altijd moet de zorg, de jeugdzorg, armoedebestrijding ... overal moet met de kaasschaaf over. Alleen, als we het over duurzaamheidsbeleid hebben, dan worden we allemaal lyrisch en dan wordt er opeens gesproken over, dat moet en we hebben een grote opgave voor de toekomst van onze kinderen en kleinkinderen. Wij denken daar iets anders over: wat is duurzaamheid?

03:18:15

Voorzitter: Meneer Brandsema.

03:18:17

De heer Brandsema: Ja, Voorzitter, dan toch even een vraag aan de PVV. Ik meen dat dit de begroting is van 2020, de aanbiedingsbrief, en daarin stelt het college dat daarnaast gekozen moet worden om te temporiseren voor wat betreft de wijkenergieplannen. Volgens mij hebben we met elkaar, ondanks hoge ambities, daarin ook helaas soms moeten temporiseren en is het volgens mij niet zo dat wij doordenderen zonder enige realiteitszin.

03:18:50

De heer Van Kesteren: Nou, dat ben ik wel met u eens. Dat is ook bemoedigend, maar dan moet je niet in datzelfde stuk zeggen: "Groningen wil klimaatbestendig zijn in 2050, een klimaatbestendige buitenruimte. We moeten ons daarbij voorstellen ..." Groningen is toch geen enclave, zeg ik dan. Daar staat het vol van. Het staat vol met duurzaamheid. Kijk, als je vindt dat dat bijgesteld moet worden, dan moet je dat niet alleen zeggen, maar dan moet je dat ook in het hele stuk aanpassen. Dan moet je al die ballast die er aanhangt en die ervoor zorgt dat hier de verarming en de verpaupering alleen maar erger wordt, eruit halen. Dat is mijn pleidooi. Ik ga verder. Voorzitter, iedereen kan zich nog wel herinneren – dat is niet zo heel lang geleden, maar misschien zaten een aantal raadsleden nog in de korte broek in die

tijd – dat er een paar jaar geleden een Amerikaanse klimaatondernemer El Gore met zijn gevolg naar Groningen kwam en hij werd hier als een idool van de duurzaamheid onthaald. Hij kwam met tien Jaguars hieraan en met privéjets. Met supersonische jets kwam hij hier op vliegveld Eelde aan en niemand maakte een kritische opmerking. Het was geweldig, ze hingen aan zijn voeten, het was net een popster. Nou, ik heb me doodgeërgerd en toen zei ik: Gore is een leugenaar. Toen stond er in Het Dagblad van het Noorden, de PVV noemt Al Gore 'gore leugenaar', terwijl ik gezegd had: Gore is een leugenaar. Ik zei echter, gore leugenaar ... nou, dat is weer een beetje dat frame wat er dan aankomt. Over het feit, Voorzitter, daar wil ik het eens even over hebben. Die sciencefictionfilm van El Gore 'An Inconvenient Truth' werd zelfs door een rechter in Engeland gedefinieerd als een politieke film die niets met wetenschap te maken had, vanwege de opzettelijke overdrijving, leugens en bangmakerij. Echter, in Groningen werd er geen woord over gerept, Voorzitter. Ook het IPCC ... Ja, daar is die duurzaamheidsgedachte ... Die gelovigen geloven daar helemaal heilig in, in dat het wetenschappelijke instituut. Echter, oh wee wetenschappers die aan de IPCC-waarheid twifelen, Voorzitter, die worden in de regel zelfs gediskwalificeerd als wetenschapper. Die motie die wij gaan indienen die informeert juist raad en bestuur, dat er ook nog een andere kant van de medaille is, een andere kant van het verhaal.

03:21:17

Voorzitter: Meneer Rustebiel.

03:21:19

De heer Rustebiel: Ja, dank u wel, Voorzitter -

03:21:20

De heer Van Kesteren: Gaan ze nu vragen stellen om mijn tijd op te souperen, Voorzitter?

03:21:27

De heer Rustebiel: Ja, Voorzitter, dank voor het woord. Volgens mij is er geen partij in deze gemeenteraad, die zoveel woorden wijdt aan het klimaatbeleid als de PVV. Daar kan echt geen enkele partij aan tippen, dus ik was benieuwd wat u hier nu vandaag was komen doen, als wij bijvoorbeeld geen klimaatambities hadden gehad. Wat had u dan hier nu allemaal lopen vertellen en de afgelopen gemeenteraadsvergaderingen? Wat was u dan gaan doen?

03:21:46

De heer Van Kesteren: Dan had ik een heel positief verhaal gehouden over dat de gemeente Groningen koploper is in sociaal-maatschappelijk en sociaaleconomische thema's, dat de armoede hier op een laag peil stond, dat de mensen heel veel koopkracht hadden, dat het hier heel plezierig toeven was voor iedereen die hier woont, werkt en recreëert. Ja, zolang die klimaatwaan als een rode draad door dit beleid loopt, waardoor heel veel normale uitgaven voor onze inwoners er bekaaid vanaf komen. Ja, dan is het mijn taak om daar aandacht voor te vragen en dat doe ik dan ook. Klopt.

03:22:28

Voorzitter: Meneer Van Kesteren, u wilde graag nog iets inhoudelijks toevoegen aan de woordvoering, geloof ik?

03:22:32

De heer Van Kesteren: Jazeker, Voorzitter.

03:22:33

Voorzitter: De tijd is bijna op, dus ik geef u de gelegenheid dat nog even kort te doen.

03:22:36

De heer Van Kesteren: Ja, dat zal ik doen, Voorzitter. Dan moet ik heel veel schrappen, dat is wel jammer. Uiteindelijk wordt er ook bij de elektrificatie van onze gemeente niet bijvoorbeeld gezegd: nou, als we dat doen, jongens, dan heeft dat ook wel kwalijke gevolgen voor de kinderraad in de kobaltmijnen en de afgravingen in Zuid-Amerika. Daar wordt ook helemaal niet over gesproken. Niets, niets, niets daarover. Nou, dat is heel teleurstellend. Is er dan een oplossing mogelijk, Voorzitter? Ja, door het gebruik van Groningse nuchterheid. Gronings boerenverstand en meer energie steken in echte duurzaamheid, Voorzitter. In energiebesparing, echte innovatie, schone energie, goedkope energie. Laten we dat met elkaar gaan doen en laten we niet wachten tot het moment dat onze inwoners zelf achter de waarheid zullen komen van de huidige klimaathysterie die heeft geleid tot kapitaalvernietiging. Laten we gemeenschapsgeld gaan uitgeven en investeren in echte duurzaamheid, in projecten met kans op rendement, in kerntaken sociaal-maatschappelijk en sociaaleconomisch. Ik moet ook een compliment geven aan onze wethouders die Wonen hebben en bijvoorbeeld Werkgelegenheid, mevrouw Bloemhoff, geloof ik en mevrouw Diks die Zorg heeft. Ik sta aan hun kant, Voorzitter. Waarom? Omdat zij bezig zijn met zorg, zij zijn bezig met werkgelegenheid, zij zijn bezig met de echte noden in onze samenleving. Dat is zo belangrijk en daar pleit ik voor. Daarom, Voorzitter en dan sluit ik af, elke maand onze bewustwordingsmotie klimaat, waarin we de raad en het gemeentebestuur breder willen informeren en proberen te overtuigen van de noodzaak om in het belang van onze inwoners de klimaat- en duurzaamheidsambities drastisch bij te stellen. Tot zover.

03:24:32

Voorzitter: Dank u wel. Dan zijn we met deze woordvoering aan het einde van de eerste termijn gekomen. Sorry, ik ga geen vragen meer toestaan, want de spreektijd is echt al verstreken. Ik zou willen voorstellen om deze vergadering gedurende drie kwartier te schorsen. Ik kijk even achter mij of dat ook voldoende tijd is voor het college om de beantwoording van de vragen voor te bereiden. Ja, we kunnen eten. Inderdaad het eten is hier, dus daar is geen logistieke operatie voor nodig. De bodes zetten hier eten voor ons klaar. Ik leg het even voor, dus als drie kwartier niet voldoende is, dan gaan we een uur schorsen, dus zeg het maar.

03:25:11

Voorzitter: Mevrouw Jacobs, wilt u de microfoon gebruiken, als u een vraag aan mij heeft? Mag ik de rest verzoek om nog even stil te zijn?

03:25:16

Mevrouw Jacobs: Er is toch ook ruimte voor fractieoverleg nu of niet?

03:25:19

Voorzitter: Ja, als u dat wil.

03:25:20

Mevrouw Jacobs: We zijn niet allemaal met elkaar gefuseerd, zoals de Stadspartij. Het wordt niet één grote fractievergadering hier.

03:25:27

Voorzitter: Is dan uw vraag of we toch een uur kunnen schorsen en is drie kwartier niet voldoende?

03:25:32

Mevrouw Jacobs: Ik vermoed het zomaar.

03:25:35

Voorzitter: U bent de enige die deze mening is toegeedaan.

03:25:38

Mevrouw Jacobs: Ik weet niet waar ik heen moet. Als ik naar de begane grond moet en ik moet drie keer zoeken waar ik heen moet, dan ben ik al tien minuten onderweg.

03:25:43

Voorzitter: We hebben een compromisvoorstel en dat is dat we tot zeven uur schorsen. Kunt u daarmee leven? Ja, oké, dan zien we elkaar hier om zeven uur voor de behandeling van het college.

00:21:16

Voorzitter: Welkom terug in deze zaal allemaal. Het is zeven uur. Wij gaan verder met de beraadslaging over de begroting 2022. Naast de collegeleden komen zo binnen en wethouder Benjamins neemt plaats achter het spreekgestoelte. Het college neemt in haar eerste termijn ook de advisering van de amendementen en moties mee. Ik zou de partij willen vragen om hun stemverklaring te betrekken in de tweede termijn. Dat is volgens mij net ook gedeeld in de fractievoorzittersapp, fractievoorzitters, dus ik hoop dat jullie er allemaal op die manier zouden kunnen doen. Dat scheelt vanavond in de raad om al die stemverklaringen online te doen. Prima, dan geef ik nu het woord aan wethouder Benjamins.

00:22:04

Wethouder Benjamins: Ja, voorzitter, dank u wel. Voorzitter, vandaag bespreekt uw gemeenteraad de begroting voor het jaar 2022. Daar waar we vorig jaar reikhalzend uitkeken naar een nieuw kabinet na de verkiezingen, zijn we nou bijna 250 dagen pogingen tot formeren op een vergelijkbaar punt aan beland. We kijken reikhalzend uit naar de vorming van een nieuw kabinet. Ondanks die onzekerheid en alle andere onzekerheden in de toekomst, zijn wij in staat gebleken om uw raad een sluitende meerjarenbegroting aan te bieden. Een meerjarenbeeld bovendien, dat de noodzakelijke investeringen die wij doen langs de lijnen van ons coalitieakkoord Gezond, Groen en Gelukkig Groningen in stand weten te houden. Met uiteraard als vertrekpunt de basis op orde en de mens centraal. Want vrijwel alles wat we als gemeente doen, raakt aan het leven en de samenhang van het leven van onze inwoners, ondernemers en bezoekers. Deze laatste begroting van de huidige coalitie, draait wat minder om het maken van nieuwe plannen - het is vanavond al vaker voorbijgekomen - maar zorgt er juist voor dat we de plannen die hieraan voorafgaand allemaal hebben gemaakt, goed ten uitvoer kunnen brengen. Zo gaan we concreet aan de slag met de herinrichting van de grote markt; voegen we meer en bereikbaarere groen toe in Haren en werken we verder aan de complexe maatschappelijke opgaven in Ten Boer, om

er maar een paar te noemen. Zoals ook al eens eerder opgemerkt door mijn voorganger, kun je wat dat betreft deze begroting niet los zien van de eerdere begrotingen van deze coalitie. We begonnen namelijk met grote financiële opgaven bij de begroting voor 2020, waardoor ons forse ingrijpen toen, hebben we nu rust en stabiliteit gecreëerd. En als de voortekenen ons niet bedriegen, dan is ons huidige vertrekpunt er eentje waarbij de sterren kennelijk wat gunstiger staan dan de afgelopen pakweg tien jaar. Maar we hadden er nooit zo voor kunnen staan als we de ingrepen die we hebben gedaan hadden nagelaten. En vergis u niet, voorzitter, ook deze begroting vaart nog zeer scherp aan de wind waar het gaat om besparingsmogelijkheden, hervormingen en of taakstellingen. Er bestaat bovendien een hardnekkig misverstand over de huidige financiële situatie waar het gaat om het sociale domein. Ik heb er vorige week ook al even aan gerefereerd. Wij hebben in de achterliggende jaren algemene middelen ingezet om tot sluitende begroting te komen en daarmee de tekorten op het sociaal domein weten te compenseren. Dat is ons dus onder wel gelukt. Daar staat nu tegenover dat de Rijksoverheid ons iets beter lijkt te zullen compenseren dan wij van tevoren hadden ingeschat. Maar dat neemt niet weg dat de tekorten alleen maar iets kleiner zijn geworden. Als raad kunt u het ons moeilijk kwalijk nemen dat we aangaande rijks gelden, die aan ons als gemeente eventueel zullen worden overgemaakt, zeer conservatieve schattingen maken. Toen wij als coalitie vertrokken, in 2019, in een nieuwe gemeente, hebben we in spoor één de mens centraal gesteld. Wij durfden een toekomst aan waarin als rode draad de leefkwaliteit van onze inwoners voorop zou staan. Wij wilden handelen vanuit vertrouwen, ruimte geven en maatwerk leveren waar het kan. Juist vanwege de nieuwe samenstelling van de gemeente. Wij durfden het aan om na te denken over de verdere toekomst van Groningen en ik wil uw raad uitdagen om dat eveneens te blijven doen. Ik heb gevraagd aan onze stadsdichter, Myron Hamming, of ik hem vanavond zou mogen citeren, en dat mocht. Hij heeft namelijk een gedicht geschreven dat gaat over durven dromen. Dat draag ik vanavond graag aan u voor: "Als je vastzit in gedachtes van je verleden, blijft er geen ruimte over om te dromen van je toekomst. Ja, soms muren van gedachtes. We kennen ze, je hoeft ze niet te breken, maar bestorm en beklim ze. Vind een nieuw uitzicht en kijk verder dan je ooit heb gekeken. Vind, zoals je al zo vaak vond, al die keren sterk genoeg. Verbaas je zelf met het lef dat in je zit en droom dan diep in de nacht of gewoon midden op de dag van alles dat nog voor je ligt." En ik draag dit niet alleen voor omdat ik het een prachtig gedicht en een mooie waarheid vind. Eigenlijk is dit het vertrekpunt van onze coalitie geweest, met in het achterhoofd heus de reële cijfers en opgaven van toen. Maar we hebben het aangedurfd verder te kijken dan de collegeperiode lang was. Groningen echt op weg te helpen na dat wenkend perspectief, waarbij we ons inzetten om in alles wat we doen niet onze systeemwereld, die we voor een deel zijn geworden, te volgen, maar juist de leefwereld van onze inwoners. Dat we ervoor zorgen dat we in al ons handelen beseffen voor wie we het doen en waarom we de dingen doen die we doen. En dat het helpt om juist als overheid open en eerlijk over je dilemma's te zijn. Ik zei het al aan het begin van mijn verhaal: onzekerheden zijn van alle tijden. Het is onze taak om oog te hebben voor alle maatschappelijke opgaven die op ons afkomen en daar samen met onze inwoners en ondernemers proberen zo goed mogelijke oplossing voor te bieden. En te blijven werken aan een Gezond, Groen en Gelukkig Groningen. En dan keer ik terug naar de werkelijkheid van vandaag, voorzitter, naar de begroting en de situatie waarin wij ons heden ten dage bevinden. De crisis van vandaag zijn door diverse partijen al benoemd, maar bij

specifiek de coronapandemie wil ik nu graag even stilstaan. Want die heeft er, naast de enigszins meevallende tekorten die ik zojuist al noemde, mede voor gezorgd dat wij incidenteel over middelen kunnen beschikken om onze inwoners extra te ondersteunen. Want de rijks gelden voor corona herstel zijn ruimhartig en ook daarop hadden wij in eerste instantie eerlijk gezegd wat minder gerekend. En eerlijk is eerlijk, we moeten Den Haag misschien zo af en toe ook wel even bedanken. Maar we moeten ook zeer scherp blijven, voorzitter. Als het gaat om de opmerkingen die onder andere door de Partij van de Arbeid zijn gemaakt over de brief van Minister Blok over de gaswinning in Groningen, daar kunnen we kort over zijn: tamelijk ongepast. Wij hebben dan ook als college richting Den Haag ons ongenoegen uitgesproken en als signaal van de minister retour mogen ontvangen dat het uitgangspunt blijft: de gaswinning stopt. Er is een aantal partijen dat ons verwijt de bouwdoelen niet halen, maar daar herkent het college zich niet in. Er is nog nooit zo veel gebouwd als nu. Onze doelstelling ligt zo rond de 1500 en we bouwen er jaarlijks 2000. En dat dit vervolgens nog steeds niet genoeg is, daar zijn we het wel snel over eens. Gezien de krapte op de arbeidsmarkt moeten we inzetten op de juiste arbeidsmarktstrategie en wij herkennen de zorgen van GroenLinks over de toekomst van ons eigen personeelsbestand. Hoe wij als organisatie een en ander vorm zullen gaan geven? Daar komen we graag inhoudelijk op terug tijdens de Haarlem-sessie die naar verwachting in december met uw raad gepland staat. Maar we zijn bezig om bijvoorbeeld op een andere manier talent te werven, medewerkers te binden en te boeien. Dan is er gevraagd naar de mogelijkheden om te komen tot versnelling van de uitvoering van plannen omtrent energiearmoede waar wethouder Broeksma zometeen op terug zal komen. En dat brengt mij bij de door ons te beantwoorden moties, want elke portefeuillehouder zal antwoorden gegeven op de moties die voorliggen en zien op zijn of haar eigen beleidsterrein en expertise. Maar voordat ik dat doe, wil ik eerst mijn dank uitspreken aan de organisatie voor alle werk en alle ondersteuning op weg na vandaag. Dan geef ik nu als eerste graag het woord via de voorzitter aan de wethouder Jongman.

00:30:24

Wethouder Jongman: Dank u wel, voorzitter. Het abonnement Bewegende Stad is een sympathieke motie, maar de oorsprong van de bezuiniging op Bewegende Stad is bij begroting 2.19 gedaan. Wat we nu zien is dat wij voor volgend jaar 100.000 euro te besteden hebben en zoals het er nu naar uit ziet is dat ook het bedrag dat wij volgend jaar nodig hebben. Ik snap dat u zegt: we willen meer. Maar eigenlijk zou ik iets willen omdraaien. Dat wil zeggen dat ik u toezeg op het moment dat er meer geld nodig zou zijn voor projecten in dat jaar en dat ik dan bij u bij u terugkom. Zodat er in ieder geval voldoende middelen zijn voor dit jaar, mocht het nodig zijn. Als tweede zou dit ook onderdeel uitmaken van het coalitieakkoord, waarin eventueel dat bedrag weer opgehoogd kan worden naar de oorspronkelijke 150.000 euro. Daarmee is de conclusie ontraden.

00:31:32

Voorzitter: Dat was het voor [onhoorbaar 00:31:39 - 00:31:41]. Dan geef ik het woord aan Mevrouw Diks. Gaat uw gang.

00:31:51

Wethouder Diks: Ja, voorzitter, ik gebruik zelf wel eens voor de gein, althans wat mij betreft, de uitdrukking en die zat ook maar achter een plant'. Maar dat is mij dan nu vandaag zelf

ook gelukt, heb ik ontdekt. Zo klopt toch alles weer. Dank u wel, voorzitter. Ik wil graag beginnen met motie één. Die gaat over de gemeentelijke aanpak ten aanzien van werkende armen. Deze is ingediend door Partij van de Arbeid, GroenLinks, Partij voor de Dieren en de ChristenUnie. Ik zou deze motie heel graag oordeel raad willen geven. Zoals u weet zijn we druk bezig om te kijken of we de inkomensregeling en ondersteuning regelingen kunnen vereenvoudigen en beter toegankelijk kunnen maken. Uw motie past wat mij betreft nadrukkelijk hier in dit kappen van het regelingenwoud en mijn plan is ook om ergens zeer in het begin van het volgende jaar hiervoor met een antwoord te komen.

00:32:54

Voorzitter: Dank u wel. Motie twee, wethouder Van der Schaaf?

00:33:02

Wethouder Van der Schaaf: Dank u, voorzitter. Motie twee: 'Betaalbaar wonen'. Oordeel aan de raad van het college. Ik maak daar wel namens het college even een opmerking bij. Wij willen graag met u tot die gevraagde discussienota komen en jullie ook in staat stellen om die te bespreken in het begin van het jaar. We moeten even een goede planning maken met de griffier. Wat flexibiliteit voor het aanleveren van de notitie want de tijd is krap maar we gaan ons best doen.

00:33:31

Wethouder Benjamins: Mevrouw Diks.

00:33:32

Wethouder Diks: Ja, dank u wel, oud-voorzitter is het dan formeel. De motie 'Stop de Kostendelersnorm' ingediend door Partij van de Arbeid en de SP. Die vraagt ons te onderzoeken hoe wij samenwonen kunnen stimuleren. Maar, even flauw gezegd, wij bemoeien ons natuurlijk niet met de persoonlijke levenssfeer van onze inwoners. En ik, bij het college, begrijp natuurlijk heel goed de achterligger van deze motie. Maar als we zeggen: we gaan samenwonen stimuleren, dan wil ik wel graag even de nuancering vanuit het college maken, als u me niet kwalijk neemt. Wat we in ieder geval wel constateren is dat die kostendelersnorm momenteel samenwonen belemmert. In die zin leest de het college de motie natuurlijk ook. Het experiment in Tilburg is natuurlijk bij ons ook bekend en het is altijd een beetje bijzonder, want het lijkt nu net alsof daar iets gebeurt wat hier niet gebeurt. En nu kan ik u meedelen dat is zeker niet het geval, want wij doen dit al. Dus op het moment dat twee mensen met een bijstandsuitkering willen gaan samenwonen, dan kunnen ze ook, zoals in Tilburg nu het geval is, de eerste zes maanden een eigen hoofdverblijf aanhouden. Daarmee creëer je dan natuurlijk een veiliger kennismakingsperiode voor bijstandsgerechtigden die willen gaan samenwonen. Bovendien passen we altijd maatwerk toe en we hebben natuurlijk met elkaar besloten - ook al indachtig de aanneming dat we niet nog meer regelingen willen maar juist tot een versimpeling over willen gaan - hebben we dat natuurlijk niet allemaal in regels vastgelegd. Daarmee willen we voorkomen dat de regel uiteindelijk bepalend wordt en niet de specifieke individuele situatie. Maar, omdat we natuurlijk die kostendelersnorm heel nadrukkelijk zien als een belemmering op slimmer gebruik van ruimte en andersoortige vormen van samenwonen ook kunnen bekijken, wil het college graag onderzoeken hiernaar doen. Daar vraagt u ook om in uw motie. We willen ook graag kijken of, naar aanleiding van het onderzoek, mogelijkheden zullen ontstaan om hier

in Groningen specifieke experimenten te kunnen doen. Daarover wil ik graag in het eerste kwartaal bij u terugkomen. Dan zie ik nog vragende gezichten, maar oordeel raad, denk ik?

00:36:10

Wethouder Benjamins: Dan gaan we naar motie nummer vier.

Wethouder van der Schaaf: Stop de ombouw van kamers en studio's. College geeft voor deze motie oordeel aan de raad. We hadden al toegezegd met u in het meerjarenprogramma op wonen terug te komen met een evaluatie en we kunnen dat dan toevoegen. Voor deze motie kan ik het me nog voorstellen om de regelingen af te schaffen. Het is aan u hoe u dat wilt en of u dat wilt. Vervolgens gaan we kijken hoe dat is. Ik heb wel aangegeven dat het even kan duren en het niet van de ene op de andere dag geregeld is. Maar een oordeel aan de raad bij deze motie.

00:36:44

Wethouder Benjamins: Dan motie vijf: diversiteit in het uitgaansleven. Inhoudelijk zijn we het eens dat diversiteit in de nachtcultuur ten goede komt aan de aantrekkelijkheid van de stad en past bij een relatief jonge gemeente wat betreft inwoners als de onze. Via verschillende beleidskaders werken wij al aan het borgen van deze diversiteit en het vergroten van mogelijkheden voor de nachtcultuur. Binnen de coronaherstel agenda Groningen Vooruit is een concrete maatregel: de extra bescherming van de functie nachthoreca in de concentratiegebieden Grote Markt, zuidzijde, de hoogte van de Gelkingestraat tot en met de Poelestraat, de Peperstraat en het bestemmingsplan. Daarnaast zien wij dat de leegstand in de binnenstad met 5,9 procent winkelloppervlakte juist afneemt ten opzichte van 2020. Met veel dynamiek op de markt en initiatieven op ruimte zoeken kunnen we momenteel al terecht bij de gemeentelijke maken om tafel of bij Carex. Hier zien we eigenlijk geen vraag vanuit de nachtcultuur. Tot slot is het opkopen van panden niet direct een oplossing voor hoge huren en diversiteit. Maar wij nemen dit wel mee in ons onderzoek dat het vastgoedbedrijf op dit moment doet, naar de panden in de binnenstad in zijn algemeenheid. Dus wij ontraden deze motie. Wethouder Diks weer.

00:37:58

Wethouder Diks: Dank u wel. Dat gaat over de motie IST: individuele studietoeslag. Ingediend door Student en Stad, Partij van de arbeid, GroenLinks, SP, Partij voor de Dieren, D66 en ChristenUnie. Ik had me daar in de commissie of de sessie ook al positief over uit gelaten, dus blij dat u die motie heeft ingediend. We kunnen ook nu, in verband met dat de wet er nog niet is, de leeftijdsdifferentiatie loslaten. Maar dan gaan we wel even goed de financiële consequenties daarvan uitwerken, want we hebben natuurlijk alleen het bedrag dat beschikbaar is voor de IST. Het zou ertoe kunnen leiden dat dan voor het geheel misschien het bedrag per maand omlaag zal gaan. Maar wij gaan dat onderzoeken. U vraagt ook nadrukkelijk aan ons om dat te onderzoeken en in het voorjaar bij u terug te komen, en dat zal ik doen. Oordeel raad dus.

00:38:52

Voorzitter: Meneer Bolle.

00:38:52

De heer Bolle: Ik moet er nog even aan wennen. Maar er blijft jaarlijks heel veel over. U gaat

zelfs geld van die individuele inkomenstoelage gebruiken voor andere dingen, een hele lijst is het. Dus het zou eigenlijk niet moeten kunnen dat dit niet gelijk getrokken kan worden. Het is prima om die financiële consequenties. Maar dan zou ik ook graag het totaal daarin zien, dus ook het deel wat we gebruiken voor andere zaken.

00:39:24

Wethouder Diks: Ja, dat was zo, wat u zegt. Dat we ook een deel van het bedrag gebruikten voor scholingsplannen, maar dit is een beetje een ingewikkeld gesprek omdat we dit allemaal doen op grond van een nog niet vastgestelde wet. Maar die ligt natuurlijk al wel op tafel en de minister of de staatssecretaris heeft ons ook gevraagd om alvast te handelen in die geest van die wet die nog niet is aangenomen. Dat doen wij dus ook. Maar daarin, als die wet wel wordt aangenomen, is het niet meer de bedoeling dat je er scholingsplannen van betaalt, maar alleen IST. Dus er echt een formele individuele studietoelage van gaat betalen. Dus vandaar dat wij het nu wel-- en dat ik ook in de commissie wat-- misschien was het in die zin een beetje moeizaam reageren omdat wij natuurlijk heel graag met u mee willen bewegen. Wij snappen heel goed wat u wilt met deze motie. Dat wil de wet denk ik eerlijk gezegd ook, maar de wet houdt - nog niet vastgesteld door de wethouders - nog wel vast aan die leeftijdsdifferentiatie. Naar aanleiding van de sessie in de commissie heb ik u aangegeven: "Ik wil het graag onderzoeken, want ik ben het met u eens." Maar het zou dus kunnen dat wij hier iets gaan bepalen vanavond dat maar één of twee jaar van toepassing kan zijn omdat, als de wet gaat gelden, wij die natuurlijk gewoon conform zullen gaan volgen. Het zou kunnen zijn dat die wet iets anders gaat zeggen dan wat wij hier nu vanavond gaan vaststellen. Ook in leeftijdsdifferentiatie en bedrag dat je daaraan toekent.

00:40:43

Voorzitter: Ook de heer Bushoff: even met elkaar toestaan om dit helder te krijgen. Het wordt een beetje technisch naar mijn smaak.

00:40:49

Wethouder Bushoff: Ik heb de kamerbrief van de minister er even op nageslagen en volgens mij was de bedoeling van de wetgever-- Letterlijk stond in die brief: "om niet op basis van de loonwaarde, dus niet op basis van de leeftijd, deze individuele studietoelage toe te passen. Dus als je het zo interpreteert zoals de minister opschrijft, en zoals dus in die ontwerpwet - die nog door de kamer moet worden vastgesteld - staat, zou het betekenen dat iedereen vanaf achttien jaar, die geen recht heeft op de individuele studietoelage, dezelfde bijdrage zou moeten kunnen krijgen?"

00:41:17

Wethouder Diks: Ja, en daarin zou het aannemen van de wet wel verheldering kunnen geven. Want inderdaad, wat er in de kamerbrief staat, dat geeft u juist weer. Behalve dat op een andere bladzijde ook een ander bedrag per leeftijd wordt genoemd. Dus dan krijgen de mensen van achttien, negentien en 20 een ander bedrag dan van 21 jaar en ouder. Dus daarom moeten we gewoon even wachten op wat er in die wet staat. Maar dat laat onverlet dat wij hier nu wel vandaag - of u hier, beter gezegd - een andere keuze kunt maken. Maar het zou kunnen dus dat die niet voor eeuwig is, maar voor kortere tijd.

00:41:52

Voorzitter: Ik zie een aantal mensen begripvol knikken, dus ik neem aan dat de inhoud is overgekomen.

Wethouder Benjamins: Wat mij betreft de beoordeling van motie nummer zeven: motie nachtvisie. De burgemeester.

00:42:11

Burgemeester Schuiling: Voorzitter, dat doe ik niet totdat ik even opmerk dat een van onze collegedelen met een aan heldenmoed grenzende onwaarschijnlijkheid hier aanwezig is. We gaan haar nu uitnodigen om naar huis te gaan. Ze heeft haar best gedaan. Ja, voor wat betreft de motie nachtvisie onder nummer zeven, daar is ook al wat correspondentie over geweest. Ik denk dat we ons even moeten realiseren dat het maken van een visie niet door iedereen meer wordt geapprecieerd en dat het vooral moet gaan om 'hoe voeren we zo iets nu uit?' En ik nodig eigenlijk een aantal fracties uit om daarin mee te denken. De reden is dat, vanuit de kant van de nachtburgemeester, een van mijn drie collega's een aantal dingen bij elkaar heeft gezet. Bijvoorbeeld: mensen die iets in de binnenstad zijn overkomen, tijdens het uitgaansleven, waar ze over willen praten; mensen die misschien gewond zijn geraakt of mensen die eigenlijk hulp van de politie nodig hebben. Dat zijn drie groepen die je eigenlijk niet zomaar met elkaar kunt mengen. Het vergt ook een bijzondere ruimte. Je moet nadenken over de vraag: hoe ziet zo een ruimte eruit? En als je ruimte hebt zul je moeten zorgen dat mensen die daar 's nachts werken daar veilig kunnen werken. Met andere woorden, er komt een aantal uitvoeringsvraag achterweg waarvan het mij verstandig lijkt dat de initiatiefnemers, wellicht met een aantal andere geïnteresseerden, zeggen: "laten we voor de raad een aantal van die vragen opschrijven en dan daar over het gesprek voeren." Om ook te kijken: willen we nu alles? Of willen we ons wat beperken in onze doelstelling? Willen we een pilot of willen we het gelijk voor een jaar doen? Kortom, daarover nadenkend, denk ik dat het verstandig is dat de initiatiefnemers eerst met ambtelijke ondersteuning nog eens goed doorakkeren wat hier achter wegkomt.

00:44:31

Voorzitter: Mevrouw Jacobs.

00:44:35

Mevrouw Jacobs: Dank u wel voorzitter. Ik heb gehoord wat u zei en ik dat roept bij mij een vraag op. Zou u wel apart willen kijken naar de veiligheid in de nacht van de binnenstad of zou u de veiligheid van de binnenstad dan als geheel mee willen nemen?

00:44:52

Burgemeester Schuiling: Nou, ik zie daar niet echt een tegenstelling omdat ik de initiatiefnemers van deze motie - en dit onderwerp leeft natuurlijk al langer in de raad - zo versta dat men zegt: "dit is eigenlijk wel een onderdeel van een veilig uitgaansleven." En dat delen we, daar zijn we het over eens. Nu gaat het over het middel. En in de opzet, zoals die mij vanuit de nachtburgemeester geworden is, komt een aantal vragen weg waardoor ik zeg: "laten we er eerst eens even goed over praten." En die bereidheid is er, dat we allemaal een goed uitgaansleven willen. Daar hoort het ook bij. Maar daar heb ik op zich geen visie voor nodig, maar meer wat handen en voeten. Dus daarom de uitnodiging. Laten we eerst even, ten behoeve van de raad hier, met ambtelijke ondersteuning een paar vragen formuleren.

00:45:46

Voorzitter: Dat betekent dat u de motie ontraadt, als ik dat goed begrijp?

00:45:49

Burgemeester Schuiling: Als de initiatiefnemers de motie in deze vorm handhaven, dan ja. Dan kan ik niet anders dan de motie ontraden. Dat zou ik jammer vinden, want dan is het initiatief weg.

00:45:57

Voorzitter: Gaan we naar motie acht.

00:46:05

Wethouder Benjamins: Ja, dat is de motie Tempo, die gaat over het nieuwe muziekcentrum en de plankosten daaromtrent. Die vier en een halve ton, die stond vorig jaar in de plankosten als 'hiermee zijn de kosten voor het vervolg in 2021 gedekt.' Dus dat ging alleen maar over dat jaar. Maar los daarvan heeft u volgend jaar, als het goed is, een kader voorgelegd gekregen als raad - en daar kunt u eventueel ook nog nee tegen zeggen. Ontegengelijk ontstaat er dan weer een andere vraag, want dan moet de huidige Oosterpoort, als u de dat kader zou afwijzen, in de deze vorm ook weer gecontinueerd worden. En daar hebben we dan ook weer plankosten voor nodig. Laat onverlet dat de plankosten door zullen moeten. Wat dat betreft ontraden wij uw motie.

00:46:53

Voorzitter: Motie negen is voor wethouder Broeksma, geloof ik.

00:46:55

Wethouder Broeksma: Dank u wel, voorzitter. Motie negen over de ethische commissie en voor de data en technologie. Oordeel raad, we zijn bezig met het deurbelid en de data ethiek vorm te geven. Daar hebben we intern een commissie voor benoemd, zodat in ieder geval het beleid, de volle breedte van de organisatievorm krijgt. Dit ziet op een externe commissie. Dat lijkt misschien op een andere portefeuille: op de adviescommissie verkeer en vervoer die gevraagd en ongevraagd advies geeft. Zo zou deze commissie ook kunnen functioneren. We gaan het er graag met u over hebben. Wij komen bij u terug. Wij hopen dat inderdaad het eerste kwartaal 2022 te kunnen doen en daarom een orde aan de raad voor deze motie.

00:47:40

Voorzitter: Motie tien is geloof ik voor wethouder Benjamins.

00:47:44

Wethouder Bloemhoff: Dank u. Er wordt gevraagd om een onderzoek en dit onderzoek is onderdeel van het programmatalent in de regio. Dat is ook de afgelopen jaren al uitgevoerd in samenwerking met kennisinstellingen onder regie van de Hanzehogeschool. We verwachten op zeer korte termijn hierover een publicatie vanuit de Hanzehogeschool. Naast inzicht in de cijfers, geeft het ook inzicht in de beweegredenen van studenten om hier al dan niet te blijven. Omdat er dus al een onderzoek gaande is en bijna is afgerond, is deze motie daarmee overbodig en wordt die ontraden.

00:48:19

Voorzitter: Motie elf. Van der Schaaf.

00:48:21

Wethouder Van der Schaaf: Ja, dank u, voorzitter. De motie: Praatjes vullen, geen leegstandsgaatjes. Mooie titel. Wij zeggen als college hierbij "oordeel aan de raad." Maar ik maak er wel twee opmerkingen bij. Wij hopen dat we het op die manier ook mogen interpreteren. Een opmerking heeft betrekking op een mogelijk misverstand dat kan ontstaan zijn bij de vorige begroting. Alsof wij van plan waren een nieuwe visie te maken. Zo is het niet, we willen de oude visie. We willen starten met de uitvoering van die visie. Daar gaan we ook, maar daar hebben we intern ook een startaanvraag waargemaakt gaan ook over in overleg met mijn, uiteraard met de ondernemers. Eigenlijk sluit het heel goed aan bij wat in deze motie staat. De tweede opmerking en er staat: het besluit om alle kosten die ermee te maken hebben te dekken uit het gebiedsbudget. Conform de begroting is daar gewoon ook ruimte voor in de andere programma's zoals ruimtelijke economie en leefbaarheid. En ook nog, zoals u eerder ook al heeft besloten, uit de opbrengsten van de grondverkoop aan het Haderaplein. Daar is het wel zo dat de investeringen pas kunnen plaatsvinden, zowel financieel maar ook gewoon volgtechnisch, wanneer die transactie is afgerond. Orde aan de raad.

00:49:35

Voorzitter: Regionale geschiedenis, wethouder Bloemhoff.

00:49:37

Wethouder Bloemhoff: Dank u wel, voorzitter. Ja, hier past even een opmerking bij. De vraag of er een onderzoek over een lespakket kan komen. Een onderzoek kan altijd. Ik wil wel aangeven dat we echt willen inventariseren of er behoefte bij het onderwijs is. Dat is echt randvoorwaardelijk. U weet dat het onderwijs geen grotere hekel heeft als dat wij dicteren wat er voor onderwijs gegeven moet worden. Dat gezegd hebbende, vinden we het een hartstikke goed initiatief en zijn we bijvoorbeeld ook met de KNVV in het kader van Bommen Berend al bezig met dingen. Het Museum aan de A is ook bezig om inwoners en bezoekers van Groningen te verbinden met de geschiedenis van stad en ommeland en is ook bezig met een lespakket. Dus als we eerst kunnen gaan inventariseren of de behoefte er is en vervolgens dat verder brengen, dan is het oordeel raad.

00:50:20

Voorzitter: Dat is motie dertien: ruimte voor wooncoöperaties en CPO. Wethouder Van der Schaaf.

00:50:27

Wethouder van der Schaaf: Ja, dank u, voorzitter. Oordeel aan de raad. Het college, betreft de gemeente Groningen, heeft in het verleden al heel veel goede voorbeelden gehad van zowel CPO als wooncorporaties. Op dit moment ook al in het Ebbingekwartier. Het staat ook in de woonvisie dat deze motie oproept om dat ook in nieuwe gebiedsontwikkelingen te doen. Dat kunnen wij. Dat is dat oordeel aan de raad, wat ons betreft. U zult dit bijvoorbeeld concreet gaan merken straks bij de planvorming voor de heil drie, die we uiteraard zo snel mogelijk gaan bespreken.

00:50:54

Voorzitter: Doet u ook motie veertien, over het SIF?

00:50:57

Wethouder van der Schaaf: Ja, excuus, ik had in een keer door kunnen gaan. Motie 14: Betalen uit het juiste potje. Die motie ontraden wij. Aan de ene kant is het zo dat het in de overwegingen staat van de motie dat in het SIF alleen maar investeringsmiddelen zouden zitten. Dat klopt niet. Er zitten heel veel intensiveringsmiddelen - om het goede woord te gebruiken - in ondergebracht. Er worden ook andere typen projecten uitbetaald. We hebben er juist destijds voor gekozen om al het fietsverkeer ook uit het SIF te betalen, vanwege de inhoudelijke samenhang die er zit met het binnenstadsprogramma er met het programma verkeer. Dus dat is de reden waarom we het mogelijk is om dit soort kosten ook uit het SIF te betalen. Ik vind het ook logisch om het daar dan in te laten.

00:51:45

Voorzitter: Wie mag ik het woord geven op motie vijftien? Ja, mevrouw Bloemhoff.

00:51:51

Wethouder Bloemhoff: Voorzitter. Ja, motie 'Meer waardering, loon en zekerheid, cruciale beroepen.' Laat ik vooropstellen dat het college het eens is met de oproep om het minimumloon te verhogen. We zijn dan ook blij dat de CAO voor gemeenten ook een hoger minimumloon is van veertien euro. Hier maken de VNG en de gemeente Groningen zich landelijk hard voor. Daar hebben we de raad in juni ook per brief over geïnformeerd, naar aanleiding van de motie-oproep 'Verhoging minimumloon' Er zijn ook aanwijzingen dat het nieuwe kabinet overgaat tot het verhogen van het minimumloon. We weten dat natuurlijk niet, we wachten vol spanning. Er is al meermaals aan gerefereerd, maar het heeft op zich onze voorkeur dat dit natuurlijk landelijk geregeld wordt. Om meerdere redenen: We vinden dat je eigenlijk geen onderscheid zou moeten maken tussen de sectoren die hier benoemd worden en de andere sectoren. Wij kunnen bijvoorbeeld bij inkoop meer sturen op de CAO dan op de naleving van het minimumloon. En als het door het rijk geregeld wordt, dan is de kans voor ons als gemeente natuurlijk voor compensatie ook groter. Dat gezegd hebbende, het liefst zouden we willen dat het zou worden aangehouden. Ook even in afwachting van het verschijnen van het regeerakkoord, want dan hadden we toch een hoop dat het daarin geregeld wordt. Als de motie gehandhaafd wordt, dan zouden we hem op de volgende manier graag willen uitleggen: namelijk dat we niet op detailniveau per aanbesteding inzichtelijk hoeven te maken wie er precies onder die veertien euro zit en wie niet, want dat is bijna een ondoenlijke taak. Maar dat we inzichtelijk maken welke groepen, door de bank genomen, onder die veertien euro zitten. Dat we daar ook bij aangeven waar het zaak is van het rijk, van een CAO of van de gemeente. Met die uitleg kan ik oordeel raad krijgen.

00:53:35

Voorzitter: Dank u wel. Wethouder Benjamins over het precario.

00:53:39

Wethouder Benjamins: Dat is correct, voorzitter. Inhoudelijk zijn we het eens dat het positief stimuleren van meer plantaardige voeding bijdraagt aan onze doelstellingen van duurzaam en gezond eten. Maar wij zien op voorhand niet gelijk de voordelen van beloning via precario korting, zoals in de motie wordt geschetst. Wij zien vooral administratieve controle en verwerking, die ontzettend complex is. Want wat is er dan significant? Hoe toetsen we plantaardigheid? Gaat het dan om het aanbod, gaat het over het aantal verkopen of continuïteit van het aanbod? Dat kan alleen maar dan weer voor horecazaken met terras.

We zien daarin het probleem dat je een ondernemer voor een probleem stelt, of juist een uitdaging, terwijl je eigenlijk gedrag van de consumenten zou willen veranderen. Daarnaast - dat doe ik dan maar even met de pet op van de wethouder Financiën - kwijschelding en/of korting op precario leidt tot begrotingstekorten zoals u zult weten. Die moeten we dan op een andere manier dekken en dat zien wij niet zitten. Dus wij ontraden deze motie.

00:54:41

Voorzitter: De heer Van Zoelen.

00:54:42

De heer van Zoelen: Ja, voorzitter, wij vroegen om een onderzoek naar wat de wethouder nu allemaal heel kort uiteenzet. De bedoeling is om juist die lasten en baten op een rijtje voor ons te zetten. Dan zien we ook de administratie lasten terug, want als we gewoon heel simpel door de binnenstad lopen zien we in de avonduren een grote vleesmuur van kroketten. Misschien kunnen we daar een goede wending aan geven, zodat het aansluit op onze voedselagenda.

00:55:10

Wethouder Benjamins: Ja, voorzitter, en wij zagen vooral veganistische terrassen voor de deur en vleeseters binnen. Dus wij zien aan alle kanten problemen en dat was een kort onderzoekje wat wij binnen EZ even hebben gehouden.

00:55:23

Voorzitter: Dank, dan gaan wij naar de laatste motie, motie zeventien over groene daken.

00:55:32

Wethouder Chakor: Ja dank, voorzitter. Uiteraard onderschrijven wij als college het belang van groene daken. Daarnaast zien we ook mogelijkheden om conform deze motie het ambitieniveau naar boven te stellen. Er zijn-- daar wil ik wel bij zeggen en er zijn verschillende knoppen, uiteraard waar je aan kan draaien om te werken aan het extra ambitieniveau om meer daken groen te kleuren. Ik zal uw raad op dit moment ook niet inhoudelijk lastigvallen met 'welke knoppen zou je nu aan kunnen draaien?' We komen daar natuurlijk over te spreken, zoals ik in de commissie ook heb aangegeven. Het verzoek zoals het zoals hier staat in de motie, kunnen wij ook hierin meenemen. Dus oordeel aan de raad, voorzitter.

00:56:18

Voorzitter: Dank u wel. Er zijn nog drie amendementen wordt mij toegefluisterd. Wie mag ik daarover het woord geven? De heer Van der Schaaf.

00:56:33

Wethouder van der Schaaf: Ja, voorzitter, ik zal even toelichting geven op het collegeadvies met betrekking tot het amendement A1 over het steunpunt 'Huren'. Ik heb namens het college in de begroting daar een toezegging over gedaan. Er werd door de indiener eigenlijk gesuggereerd "als die toezegging wat duidelijker of uitgebreider is, dan staan wij daar open voor." Dus ik ga een poging doen. Dat is namelijk om twee redenen, zeg ik vooraf: Het amendement zoals die nu ligt, kunnen wij eigenlijk niet oordeel aan raad geven, vinden wij. Aan de andere kant is het zo dat we de bedoeling van dit amendement wel steunen. Ik zou een poging doen om de manier waarop wij er mee om willen gaan duidelijk te maken. Voor

de huurders is het ontzettend belangrijk en we vinden het van groot belang dat ze een goede start kunnen maken. Dus wij zijn bereid om in overleg te gaan met het steunpunt om te kijken of ze met het huidige budget uit de voeten kunnen. Als dat niet zo is - met name als het in de knoei komt om personeel - dan gaan wij naar een oplossing zoeken. Dan rapporteren u daarover bij het Meerjarenprogramma Wonen. Dan kunt u kijken of we dat werk goed hebben gedaan. Wij stellen ook voor dat, als daar extra middelen voor nodig zijn, die niet te dekken zijn uit de AER maar gewoon uit de Intensiveringsmiddelen Wonen die daarvoor zijn bestemd. Dus dat is de toezegging die ik namens het college kan doen. Dank.

00:57:41

Voorzitter: Dan amendement twee van de SP.

00:57:43

Wethouder Benjamins: Volgens mij, voorzitter, heb ik daar vorige week al een antwoord op geformuleerd want de versterking van onze financiële positie is noodzakelijk. Daarbij past een onttrekking van zo een grote orde niet uit de reserves. Daarnaast leidt deze onttrekking ook nog in de jaren na 2020 dat een ratio van onder de 100 procent als het gaat om het weerstandsvermogen. En dus ontraden we.

00:58:07

Voorzitter: Meneer Brandenburg

00:58:09

De heer Brandenburg: Ja, voorzitter, ik vind het prima dat de wethouder naar een eerder antwoord verwijst maar ik zou toch graag naar argumentatie hebben. Waarom die daar dan tegen is, want we zitten hier nu met elkaar. Ik vond sowieso dat de wethouder niet heel veel argumenteerde, behalve maar een gedichtje voordroeg. Er zijn ook wat partijen die wat hebben gezegd over de rol van de overheid en hoe ze daartegen aankijken. Daar raakt deze discussie aan. Dus ik verwacht eigenlijk wel een reactie daarop van deze wethouder namens het college.

00:58:35

Wethouder Benjamins: Ja, daar heb ik eigenlijk niet zo heel veel aan toe te voegen. Ik heb vorige week volgens mij inhoudelijk een antwoord geformuleerd en daar verwijs ik graag de heer Tannemaat naar.

00:58:45

De heer Brandenburg: Ja, voorzitter, maar er kijken ook mensen thuis naar dit soort vergaderingen. Die gaan echt niet alle vergaderingen terug lopen kijken. We zitten hier met elkaar te debatteren en argumenten uit te wisselen en ik zou het wel netjes vinden, naar de lokale democratie ook toe, dat de wethouder hier zou argumenteren in plaats van zich zo makkelijk afdoen.

00:59:00

Wethouder Benjamins: De heer Brandenburg wil meer dan vol beslag nemen op het rekeningresultaat van 2021 en dat behandelen we volgend jaar.

00:59:09

Voorzitter: Het derde amendement, het laatste amendement, ook een isolatiefonds in dit geval.

00:59:15

Wethouder Broeksma: Dank u wel, voorzitter. De amendementen A3: 'Iedereen er warmpjes bij', maar ook aangeduid als het isolatie fonds. Ik neem gelijk de vraag van GroenLinks mee over een mogelijke versnelling van de maatregelen in de energietransitie. De overwegingen van de SP en de Partij van de Dieren, die samen het amendement hebben ingediend zijn goede overwegingen: het halen van de klimaatdoelstellingen vergt een forse inspanning. Mensen met lagere inkomens hebben grotere vatbaarheid voor de energie-armoede. Dus eigenlijk sluiten de SP en Partij van de Dieren aan bij het beleid van het college. Zij zal kijken naar hoe de energietransitie moet plaatsvinden. Er zijn al heel veel middelen die wij inzetten. Twee jaar lang heeft u via amendementen gelden beschikbaar gesteld: 140.000 werd 1,4 miljoen, 230.000 hebben we via subsidie kunnen aanvragen voor 2,3 miljoen. Dat is samen vier miljoen. Wat doen we daarvoor? Allerlei maatregelen: kleine maatregelen, cadeaubonnen, ledlampen. Ook tochtstrippen. Daar wordt wat denigrerend over gedaan maar het levert tientallen euro's per jaar op. Het afstellen van de Cv-ketel, dat is niet iedereen gegeven om op een goede manier te doen. Energiecoaches komen bij de mensen thuis. Met corona is dat lastig geweest, maar die kijken per woning, bij u thuis wat daar voor de hand ligt om aan te pakken en welke maatregelen u op langere termijn kunt doen. Inkoopacties isolatie, inkoopactie warmtepompen, inkoopactie zonnepanelen. Inkoop actie HR++ glas loopt op dit moment. We maken warmtebeelden van woningen om te kijken waar de warmte het pand verlaat en waar je dat het eerst moet aanpakken. We ondersteunen bijeenkomsten en Webinars met wijkinitiatieven. Samen met de voedselbanken identificeren we de mensen die het eerste aan de beurt zou moeten zijn, samen met de stadjespas. Met de woningcorporaties gaan we gaan samen aan de gang, samen met de wijk energiecoaches om de huurders te benaderen. We werken samen met het alfacollege. MBO-studenten gaan in complexen van woningcorporaties huurders informatie geven, met hen in gesprek en kijken wat dat betekent in hun concrete situatie. Een miljoen of vier hebben we daarvoor, mevrouw Bijen heeft dat gememoreerd. Het is een volkshuisvestingsfonds van tien en een half miljoen om particuliere huiseigenaren-- Juist in de wijken waar het allemaal niet zo breed is: Paddepoel, Vinkhuizen, Selwerd. Om dat aan te pakken. Er is het programma Aardgasvrije Wijken, waar twee wijken van ons in Groningen - de Noordelijke wijken, maar ook De Wijert - een aantal miljoen hebben om grote isolatiemaatregelen te nemen.

01:01:59

Voorzitter: Ik val u even in de reden bij deze fantastische opsomming. De heer Brandenburg is op zijn wenken bediend met een mooi uitgebreid antwoord, maar heeft toch nog een vraag.

01:02:06

De heer Brandenburg: Daar ben ik ook heel blij mee, voorzitter. Dit zijn maatregelen, prima. Maar wij willen meer. Dat is het hele punt van dit voorstel. Dit zijn kleine maatregelen, zegt de wethouder zelf. Het zijn tegoedbonnen, het zijn energiecoaches. Dat isolatie fonds, daar moet je een eigen bijdrage van 25 procent voor betalen als woning. Wij willen een fonds waarbij je kunt voorfinancieren spouwmuurisolatie, HR++ glas, zonnepanelen en fatsoenlijke dakisolatie waarbij je honderden per jaar kunt besparen. Dat is wat nodig is om energiearmoede tegen te gaan, omdat anders mensen, die wel kunnen investeren, de

komende jaren meer erop vooruitgaan dan mensen die dat niet kunnen de ongelijkheid toeneemt. Wij willen meer. Prachtig wat u opsomt. Er moet meer, er is geld voor meer. Vindt u dat ook?

01:02:54

Voorzitter: Voordat u reageert, wethouder Broeksma, wil ik kijken naar nog een andere vraag. Meneer van Zoelen?

01:02:59

De heer Van Zoelen: Ja, een hele indrukwekkende opsomming van de wethouder.

01:03:02

Voorzitter: Hij is nog niet eens klaar, hij gaat zo nog verder.

01:03:05

De heer Van Zoelen: Mag ik een vraag stellen? Ik wil even dat de wethouder specifiek ingaat op wat de heer Brandenburg ook zei. Hoe bereik je die lage inkomens met dat pakket aan maatregelen?

01:03:21

Wethouder Broeksma: Ja, u vroeg om meer. Er is ook meer. Het rijk kwam met 150 miljoen over de brug en wij denken dat dit al gauw een situatie van anderhalf tot twee miljoen zal betekenen. Ik heb u net gezegd, meneer Van Zoelen - concreet op uw vraag - omdat we samenwerken met de stadjespas, met de voedselbank en met de woningcorporaties en omdat wij natuurlijk ook weten waar onze kwetsbare mensen wonen. Als het gaat over inkomens die wij proberen zo goed mogelijk te bereiken. Dat is ook de reden dat wij een fonds energietransitie willen oprichten. We hebben dat u aangegeven. GroenLinks vraagt: "Kan het allemaal wat sneller?" En eigenlijk zegt de SP dat ook: "Kan het sneller, kan het meer, kan het groter, kunnen we het aanpakken?" We proberen dat zo goed mogelijk te doen. Eigenlijk dat fonds energietransitie richt vragen op en de intentie was om dat te vullen met de middelen die wij krijgen met de energie-opwek en het gemeentelijk deel van de energieopwekking. U weet dat wij dat in het lage land en bij de windturbines van Rode Haan proberen. Wij schatten dat dit een structureel inkomen van zeven cijfers paar jaar wordt. Maar dat is er nu nog niet. Om dat vooruit te trekken, zeggen we in de brief: "Wij willen dat fonds, nog voordat het is opgericht, al vullen met twee miljoen, zodat we aan de gang kunnen." Ook met dat fonds. Wij kunnen meer inkoopacties doen. We gaan meer energiecoaches werven. We gaan ook externe mensen-- Bijvoorbeeld het volkshuisvestingsfonds van tien een half miljoen: hoe krijg je dat op een goede manier bij de juiste mensen, zodat ook zij hun energierekening kunnen blijven betalen? Door de isolatiemaatregelen, maar ook zodat de CO2 winst maximaal is. En dan zal het allemaal wel corona zijn, maar we gaan door en we doen ons uiterste best, want de urgentie wordt gevoeld bij u, de urgentie wordt gevoeld bij het college en de urgentie wordt gevoeld bij onze burgers. En natuurlijk ook bij ons ambtelijk apparaat. In januari komen we daarop terug. Het voorbeslag dat u denkt te moeten leggen op het rekeningresultaat is gewoon een technisch verhaal waarom het niet kan. In januari komen we bij u terug over de energietransitie, hoe we dat structureel willen vullen met de opbrengsten uit de energieopwekking in gemeentelijke handen en de wet dat dat ook onze intentie is. Sommigen zeggen: "Krijgen we weer een gemeentelijk energiefonds?" Een energiebedrijf,

noem het zoals u wilt. In ieder geval, het geld wat dat oplevert dient hier in de gemeenschap te blijven en dient ten goede te komen aan alle 200.000 inwoners die we hebben, te beginnen met de mensen die het meest kwetsbaar zijn voor energiearmoede. In januari komen we hierop terug. Wij ontraden de amendementen. Ja, ik praat er zo direct over door.

01:05:53

Voorzitter: Nee, is goed. Zijn er nog vragen hier, die niet in de tweede termijn thuishoren? Verhelderende vragen? De heer Bol had als eerste zijn vinger op, maar die vraag is beantwoord geloof ik. Het klinkt een beetje alsof u het opgeeft. Meneer Van Kesteren en daarna mevrouw Wijnja.

01:06:14

De heer Van Kesteren: Ja, voorzitter, in ieder geval vragen aan deze wethouder hoeveel geld er beschikbaar is om de voedselbanen tot het verleden te laten behoren? Is daar ook een budget voor? Dat zou toch veel beter zijn naar mijn idee.

01:06:32

Voorzitter: Ik denk niet dat die vraag bij deze wethouder thuishoort, maar het past ook niet helemaal bij deze discussie, maar ik geloof dat iemand van het college bereid is om--

01:06:39

De heer Van Kesteren: Heel wezenlijk hoor.

01:06:43

Wethouder Diks: Nee, ik denk dat we daar ook helemaal niet over van mening verschillen en dat we ook al vaker in deze raad hebben gedeeld dat het in een van de rijkste landen van de wereld echt heel naar voelt dat er toch zoiets als een voedselbank nog nodig is. Dat hebben we al vaker met elkaar gedeeld, maar ik weet eerlijk gezegd in welke zin dat nu te maken heeft met het gesprek. Dat ging over het terugdringen van energiearmoede. Dat is ook een vorm van armoede - en zo hebben we er tegenwoordig nog meer - en daar werkt dit college volgens mij elke dag heel hard aan om dat zoveel mogelijk terug te dringen.

01:07:14

Voorzitter: Meneer Van Kesteren?

01:07:17

De heer van Kesteren: Ja, het is een keuze maken, dat moeten we doen. Keuze maken op het een of op het ander, het kan niet 'en, en'. Dat wil dit college wel. Armoedebestrijding en het opheffen van voedselbanken, dat zou naar mijn idee het uitgavenpatroon zijn. Wat vindt het college daarvan?

01:07:35

Voorzitter: Dat standpunt is denk ik helder. Maar als u die vraag nog een keer zou willen stellen, dan denk ik dat dat eigenlijk in de tweede termijn moet. Mevrouw Wijnja.

01:07:43

Mevrouw Wijnja: Ja, dank u wel voorzitter. Ik hoorde de wethouder een aantal verschillende dingen noemen die mogelijk zouden kunnen bijdragen aan een versnelling. Maar wat ik nog wilde weten is: Er wordt ook nagedacht over de bestemming van het volkshuisvestingsfonds. Kunnen we verwachten dat dat in januari bij die andere plannen-- hoe dat eruit zou kunnen zien? Zit dat daarbij, of komt dat apart?

01:08:06

Wethouder Broeksma: Of het volkshuisvestingsfonds een onderdeel wordt van het fonds energietransitie: aan het volkshuisvestingsfonds zitten voorwaarden verbonden. We kunnen dat geld niet zomaar gebruiken voor iets wat ons best wel lijkt. Er zitten voorwaarden aan. Dat is een van de voorbeelden waarop wij extern iemand hebben ingehuurd om zo snel mogelijk regels en een aanpak te verzinnen hoe we dat met woningeigenaren, woningcorporaties en huurders zo goed mogelijk kunnen bestrijden. Ik hoop dat dat er in januari bij kan liggen. Daar koers ik me wel op.

01:08:36

Voorzitter: Mevrouw Wijnja.

01:08:38

Mevrouw Wijnja: Ik bedoel ook niet om dat onderdeel te maken van het fonds, maar meer dat we dan kunnen zien hoe je dat snel bij men zou kunnen krijgen.

01:08:44

Wethouder Broeksma: Ja, dat proberen we. Ja, dank u wel.

01:08:48

Voorzitter: Ik denk dat dan de advisering over alle amendementen en moties naar het college helder is. Dan gaan we nu schorsen voor een kwartier. Wij zijn hier om vijf over acht weer terug voor de tweede termijn van de raad. Excuus. Reacties? Niet schorsen, gewoon door? Ook goed. Ok wil u dan wel eraan herinneren dat ik u zojuist heb verzocht om uw stemverklaringen te betrekken in uw tweede termijn. Dus als u de stemverklaringen gereed heeft, dan kunnen wij meteen door. Dan doen we dat. En daarbij dan ook het verzoek om geen stemverklaring af te geven voor moties waar u reeds op staat, want dan is uw standpunt helder. Meneer Sijbolts.

01:09:24

De heer Sijbolts: Ja, voorzitter, ten aanzien van de moties en amendementen kan ik mij dat voorstel voorstellen maar mijn fractie en ook de fractie van 100 procent vindt het lastig om dat ook te doen voor de Tarievennota en het raadsvoorstel dat bij de begroting hoort. Om daar nu al een stemverklaring over achter te geven. Want wij kennen de uitslag van de stemming over amendementen bijvoorbeeld niet.

01:09:51

Voorzitter: Ik wil hier even overleggen met de griffier, als u mij 30 seconden wilt geven.

01:10:49

Voorzitter: Dank voor de vraag, meneer Sijbolts. Mensen, als ik even uw aandacht mag? Ik zou willen voorstellen om te inventariseren welke stemverklaringen er zijn bij de voorstellen die er zijn naast de begroting 2022. Dus wie heeft er, anders dan de Heer Sijbolts, behoefte aan stemverklaringen bij die drie stukken? Zijn er nog andere partijen die dat willen? Nee? Dan is het denk ik bij deze afgesproken dat de heer Sijbolts straks nog namens zijn partij stemverklaring afgeeft over die maximaal drie andere raadsvoorstellen. Is dat akkoord voor jullie allemaal? We spreken dus hierbij af - even voor de goede orde - dat de stemverklaring van de heer Sijbolts geen stemverklaringen van andere partijen gaat oproepen. Dat is vanavond niet meer toegestaan, omdat we ook de digitale vergadering beperkt willen houden. Dat is helder. Dan doen we het zo. We schorsen niet, we gaan door voor de tweede

termijn. En dan gaan we van klein naar groot, traditiegetrouw. De heer van Kesteren, heeft u behoefte aan een tweede termijn?

01:11:59

De heer Van Kesteren: Voorzitter, ik heb mijn vraag gesteld maar ik heb een beetje schromen als ik eenmaal zo begin. Dan is dat weer een procedure, dan past dat niet in die procedure. Dus ja, ik zou best wat kunnen zeggen maar ik denk dan "Doe ik daar wel goed aan, voorzitter?" Want het hangt hier allemaal van procedures aan elkaar. Ik raak hier wel een beetje van slag van.

01:12:22

Voorzitter: Dat begrijp ik, maar u noemt dat een procedure en we hebben het zojuist gehad over een aantal moties. Uw vragen hadden helemaal geen betrekking op die motie, dat is mijn oordeel. Als u zegt: "Ik vind dat toch." dan stelt u uw vraag en dan gaan we even kijken of het college daar antwoord op geven.

01:12:38

De heer Van Kesteren: Zal ik dat proberen, voorzitter?

01:12:39

Voorzitter: U heeft die vraag zojuist al gesteld, denk ik. Die gaat over de voedselbank.

01:12:42

De heer Van Kesteren: Die gaat mee, ja? De vraag moet ik weer opnieuw stellen?

01:12:45

Voorzitter: Nee, die heb ik nog vers in het geheugen en ik denk de wethouder ook. Dus vraag ik wethouder Diks of ze daar nog even inhoudelijk antwoord op wil geven.

01:12:52

De heer Van Kesteren: Dat scheelt weer. Dan heb ik nog een paar vragen, kan dat?

01:12:54

Voorzitter: Ja, dat kan, maar ik wil u toch verzoeken om het enigszins in het kader en richting-- de stukken die we nu bespreken.

01:13:01

De heer Van Kesteren: Ik reageer op wat ik gehoord heb van een wethouder en dat lijkt mij wel zinvol. Dat vinden mensen die hiernaar kijken misschien ook wel interessant? Laat ik het proberen. Voorzitter. Een van de wethouders had het over "Gelukkig, er komt meer geld van het rijk." Maar ik mis juist-- mijn fractie mist het uitgavenpatroon van de gemeente Groningen. Is daar nog iets positiefs te melden. En dan zou ik graag een paar concrete voorbeelden willen van de wethouder Financiën. Van minder uitgeven, wat een beetje soelaas biedt. Dus wat ook een beetje nut heeft en niet iets van die kleinere uitgaven, bezuinigingen enzo. Maar gewoon echt wat iets oplevert. En dan de volgende vraag: Kan het college aangeven over welke opgaven we het hebben? Want er wordt steeds gezegd: hele grote opgaven voor de toekomst, voor onze inwoners. Ja, dan zou ik wel eens willen hebben welke opgaven de wethouder bedoelt. En over corona kan het college aangeven op welke wijze dit college Den Haag bedankt? Want we krijgen heel veel geld uit van het rijk en zegt de wethouder "Daar willen we Den Haag ook eens voor bedanken." Dan vraag ik aan het college: "Hoe doen we dat? Op welke wijze gaan we Den Haag bedanken?" Tot zover.

01:14:18

Voorzitter: Dank u wel. Meneer Brandsema.

01:14:24

De heer Brandsema: Ja, dank u. Dan nog een vraag voor de PVV als het kan. Want de PVV vraagt aan het college wat de grote opgaven zijn, waar we voor staan. Maar misschien, in plaats van dat elke raad elke maand eenzelfde betoog met precies dezelfde motie indient, kan de PVV ook de stukken gaan lezen. Dan komt, volgens mij, de PVV erachter wat de opgaven zijn, waar het college nog ziet.

01:14:50

De heer Van Kesteren: Voorzitter, dat is dan weer die vooringenomenheid van de ChristenUnie. Elke maand komt er een bewustwordingsmotie. Maar dat wil niet zeggen dat dat dezelfde motie is. Dan leest u die motie ook niet, terwijl u wel altijd vraagt aan ons: "Ik wil hem wel op tijd hebben, want dan moet ik me voorbereiden." Dat doet u dus niet, want u leest ze helemaal niet. Elke maand komt er een actuele update van de andere kant van de medaille. Van die duurzaamheid die hier gepropageerd wordt. Dat is heel belangrijk, want dan hoop je op die manier dat er een soort bewustwording in de raad en bij het-- en ook bij mij hoor, want ik ben dat ook aan het lezen. Want het is natuurlijk niet zo dat ik de wijsheid in pacht heb. Ik leer er zelf ook heel veel van. Maar ik wil dat graag delen met de raad en met het gemeentebestuur.

01:15:35

Voorzitter: Misschien is het goed om te vermelden dat de motie waar de heer Van Kesteren het over heeft, niet vandaag aan de orde komt, maar volgende week in de reguliere raadsvergadering.

01:15:42

De heer Van Kesteren: Ik kan niet wachten, voorzitter. En u ook al niet. Dan denk ik: "Wat zou hier achter zitten?"

01:15:52

Voorzitter: Dat gevoel herken ik, meneer Van Kesteren. Daar hadden mevrouw Wijnja en ik ook last van.

01:15:58

De heer Van Kesteren: De griffier heeft mij dat al uitgelegd, voorzitter.

01:16:01

Voorzitter: We gaan door naar de volgende partij, dat is Student en Stad. De heer Bosch.

01:16:05

De heer Bosch: Ja, dank u wel, voorzitter. Ik zou mijn tweede termijn als volgt inrichten, dat ik als eerst inga op de moties waar wij zelf op staan en dan vervolgens aan het eind nog een stemverklaring zal geven. Ik ga proberen in hoog tempo er doorheen te gaan, waar dat kan. Allereerst amendement vier, waar wij opstaan, over de bewegende stad. Ik hoorde wethouder zeggen "Wat we nu willen, kunnen we met die 100.000 euro al uitvoeren." Wat nou precies het doel van dit amendement was, waar wij mede-indiener van waren, was dat we er meer in willen. Dat we buitensportfaciliteiten graag meer zien. Dus daarom denk ik dat we daarin gewoon door willen gaan. Ik zou dan graag van het college willen horen

waarom meer niet kan. Dat zou dat amendement overbodig maken, maar dat is volgens mij niet het geval. Vervolgens onze motie over de diversiteit van de nachtcultuur. Die kunnen wij intrekken omdat wij heel blij zijn dat dit op dit moment al meegenomen wordt met het bekijken van de panden in de stad. Verder zijn wij met de motie over de individuele studietoelage heel erg blij dat-- ja, dat vond ik zelf ook in eerste instantie een wat ingewikkeld verhaal. Maar het komt erop neer dat we nu een voorstel krijgen waarin gekeken wordt of dat allemaal, zonder dat het totaalbedrag naar beneden gaat, gelijkgetrokken kan worden. Wat ons betreft, als dat dan maar voor één of twee jaar een toevoeging is op wat het rijk doet, dan is dat al heel erg veel winst. Want dan zijn dat nu achttien- en negentienjarigen die tegen die tijd toch 21 zijn, die wel evenveel ontvangen. Dan over de nachtvisie. Wat ons betreft: heel fijn dat er een handreiking komt. Dat we vanuit de raad dat op kunnen pakken en, om maar met de woorden van de burgemeester te spreken, dat handen en voeten te geven. Ook vanuit de raad zelf, met ambtelijke ondersteuning. Ik zou graag persoonlijk die handschoen op willen pakken met mede-indieners of andere mensen die zich aangetrokken voelen om onze nachtcultuur nog leuker en veiliger te maken dan het op dit moment al is. Dan de braindrain: of die er is of niet, ik zal het noemen de Noordelijke regio en de economie daarop. Wat ontzettend goed om te horen dat dit belangrijke onderzoek op dit moment wordt uitgevoerd. Ik zou dan alleen nog aan de wethouder willen vragen of het mogelijk is of wij die als raad toegestuurd kunnen krijgen wanneer het gepubliceerd wordt. Het lijkt me bijzonder interessant en dan kunnen we vervolgens kijken of we daar dan ook wat mee kunnen als raad. Tot slot het amendement--

01:18:58

Voorzitter: Blijft dat staan dan, die motie? Of trekken we die in?

01:19:01

De heer Bosch: Excuus, die trek ik inderdaad in. Zo ook de nacht visie. En dan heb je nog amendement een en ook daar vinden wij de extra toezegging die we van de wethouder krijgen echt voldoende. Heel blij mee dat de wethouder zoveel waarde hecht aan dat steunpunt 'Huren'. Wij vinden dat ook ontzettend belangrijk. En dat er nu samen gekeken wordt of er knelpunten zijn in de uitvoering en of er meer FTE bij kan komen. Dat het ook nog eens teruggekoppeld wordt tijdens het meerjarenplan 'Wonen', daar zijn we echt blij mee. Dus ook fijn dat die toezegging kan komen. Dit betekent dat we dus alleen de individuele studietoelage over het ombouwen van studio's - dank je wel, Renée - dat we die handhaven en de rest zullen wij intrekken. Dank u wel, voorzitter. Oh, en dan ga ik natuurlijk nog door naar stemverklaringen. Ik moet een hoop-- het gaat een beetje van de hak op de tak, ik heb nog een minuut. Maar ik ga het snel proberen vol te praten. Want stemverklaringen-- ja, lastig in een korte tijd. Maar ik wil dan nog even ingaan op de moties waar wij in ieder geval tegen zullen stemmen. Dat is wel zo eerlijk natuurlijk. Bijvoorbeeld de minder precariobelasting. Heel erg belangrijk dat we gaan kijken naar wat wij eten, maar dat moet echt van onderop komen. Het moet echt vanuit individuen komen en dit met een subsidie gaan doen is wat ons betreft niet het middel. Maar het doel is goed. Dan het muziekcentrum. We willen heel graag dat het er komt. Dat zou echt een super toevoeging zijn voor onze stad en de Oosterpoort is wat oud. Op het moment dat je het nu niet op de begroting zet en het daardoor vertraging oploopt, lijkt ons een bijzonder slecht plan. En dan de amendementen van de SP. Daarvan het eerste amendement-- Het gaat dan over

amendement twee, over het fonds. Je zou kunnen zeggen dat je dan van tevoren het vastzet en uitgeeft maar er is ook geen concreet plan waar je het dan precies aan uitgeeft. Dus je pot het dan ook op, alleen dan in een fonds. Volgens mij moeten er zo snel mogelijk plannen komen door een nieuw college, om het uit te geven. Dan snap ik de insteek helemaal, van de SP. Maar alleen een fonds dat daar nu instorten, volgens ons lost dit niet zoveel op. En dan de laatste stemverklaring, en dan ben ik klaar met dit toch wat hak-op-de-tak-verhaal, voorzitter. Dat is ook over amendement drie, dat gaat over isoleren. Daar konden we eigenlijk de uitleg van de wethouder heel goed volgen en doen we ontzettend veel daarop. Dank u wel.

01:21:40

Voorzitter: Dank u wel, het was goed te volgen. Geen probleem. Stadspartij. Meneer Sijbolts.

01:21:51

De heer Sijbolts: Dank u wel, voorzitter. Ik moet even wennen aan de nieuwe volgorde.

01:21:54

Voorzitter: Wat zegt u, mevrouw Jacobs? We gaan in de tweede termijn van klein naar groot.

01:22:02

De heer Sijbolts: Dat is ook zo. Iedereen is klaar voor anderen. Ik had voor de tweede termijn eigenlijk niet zoveel, behalve dank aan het college voor de weerspiegelingen. Het gedicht zal ik in mijn achterhoofd opslaan de komende weken. Ik ben nu echt helemaal de weg kwijt.

01:22:22

Voorzitter: Ik kan straks wel even bij u terugkomen. Dat is ook geen probleem. Heeft u dat liever?

01:22:27

De heer Sijbolts: Ja.

01:22:28

Voorzitter: Dan gaan we eerst even naar 100 Procent Groningen. Wie mag ik het woord geven?

01:22:35

De heer Moerkerk: Dank u wel, voorzitter. Dus kijk, ik had net moeten interrumpen bij de bespreking van een motie over dat tempo, dat er extra budget voor de voorbereiding voor het nieuwe muziekcentrum. Dat heb ik niet gedaan, want het was me niet helemaal helder. Ik kon toen interrumpen bij de wethouder, maar ik kon wil daar nu nog iets over zeggen.

01:22:54

Voorzitter: Of u dan ook de microfoon iets dichterbij zou kunnen plaatsen?

01:22:58

De heer Moerkerk: Zo beter?

01:22:58

Voorzitter: Ja, dank u.

01:22:59

De heer Moerkerk: In het raadsbesluit dat genomen is in november, staat letterlijk, bij de samenvatting op deze pagina: de extra voorbereidingskosten zijn bedoeld voor het dekken

van de kosten tot aan het nemen van een besluit over de kadernota. Dus daar staat heel duidelijk: dit kost vier en een halve ton om te komen tot een kadernota op basis van wat we besluiten. En dat heeft niets te maken met dat het in '21 viel, of in '22 viel. Dat is dan niet zo benoemd. Nu wordt er ruim vijf ton toegevoegd aan voorbereidingskosten, wat dan voor '22 zou gelden. Maar eigenlijk had er dan een kadernota plan moeten liggen, wat een miljoen zal kosten ongeveer. Niet vier en een halve ton. Wij zijn akkoord gegaan met vier en een halve ton, weloverwogen, wat ons betreft nee te kunnen zeggen tegen dat plan. Dus nu gaat het een miljoen kosten om straks nee te zeggen. We hopen dat we ja kunnen zeggen, want we gunnen de stad een mooi podium. Maar we zijn bang voor wat er in de kadernota komt te staan. Dus dat over die kadernota, die nu dubbel zo duur wordt. En verder wou ik nog iets zeggen over bureaucratie. Want ik had het over te veel ambtenaren. Ik sprak een ondernemer vorige week, die had iemand aangenomen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Daar kwam de gemeente na een half jaar achter. Toen kwam het circus van "We gaan je subsidie geven" op gang. Die ondernemer had uiteindelijk vijf personen en instellingen die zich bezighielden met die subsidie, die gegeven werd. Dat is mooi. Maar hier ligt heel veel werk als het gaat om efficiëntie en bureaucratie. Dat lijkt me een hele belangrijke opdracht voor een nieuw college. Dank u wel.

01:24:39

Voorzitter: Dank u wel, ik kijk even naar meneer Sijbolts als eerste. Bent u daaraantoe?

01:24:44

De heer Sijbolts: Ja, voorzitter, ik kwam eigenlijk tot de conclusie dat ik geen tweede termijn behoef, wij op veel moties staan die wij mede-indienen en de rest zal wel uit ons stemgedrag blijken.

01:24:54

Voorzitter: Helemaal goed, dank u wel. Meneer Bolle van het CDA.

01:24:59

De heer Bolle: Ja, dank u wel, voorzitter. Rustig aan, Ubbens. Ik zat het op te zoeken en meneer Ubbens heeft het opgezocht. We hebben een paar keer gezegd: "Er zijn nooit zoveel huizen gebouwd als nu." Maar volgens mij, als je terugkijkt in Nederland, zijn er wel wat periodes waar meer huizen zijn gebouwd dan de afgelopen periode.

01:25:21

Voorzitter: Ik heb het gevoel dat ik in Twee voor Twaalf ben beland--

01:25:27

De heer Bolle: Ja! Het belletje komt van mevrouw De Wrede dan. Dat even terzijde, dat amendement warmtetransitie. Ik weet niet hoe een van die vele fondsen, die de SP op wil richten. Ik denk dat het wel een punt is, omdat, als je naar het warmtetransitie plan kijkt, dat kom nog op de agenda maar meer dan de helft van de woningen moeten vallen onder dat hybride systeem. En dat hybride systeem, daar moet het energieloket voor komen en dat is dit fonds. Maar dan zijn we dus afhankelijk van dat. Maar de hoeveelheid gaat daar om ervoor te zorgen dat die mensen ook daadwerkelijk hun CO2 naar beneden kunnen krijgen. Dus misschien gooi ik nu mijn glazen in voor een college samen met de PVV, maar ik ben het wel eens met de SP dat dat eigenlijk veel meer zou moeten zijn als je die doelstellingen zou willen behalen. Dus we gaan het dan één januari zien, maar ik begrijp de SP wel. Ik begrijp

overigens ook het college, dat de dekking die de SP voorstelt, natuurlijk niet kan. En dan tot slot twee dingen. Nog een motie vijftien met de uitleg van wethouder Bloemhoff over het minimumloon. Kunnen wij hiervan leven en zijn we voor die motie? En wat ik wel jammer vind, is dat ik - of ik heb niet goed opgelet - niet echt een reflectie heb gehad van het college op mijn betoog en mijn appel over hoe zij kijken tegen het proces van participatie en het zijn van een betrouwbare overheid.

01:27:16

Voorzitter: Dank u wel, mevrouw De Wrede van de Partij voor de Dieren. Heeft u behoefte aan een tweede termijn?

01:27:21

Mevrouw De Wrede: Voorzitter, ik wil het woord graag even aan mijn gewaardeerde collega Terence.

01:27:28

Voorzitter: Meneer Van Zoelen.

01:27:30

De heer Van Zoelen: Ja, ik ga gewoon het lijstje bij langs. Dat zijn is eerst de amendementen waar ik wat over wil zeggen. Ik kon het pleidooi van de SP heel erg waarderen in de commissie, over het weerstandsvermogen en dat je er niet geobsedeerd naar moet blijven kijken, maar gewoon uitgeven voor de dingen die belangrijk zijn. Alleen bij de tweede amendement is een fonds voor sociale vooruitgang. Dat vond ik wel een hele gereed gegrepen om het hele resultaat aan een doel te besteden. Dus als wij voor zouden stemmen, dan zouden we ook bijvoorbeeld niet onze beweging amendement kunnen uitvoeren. Daarom moeten we helaas, ondanks de onderbouwing, tegenstemmen. Dan hebben we amendement drie, isolatie. Voordat--

01:28:09

Voorzitter: Even een korte reactie van de heer Brandenburg.

01:28:11

De heer Brandenburg: Ja, voorzitter, we willen best dan 50.000 euro overhouden voor het amendement wat de heer heeft? Geen probleem.

01:28:20

De heer van Zoelen: Dat vind ik heel sympathiek van de SP, maar dat is dan een beetje op het laatste moment schuiven met geld. Dus, helaas. Maar het derde amendement. Het isolatiefonds is natuurlijk superbelangrijk en dat gaan wij steunen. Daar staan die bedragen ook niet zo hard in. Bewegende stad, die wordt ontraden en dat vinden we wel heel raar. Bijvoorbeeld het antwoord van de wethouder, is eigenlijk vreemd. Blijkbaar was al een tijdje het plan om het budget te verlagen en is nu het beeld dat 100.000 euro voor 222 voldoende is. Ja, nogal wieses als je voor een lager bedrag bent gaan plannen. Dat betekent niet dat de noodzaak niet groter is. Dus wij handhaven dit amendement omdat wij die investeringen graag op het gelijk peil houden. Dus we blijven deze aanhouden. De kostendelersnorm vinden wij een zeer belangrijke motie. De wethouder zegt "Ja, je moet meer maatwerk doen." maar misschien hebben mensen zelfs in bepaalde situaties meer belang bij regels, want dan gaan consulenten niet zo diep graven in je persoonlijke situatie. Wij zullen tegen

stemmen tegen motie acht, Stadspartij tempo, omdat de plankosten enorm uitreizen. Wij zijn zeer blij met de woorden van de wethouder over waar wij mede-indiener zijn: de ethische commissie. En dan hebben we het chronisch kanon, dat is op zich een sympathieke motie. Kanon, ja. Ik had gezegd: "Je moet niet met een kanon op een mug schieten" Wij vinden het op zich een zeer sympathieke motie, maar moet je per se met een lespakket komen? Ik denk dat je ook leerlingen moet stimuleren in het zoeken. Misschien zou het bijvoorbeeld zo moeten zijn dat het archief meer toegankelijk is en dus dat dat je kinderen op scholen meer faciliteert in plaats van een lespakket opdringt. Hoewel het maken van lespakketten natuurlijk niet verkeerd is. Wij gaan niet voor deze motie stemmen. Stadspartij SIF betalen uit het juiste potje zullen wij tegenstemmen want er gaat ontzettend veel steen uit een potje van de SIF. Dus we kunnen ook de uitleg van de wethouder volgen dat er andere dingen uit betaald kunnen worden. En dan tot slot hebben we het even over onze motie over de plantaardige precariobelasting. We vinden het eigenlijk jammer dat de wethouder direct met de uitkomst van het onderzoek komt, terwijl wij daar in deze motie om vragen. En ik denk juist dat de creativiteit om over te gaan naar een plantaardige samenleving, komt juist uit de kennis die in dat gebied zit. Het zijn mensen die bezig zijn voor hun werk, met gerechten. Zij kunnen laten zien hoe je dat voor elkaar krijgt. en waar wij naar op zoek zijn van hoe je ook die sector kan bewegen. En dan is het dit geval. Met een financiële prikkel kan je kijken en dan moet je natuurlijk kijken dat het niet administratief de pan uit rijst. Maar hoe kan je-- Die doelgroep en precario is daar een middel voor om ze te bewegen met een korting, om meer plantaardige menu's te zetten, want Groningen kan daar nog echt een enorme slag slaan en dat sluit dan ook ontzettend goed aan op de voedsel agenda. Tot slot zijn wij ontzettend blij met het oordeel aan de raad voor onze groene daken ambities. En eigenlijk wil ik hier dan mijn tweede termijn eindigen.

01:32:06

Voorzitter: Dank u wel. Meneer Brandsema.

01:32:08

De heer Brandsema: ja, dank u wel voorzitter, maar met uw goedvinden zou ik eerst even het woord willen geven aan de heer Rebergen voor een aantal stemverklaringen. En dan de volgende.

01:32:18

De heer Rebergen: Ja, dank u wel. Bij amendement twee en drie sluiten we aan bij de stemverklaring van Student en Stad. We hebben motie drie over de kostendelersnorm. Eigenlijk is daar natuurlijk een wettelijke bepaling en we begrijpen ook de achterliggende gedachte van de kostendelersnorm: immers, mensen die een gezamenlijk huishouden voeren kunnen kosten, zoals de woonlasten, delen. Er heeft landelijk ook een verkenning plaatsgevonden naar andere vormen van deze norm. En wat ons betreft gaat de leeftijd van de kosten, deze norm naar 27 jaar. We maken uitzonderingen wanneer iemand in woningnood onderdak wordt geboden of voor mantelzorgondersteuning. Het is goed om te horen we de pijlers in Tilburg, om de uitkering eerst een half jaar niet te verlagen, eigenlijk hier toepassen en maatwerk leveren. Om die reden zullen wij de motie steunen. Dan motie nummer elf, dat is ook over Haren. Eigenlijk hebben we een toezegging gehoord vanuit het college. Ik vind het ook logisch dat die actiepunten worden meegenomen, dus we zullen de motie wel steunen. Dat geldt hetzelfde voor motie zeventien, 'Groene daken'. Ook daar

hebben we eigenlijk de toezegging vanuit het college gehoord. We zijn niet tegen 'Groene daken', we zijn juist voor 'Groene daken', dus we zullen daarom die motie ook steunen. En dan motie vijftien nog: 'Meer waardering voor loon en zekerheid voor cruciale beroepen'. We hebben destijds ook voor verhoging van het minimumloon, die motie, gestemd. Dus daar zijn we ook voor. Deze motie vraagt om een onderzoek waarin ook de rol van de gemeente wordt uitgelicht. Ons leek het vrij lastig uitvoerbaar om dat op te leggen aan partijen waar we een aanbesteding mee hebben. Dat zal dan uit het onderzoek blijken, dus ook daar zullen we voor stemmen.

01:34:19

Voorzitter: Graag geef ik het woord weer door aan de heer Brandsema.

01:34:23

De heer Brandsema: Ja, dank u wel, voorzitter. Ik doe nog even een stemverklaring voor amendement vier: de bewegende stad. Inhoudelijk snappen wij het amendement. Tegelijkertijd zien we ook dat in maart er al verkiezingen zijn. Er is nu een ton beschikbaar in plaats van anderhalve ton, waar de indieners om vragen met het amendement. Ook gehoord wat de wethouder daarover zegt, denken wij dat niet voor de gemeenteraadsverkiezingen en de coalitieonderhandelingen al gelijk die ton helemaal weggezet is. Dus volgens mij is daar nog ruimte om dan wel op een eerder moment, wanneer het zo is, het college terugkomt daarmee als het toch op is. En anders bij de onderhandelingstafel dit punt ook meegenomen kan worden--

01:35:02

Voorzitter: Meneer Van Zoelen?

01:35:03

De heer Brandsema: Daarom zullen wij tegen stemmen.

01:35:06

De heer Van Zoelen: Dat verbaast mij eigenlijk een beetje. Dit is een begroting die gaat over heel 2022 en ik hoor continu partijen zeggen "Ja, er zijn in maart verkiezingen." Is het niet gewoon belangrijk om nu geld te begroten voor belangrijke doelen en die 150.000 euro voor dat doel te reserveren?

01:35:26

De heer Brandsema: Ja, dan kan ik mijn antwoord gaan herhalen die ik net ook aangaf in mijn stemverklaring, voorzitter. Dan tot slot, en dan kijk ik ook even naar de techniek. Komt er iets? O! Ik had hem iets anders verwacht, maar nee, hij is wat uitgerekt in de breedte, maar het is wel te zien. Nee, dank u wel. Het wordt nog mooier daarop. Voorzitter, zoals bekend stel ik mij niet meer verkiesbaar voor een nieuwe raadsperiode. Daarom sluit ik in mijn laatste grote debatten mijn tweede termijn graag af met het schilderij van Govert Flinck, een schilderij uit de zeventiende eeuw, en dit enorme doek. Dat hangt in het Koninklijk paleis op De Dam. Het verbeeldt de Bijbelse Koning Salomo knielend in het midden en, uitgebeeld als een schade engelen, verschijnt god aan hem en vraagt hem wat hij begeert. In reactie vraagt Salomo niet om rijkdom, roem of een lang leven. Nee, hij vraagt om een verstandig hart dat onderscheid kan maken tussen goed en kwaad. En Salomo wordt verbeeld als een machtige heerser en tegelijkertijd ook als een nederig mens. En voorzitter, over een halfjaar zit er een deel van de mensen hier vanavond ook aanwezig, aan de

onderhandelingstafel voor een nieuwe raadsperiode en ik hoop dat zij dan aan Salomo zullen denken. Dat zij kalm blijven en te midden van de turbulentie in de huidige samenleving. En dat ze met een nederig en dienstbaar hart durven vragen om inzicht, wijsheid en kundigheid ten behoeve van het algemeen belang. Dank u wel.

01:37:05

Voorzitter: Dank, meneer Brandsema. Ik denk dat dit mooie verhaal een van de redenen is waarom wij u zullen missen de volgende periode. Dank daarvoor. Mevrouw Jacobs van de VVD.

01:37:17

Mevrouw Jacobs: Dank u wel, voorzitter. Ik ben blij dat ik wel doorga, want hier kan ik toch niet tegen op en ook al helemaal niet overheen. Dus dat hoeft dan ook niet. Dat scheelt weer. Ik herken wel een beetje wat meneer Brandenburg zei, dat de reactie van het college wat schraal was. Maar dat is misschien wel de stijl, want wij klaagden ook altijd over de uitgebreide bespiegelingen van meneer De Rook en dat die zo veel tijd kostten. Dus, wat willen we eigenlijk met elkaar? Dat er wat algemene bespiegelingen missen, zoals meneer Bolle en meneer Brandenburg zeiden, dat herkent mijn fractie ook. Ik heb nog een tweetal inhoudelijke vragen naar aanleiding van een reactie van het college. De ene gaat over het antwoord van de wethouder op de motie van het SIF, en dan vooral de reactie. Ik zou het graag willen hebben hoe hij de motie van 2020, die niet unaniem is aangenomen, in dit kader dan weegt. Of hij dan die motie naast zich neerlegt af dat hij vindt dat hij met deze actie ook vindt dat hij die motie uitvoert. Ten aanzien van dat we de bouwnormen halen - ik kijk even op mijn telefoon, niet uit desinteresse maar omdat daar het antwoord op de vraag staat - reageren wij gewoon op het feit wat in de begroting staat: dat we de doelstelling niet halen. En daar staat volgens mij letterlijk: de corporatieve huurwoningen voor Meerstad zijn in de planning doorgeschoven naar 2022. Op dit moment is er voor 2021 geen bijsturing mogelijk. En dan staat er weer een: het aantal grondgebonden woningen in de uitleg zal dus lager worden. Dan maken wij op dat de doelstelling niet gehaald wordt. Dus ik zou graag een reactie willen hebben op het antwoord van de wethouder dat de doelstelling wel gehaald wordt, en op datgene wat in de begroting staat. Dan zal ik nu namens mijn fractie de stemverklaringen geven. Wij zijn tegen amendement A2 en A3 omdat wij de uitleg van de wethouder volgen. Bij 'Bewegende stad en ommelanden' hebben wij bijna pijn in de buik gehad. Dat heeft er natuurlijk mee te maken dat wij geen voorstander zijn van een onttrekking van gelden uit de AER. Zo hebben we ooit ook een keer voor een lastenverhoging gestemd om daarmee aan te geven wat het belang is. Hebben wij destijds gestemd voor een amendement ingediend voor een OZB-verhoging om de hondenbelasting af te schaffen, en zo zullen wij nu ook voor dit amendement stemmen. Om aan te geven hoe belangrijk wij sport en bewegen vinden. En vooral ook omdat het op zich voor een jaar is. Dus dan is het voor ons te overzien. Motie een zullen wij voor stemmen. 'Betaalbaar wonen' zullen wij tegen stemmen en meneer Bushoff had mij gevraagd: "Dat gaat u natuurlijk voor stemmen?", maar dan doet hij net of dat dit extra woningen toevoegt. En ik dacht: "Welke motie heb ik gemist?" Maar dit is een hele andere motie dan waar wij zeggen: "We voegen extra woningen toe." En op een stemverklaring wordt doorgaans niet geïnterrupteerd, dus dat scheelt weer.

01:40:21

Voorzitter: Tweede termijn. Dat scheelt toch een tweede termijn, maar leuk geprobeerd.

01:40:25

Voorzitter: Meneer Bushoff.

01:40:26

De heer Bushoff: Ik snap het ook wel, want de PvdD gaat alleen maar voor wonen, maar dat is natuurlijk niet voor betaalbaar wonen. Dan snap ik het ook wel weer.

01:40:33

Mevrouw Jacobs: Dat heeft u helemaal mis, maar dat zal ik u nog wel een andere keer uitleggen. Wij gaan heel graag voor betaalbaar wonen. Dat is juist ook voor alle middenklasse heel belangrijk dat die ook kunnen wonen, en daar gaan wij ook zeker voor. Maar voor ons ziet deze motie daar niet in. Stop de kostendelersnorm. Daar zijn wij voor, maar we zijn ook blij dat we horen dat het uiteindelijk al uitgevoerd wordt en daar kunnen wij blij mee zijn. 'Ombouw kamers en studio's' zijn wij tegen. 'Diversiteit in het uitgaansleven' in de nachtvisie zijn wij blij dat die moties in wezen worden overgenomen, en dan wel in een andere vorm worden uitgevoerd. De motie IST zijn wij voor, individuele student toeslag. In het a tempo kunnen wij de redenen van het college volgen, dus zullen wij er ook tegen stemmen. De 'Leegstand praatjes vullen geen gaatjes': daar zijn wij wel blij met de uitleg. Ook van de wethouder, dat u zegt: "Ik was niet van plan om een hele uitgebreide visie te schrijven die weer heel veel tijd en geld kost, maar we gaan in ieder geval ook heel erg gauw aan de slag." Dus hij mag wat mij betreft de motie ook op die manier lezen. De toezegging van de wethouder over de regionale geschiedenis zijn we ook blij mee. We zouden ook vooral geen lespakketten willen opdringen, daar waar onderwijs niet op zit te wachten. Maar we zien natuurlijk ook dat, met name het initiatief vanuit het onderwijs was. Weliswaar vanuit een docent, dus dat zoals de wethouder dat uitlegt, lijkt ons prima. Ambitie 'Groene daken' zullen wij ook steunen. De plantaardige precariobelasting, kunnen wij ons helemaal vinden in de uitleg van de wethouder. Volgens mij gaat het ook om wat de consument doet en niet wat de ondernemer aanbiedt. Met name het hele feit van wat levert het op en wat is de bureaucratie, dat is wat ons betreft ook een reden om het niet te volgen. Je krijgt dan ook het idee: "Mag je binnen wel?". Dan krijg je allerlei restaurants waar je dus binnen vlees mag eten en buiten kost het de ondernemer heel veel geld. Dat kan nooit de bedoeling zijn.

01:42:49

Voorzitter: Dank u wel, mevrouw Jacobs. Dan ga ik naar de heer Brandenburg, barg, van de SP.

01:42:55

De heer Brandenburg: Nu hebben we ze allemaal wel gehad. Brandenburg, Brandenberg, ja, leuk. Borg, komt ook nog wel eens voor. Voorzitter, ik heb in de eerste termijn aangegeven hoe wij aankijken tegen de rol van de overheid en dat wij vinden dat er fundamentele herwaardering van het collectief nodig is. En dat wij het liefst weer voorzieningen opbouwen waarmee we als gemeente collectief taken zelf uitvoeren, om te voorkomen dat het collectief geld wegvloeit als winst of naar ondernemingen. Maar ook, en vooral, omdat daarmee in onze ogen een gemeentelijke overheid ontstaat die echt weer over wezenlijke

zaken gaat en daarmee het Democratisch gehalte van die gemeentelijke overheid vergroot. En hoewel daar niet echt een reactie van het college expliciet op kwam, bleek die impliciet toch wel een beetje uit de beantwoording van de wethouder over het isolatiefonds. Want alles wat de wethouder opnoemt zijn individuele maatregelen: "Mensen kunnen toch stripjes kopen. Mensen kunnen wel met 25 procent voorfinanciering bij een energieloket collectieve inkoop dingen doen. Mensen kunnen wel met een energiecoach kijken naar hun eigen woningverbruik." Terwijl, voorzitter, juist ook iets belangrijks en relevants als de klimaatcrisis is meer nodig. Is collectieve actie nodig door een fonds? Wat kan voorfinancieren, zodat mensen niet hoeven te investeren, die dat niet kunnen? Maar mensen via een verlaging van de energierekening dat over een langere periode kunnen terugbrengen. En ik vind echt - de SP vindt echt - dat partijen die zeggen dat ze iets willen doen aan die klimaatcrisis aan de energiearmoede, hier toch met ons mee zouden moeten gaan en we zien dat dan graag ook straks in het stemgedrag terug.

01:44:40

Voorzitter: Bushoff.

01:44:42

De heer Bushoff: Ja, voorzitter. Het kan zijn dat ik het niet goed gehoord heb, maar helemaal in het begin van het debat hoorde ik de heer Brandenburg zeggen dat hij onder andere het verkiezingsprogramma van de Partij van de Arbeid had gelezen. Daarin stond een publiek duurzaamheidsbedrijf. Later hoorde ik het u ook noemen in uw eigen betoog en vervolgens hoor ik de wethouder zeggen: ""e gaan eigenlijk een soort publiek duurzaamheidsbedrijf oprichten. We gaan een fonds oprichten waar we met publiek opgewekte energie, duurzame energie, dat fonds gaan vullen met een bedrag van wel zeven cijfers." Dan worden wij tenminste best wel op onze wenken bediend, toch?

01:45:11

De heer Brandenburg: Twee miljoen gaat daarin, volgens deze begroting.

01:45:13

De heer Bushoff: Dat is het startbedrag. Een bedrag van meer dan zeven cijfers met de opwekking van al die duurzame energiebronnen.

01:45:19

De heer Brandenburg: Ja, die niet alleen uitgegeven worden aan isolatie, want die bestemming hebben we nog helemaal niet met elkaar besproken. Maar die gaat over allerlei energieprojecten. Wij vinden een fonds echt enkel en alleen voor isolatie, omdat daar ook een bedrag met zeven nullen eigenlijk nog niet groot genoeg voor is.

01:45:37

Voorzitter: De heer Sijbolts.

01:45:39

De heer Sijbolts: Ja, voorzitter, ik hoorde de SP oproepen tot steun voor dit amendement. Dat kan ik mij voorstellen, alleen ik wil niet in de situatie komen dat als we dit amendement niet zouden steunen, wij dan verwijten krijgen dat we niet achter de doelen staan. En ik heb slechte ervaringen met oproepen van de SP-fractie, want het afgelopen voorjaarsdebat riep uw fractievoorzitter op tot steun van de gemeenteraad van Groningen voor uw Tien Punten

Plan om de sociale armoede tegen te gaan. Ik heb daar per interruptie meteen positief op gereageerd, Ik heb tot mijn spijt nog steeds geen uitnodiging gekregen en ik zie om mij heen nog meer mensen niet. Dus ik wil wel eventjes dat verschil duiden, dat het niet steunen van positieve amendementen of moties van de SP-fractie niet betekent dat wij automatisch ook volledig oneens en tegenover de SP staan qua inhoud.

01:46:31

De heer Brandenburg: Dat verwijt ik u ook helemaal niet hoor, meneer Sijbolts. Hetzelfde geldt, wat ons betreft, eigenlijk ook voor een fonds waarbij we extra willen inzetten op meer basisbanen en het begeleiden naar werk. Zodat we ook op dat vlak meer doen dan dat we nu doen omdat er in onze ogen toch te veel geld blijft liggen, wat we eigenlijk zouden moeten uitgeven omdat de opgaven in 2021 en '22 groten zijn. We kunnen niet wachten op een nieuw college die dat maar gaat besteden. Maar, voorzitter, dat is nog niet eens de echte winst van dit debat. De echte winst van dit debat, die staat toch wel ergens anders. Ik hoor namelijk de PvdA zeggen dat ze onze analyse delen en een heel eind mee kunnen gaan. Ik zie dat er ook trouwens in de voorstellen die we vandaag samendoen en ik hoor zelfs de PvdA zeggen: "Ja, het had nog wel wat beter gekund en er zijn altijd dingen die beter kunnen." en ook bij GroenLinks hoor ik dat ongeveer. Ik ga ervan uit dat we dat zo zien in de stemmingen, maar de echte winst is dat het begint wel te dagen. En ze zeggen het nog niet hardop, maar je voelt dat de groene, de linkse en de sociaaldemocratie partijen ook merken dat de uitdagingen op werk, op klimaat, op armoede, echt sneller en beter opgelost kunnen worden. Met een sociale partij, via het collectief. En de SP is helder, voorzitter, dat bent u van ons gewend. Dat kan niet met de liberalen. Dat kan alleen met de partijen die kiezen voor het collectief in plaats van voor het individu. Dus wij zien de komende tijd ontzettend positief tegemoet.

01:48:02

Voorzitter: Dank u wel. Had u nog behoefte aan stemverklaring, meneer Brandenburg?

01:48:08

De heer Brandenburg: De heer Koks heeft nog een stemverklaring, hoor. Ja.

Voorzitter: Nou, meneer Koks, even de sokken erin.

01:48:16

De heer Koks: Zeker. Maar eentje, dat gaat over motie twaalf, die canon over de regionale geschiedenis. Kijk, we moeten ook niet de pretentie hebben natuurlijk dat de geschiedenis een ideologisch vrije kwestie is. Al heeft de grootindustriële Scholten absoluut twee gezichten in de Groningse geschiedenis. Wij vinden dus van belang dat het een evenwichtige canon wordt, waar vooral ook aandacht wordt besteed aan de uitbuiting zoals die in de veenkoloniën heeft plaatsgevonden, tot voor tachtig jaar geleden. De strijd van de Groningse loonarbeiders tegen de herenboeren, waar we nu de kapitale villa's van in puin zien liggen. En, om die niet te vergeten, ook de heldhaftige insteek van het communistische verzet tijdens de tweede wereldoorlog in onze stad en omgeving. Dus ook die zijde van de geschiedenis zien wij graag en vanzelfsprekend terug in die canon. Vandaar dat we hem steunen.

01:49:22

Voorzitter: Dank u wel, meneer Koks. Meneer Rustebiel.

01:49:28

De heer Rustebiel: Ja, dank u wel, voorzitter. D66 wil dat iedere inwoner van Groningen het beste uit zichzelf kan halen en zichzelf kan zijn. En daarmee klopt inderdaad de analyse van de SP. Wij vertrekken vanuit het individu en niet vanuit het collectief. Maar de conclusie dat daar een passieve overheid bij hoort, die delen wij helemaal niet. Integendeel, het is niet voor niks dat D66 al jarenlang de meest ambitieuze onderwijs en immers emancipatie agenda heeft die we hier ook regelmatig te berde mogen brengen. Want niet iedereen krijgt dezelfde kans en ik heb er net al wat dingen over mogen zeggen. Daarnaast staan we natuurlijk gewoon vol van het sociale vangnet: onze armoede ondersteuning en de sociale energietransitie. Want het is onze partij die al een paar keer vragen heeft gesteld over de energietarieven. Er is vorig jaar een amendement geweest, ook voor een isolatie fonds. En we hebben een motie ingediend voor lokaal profijt bij energieopwekking en daar was ook steun van u bij. Dus hartstikke mooi. Nog twee dingen voordat ik naar de moties ga. We hadden inderdaad ook wel een wat bredere reflectie gehad van het college, met name over het punt dat wij eigenlijk ook met GroenLinks wel deelde: dat de uitvoeringskracht van de gemeentelijke organisatie ons wat zorgen baarde. En ik zou nog willen zeggen dat wij heel blij zijn met de hele concrete en heldere toezegging bij de motie over de ethische commissie. Nee, dan gaan we straks over stemmen, maar we hebben er alle vertrouwen in dat het college daarmee aan de slag gaat. De moties, naast de moties die wij indienen of mee-indienen: steun voor het inventariseren van de problematiek van werkende armen, de kostendelersnorm en betaalbaar wonen. Ja, we moeten de woonplicht zeker uitrollen. We haken graag even aan bij de beantwoording die het college vorige week in de commissie ruimte eigenlijk wel heel goed gaf. Je moet kijken hoe je het doet, waar je doet, of je het overal moet doen en misschien moet je ook wel differentiëren in lengte van de woonplicht per wijk. Ik ben heel erg benieuwd naar het voorstel. Sociale koopwoningen: ook goed om toe te voegen aan wat wij doen aan het woonbeleid en juist die opkoopbescherming maakt ook dat die sociale koopwoningen direct weer verpatst worden, waardoor inderdaad het publieke geld een private winst wordt. De problematiek van de cruciale beroepen is ons bekend, maar dat vinden we iets meer aan Den Haag, de taak. En de plantaardige precariobelasting vinden wij een slecht idee, omdat het onuitvoerbaar is, heel erg bemoeizuchtig en volgens mij, als je kijkt hoeveel energie dat kost, kunnen we beter wat andere dingen op dat gebied doen. Het isolatie fonds.

01:51:49

De heer Brandenburg: Ja, voorzitter, toch wel boeiend. Want dan zegt D66 eerst: "Nee, maar we zijn het best wel met de SP eens en we zien ook allerlei dingen waar we als gemeente wat kunnen doen in het collectief." En dan zegt u nu: "Ja, maar mensen die de gemeente in dienst neemt, meer betalen? Nee." Daar gaan wij toch juist als gemeente over? Daar kunnen wij toch keuzes in maken met elkaar, waar we de armoede aanpakken, mensen beter belonen? Dan geeft u weer geen thuis, dat is dus het liberalisme van D66, of niet?

01:52:18

De heer Rustebiel: Volgens mij hebben wij op het programma staan dat wij er zijn voor een verhoging van het minimumloon. Volgens mij wordt daar druk over gepraat nu. Ik hoop dat

het er ooit eens uit komt. Misschien later deze maand al, dat zal wel zo mooi zijn. Dus het gaat meer over de positie die wij als gemeente hebben en uw motie vraagt nogal wat meer dan dat. De isolatiefonds. Ja, volgens mij heel erg goed, juist wat het college voorstelt. Ik zou er echt heel positief over zijn. We gaan iets doen wat eigenlijk in Nederland vrij uniek is, door op die manier zo een fonds in te richten met geld van energie dat je zelf opwekt. Een startkapitaal erin en eruit. Het fonds zal zichzelf vullen en daar hebben we wel opvattingen over hoe dat uit te geven. Onder meer lokaal profijt zal voor ons belangrijk zijn. Maar dat brengen wij u ter discussie als wij het energietransitiefonds gaan bespreken. Maar complimenten van ons, voor het college, voor het energietransitiefonds en tot slot nog een paar woorden van collega Jim voor één of twee andere amendementen.

01:53:12

Voorzitter: Voordat u dat doet: meneer Van Zoelen, wilt u nog ergens op reageren?

01:53:16

De heer Van Zoelen: Ja, dank, voorzitter. Er is één ding wat ik niet zo goed begrijp: wat te bemoeizuchtig is als je een ondernemer een belastingvoordeel geeft, als zij zorgen voor een betere, een gezondere leefomgeving. Wat is daar bemoeizuchtig aan?

01:53:31

De heer Rustebiel: Dat levert die ondernemer gewoon heel erg veel gedoe op om het allemaal te administreren. En het voordeel van die belastingverlaging zal ongetwijfeld veel beperkter zijn, want zo hoog is de precariobelasting ook weer niet ten opzichte van het werk wat hij ervan heeft. Dus het lijkt mij tamelijk onuitvoerbaar en volgens mij heeft het college daar woorden aan gegeven. Collega Jim.

01:53:52

De heer Lo-A-Njoe: Dank u wel, collega Lo-A-Njoe. En de 'Bewegende stad', amendement vier. Ja, ook wij vinden dat amendement sympathiek en positief. De sportdeelname is de afgelopen jaren sterk veranderd en zeker tijdens de corona periode. Helaas lijkt het erop dat we mogelijk ook weer lockdowns krijgen. Het lijkt ons goed de openbare ruimte enerzijds optimaal verder te ontwikkelen naar bewegingsvriendelijkheid. Maar, zoals de ChristenUnie ook aangaf en het college ook aangaf: ja, het zit voorlopig niet op geld. Er is voldoende geld om de plannen die er liggen te ontwikkelen. En mocht het nodig zijn, dan is het college ook bereid om daar meer ruimte voor te maken op het moment dat dat nodig blijkt te zijn. Uit onze ervaringen met een mountainbike skillpark en met de skatebaan in het stadspark zien we dat niet zozeer op geld zit, maar dat er andere zaken zijn die maken dat daar geen voortgang in zit. Dus laten we vooral de plannen die we hebben nu gaan uitvoeren. Dan motie twaalf: 'Geef de geschiedenis regionale ruimte', dienen we mede in. Daar zijn we ook enthousiast over, uiteraard, omdat er heel veel is. Maar het is een goed idee - niet in de laatste plaats ook, mevrouw Van den Brand van het Parcival college - om dat meer te bundelen en te ontsluiten voor scholen die dat willen op een manier die ook past bij die scholen. Want scholen gaan uiteindelijk zelf over hun lesmateriaal. En speciaal voor de Partij voor de Dieren, het Groningse kanon geeft leerlingen ook de kans om te leren uit het verleden. Bijvoorbeeld over de manier waarop we in het verleden omgegaan zijn met ons veenlandschap en hoe dat van invloed is geweest op het landschap en de faunadiversiteit. Dus ja, ik zou toch eigenlijk de steun verwachten daar. En tenslotte als laatste motie

zeventien: 'Ambities Groene Daken'. We dienen deze motie in omdat we gewoon zien dat Groningers super enthousiast zijn over meer groene daken en verduurzaming. We zouden dat niet onbedoeld moeten gaan remmen. Fijn dat het college de motie omarmt en ook van plan was om met een voorstel te komen. Wij zien deze motie in die lijnen en al een beetje als een introductie op wat we in Q1 van het college gaan krijgen. Dank u wel.

01:55:55

Voorzitter: Dank u wel, dan gaan we naar de heer Bushoff van de PvdA.

01:55:59

De heer Bushoff: Ja, dank u wel, voorzitter. Ik deel mijn tweede termijn ook even op in twee lokjes als het ware. Eerst ga ik even in op een aantal zaken die in dit debat naar voren zijn gekomen en daarna ga ik ook in op een aantal specifieke moties. Dan begin ik even bij iets waar ik ook een debatje over heb gehad met de heer Bolle, wat volgens mij wel degelijk ook de aandacht verdient. Dat gaat namelijk over participatie, maar misschien ook wel breder: over de relatie tussen de inwoner en de overheid. En hoe zorg je ervoor dat mensen echt invloed hebben op hun eigen, directe leefomgeving? De heer Bolle gaf volgens mij ook het voorbeeld: "Misschien hadden die mensen bij Skaeve Huse wel gewild dat het vanaf het begin duidelijk was geweest dat het project hier komt." en misschien had dat minder tot onvrede geleid. Anderzijds zag je dat natuurlijk bij de Lagelandpolder. Vanaf het begin werd gezegd: "We willen graag dat hier dit park komt vanuit de gemeente." en toen zeiden mensen: "Ja, dan is er dus helemaal geen ruimte meer voor participatie en meepraten over dat het park er überhaupt komt." En volgens mij geven die twee vrij extreme voorbeelden wel aan hoe ingewikkeld die discussie over participatie is en hoe ingewikkeld het is om te zorgen dat mensen goed betrokken zijn bij wat er gebeurt in hun directe leefomgeving. Ik denk dat er een hele lange lijst te maken is van voorbeelden vanuit de gemeente waar dat goed gaat. Maar ik denk ook dat er terecht - wat de heer Bolle ook zei - dat er best een lange lijst is waar dat nog niet goed gaat, en dat het logisch is dat die eruit gepikt worden. En dan is het natuurlijk ook voor mij, als sociaaldemocraat die eigenlijk nooit tevreden is, zaak dat ik graag wil dat dat verbetert en dat we daar beter mee omgaan. Dus die oproep van de heer Bolle, die kan ik helemaal steunen. Om dat beter te gaan doen. Om daar als raad ook vaker over met elkaar in gesprek te gaan. Die opvatting deel ik eigenlijk helemaal. Maar het punt dat ik dan nog wel eventjes wil maken, is dat de heer Bolle ook in een interruptie tegen mij op een gegeven moment zei: "Ja, u noemt hier een aantal andere dingen op en dat doet u telkens. Leuk lijstje, maar gaat het eigenlijk wel over die basisbanen? Hoe belangrijk zijn die basisbanen? Hoe belangrijk zijn die schoonmakers, die weer in dienst komen van de gemeente Groningen?" Ik hoor nu mensen zeggen: "Dat zei hij helemaal niet." maar dat bedoelde hij er volgens mij mee. Althans, zo hoorde ik het: "Ja, u noemt telkens de speerpunten op van de Partij van de Arbeid." Het klopt dat ik hier de speerpunten van de Partij van de Arbeid opnoemde, maar het zijn ook concrete resultaten die ik hier opnoemde. Concrete resultaten die ik niet zozeer voor mezelf boek, maar wel degelijk boek voor de mensen waarvan ik denk dat ze dat nodig hebben. En daar gaat politiek ook over, wat mij betreft. Dus het is ook belangrijk dat we in deze raad wel degelijk dat politieke debat, over dit soort verschillende visies en over dit soort concrete voorbeelden, voeren. Wat volgens mij wel degelijk belangrijk is voor heel veel van onze inwoners. Daarom hebben we ook vandaag, als Partij van de Arbeid, nog een aantal andere voorstellen gedaan die, volgens mij,

voortgang kunnen betekenen voor onze inwoners. Bijvoorbeeld die sociale koopwoningen. En ik zal daar, als ze eenmaal gerealiseerd zijn - ook in volgende debatten, en wellicht is de heer Bolle er dan niet meer bij - nog telkens op terugkomen, voorzitter. Zo hebben we een aantal meer van dat soort voorstellen vandaag gedaan: de kostendelersnorm afschaffen; kijken of we het ombouwen van kamers naar studio's kunnen stoppen. Noem maar op. Dat soort voorstellen zullen we als Partij van de Arbeid natuurlijk de komende jaren blijven doen. Niet zozeer voor onszelf, maar wel omdat we denken dat het nodig is voor de inwoners. En omdat we graag willen dat we op kunnen blijven komen voor de inwoners die anders misschien geen stem hebben in deze gemeenteraad. En daarvoor doen we het natuurlijk, als Partij van de Arbeid. Voorzitter.

01:59:33

De heer Sijbolts: Ja, voorzitter, naar aanleiding van het betoog van de heer Bushoff over een groot deel van de woordvoering van de heer Bolle, die overeenkwam met het punt wat ik wilde maken. U geeft aan dat u graag in gesprek wilt gaan met de raad? Dat u in gesprek wilt over participatie en alles wat daarmee te maken heeft. Maar hoe wilt u dat dan en wanneer wilt u dat dan? Of wilt u dat per raadsvoorstel? Gaan we dat als raad gezamenlijk doen? Ik heb wel behoefte aan iets meer dan alleen die ambitie.

02:00:04

De heer Bushoff: Ja, voorzitter, die vraag had ik eigenlijk ook aan de heer Bolle naar zijn beschouwing. Op het risico af dat ik het nu niet goed begreep - en dan hoop ik dat de heer Bolle mij wel degelijk corrigeert - heb ik begrepen dat het in ieder geval belangrijk is dat we daar al aandacht voor hebben, en dat we dus als raad bij deze uitspreken dat we het daar vaker over gaan hebben. Bijvoorbeeld in de commissie Amrut, noemde ik hem in mijn eigen fractie, maar dat is volgens mij de commissie Democratische Vernieuwing. Dat we daarover dat gesprek gaan voeren. Dan bekijken we hoe we bijvoorbeeld als raad beter in kunnen leveren op participatieverordening. Dat zijn volgens mij concrete handvatten die we kunnen aanpakken om dit gesprek als raad te gaan voeren en hier meer aandacht voor te hebben. Want het is wel degelijk belangrijk. Maar mijn betoog was ook: "Het is niet het enige wat belangrijk is." Ook die andere zaken, die ik in mijn inbreng in de eerste termijn opnoemde, doen ertoe. Dat zijn ook belangrijke zaken.

02:00:53

Voorzitter: Meneer Bushoff. U heeft nog een vraag van de heer Van Zoelen en de herhaling kost tijd. Dus als u nog snel stemverklaringen wilt geven, dan kan dat daarna. Meneer Van Zoelen?

02:01:02

De heer Van Zoelen: Ja, ik heb een vraag aan de heer Bushoff. Want Bushoff doet dat vaker, een hele opsomming van allerlei sociale plannen die de PvdA indient. En dat is natuurlijk ook zo, maar ik wil wel daarbij zeggen: "Dat zijn ook allemaal sociale plannen die er zijn gekomen met steun van de Partij voor de Dieren." Zonder ons had u die schoonmakers niet in dienst gehad. Ook de basisbanen hebben wij gesteund en we zullen de kostendelersnorm steunen. Dus wij zijn eigenlijk ook wel benieuwd: "Als u dat opnoemt, dat is prima. Maar zou u ook uw medestanders kunnen noemen?" En we zijn eigenlijk wel benieuwd wanneer wij op groene en sociale vlakken, bijvoorbeeld ook op dierenwelzijn, de PvdA tegemoet kunnen zien.

02:01:45

De heer Bushoff: Ja, voorzitter, ik zat met een schuin oog naar mijn tijd te kijken maar volgens mij zit die hier al doorheen. Bijna, inderdaad. Als antwoord: "Natuurlijk" zeg ik tegen de Partij voor de Dieren. Daar zijn we ook heel blij mee. Volgens mij gaat politiek in de democratie ook over samenwerken en soms ook tellen tot de helft plus één om iets te realiseren. Dus natuurlijk lukt dat niet alleen en moet je daarvoor samenwerken en is het heel goed om te zien dat het lukt om met linkse partijen in deze raad soms dit soort verregaande voorstellen te doen. Daar zijn we ontzettend blij mee. Dus dank daarvoor. We vinden elkaar vast in de toekomst nog vaker. Voorzitter, dan heel specifiek op een paar kleine dingen nog. Blij met de toezegging van het college over het steunpunt Huren. Daar konden we ons helemaal in vinden. We snappen de gedachte van de moties over de diversiteit in het uitgaansleven en de nachtvisie helemaal. Dus we zijn ook heel erg blij met de toezeggingen daarop en nemen ook graag deel aan het gesprek daarover. Dan over de motie om geen geld meer uit te trekken voor de plankosten voor een nieuw muziekcentrum. Ja, voorzitter, als je geen nieuw muziekcentrum maakt, zul je ook plankosten moeten ontwikkelen - dat zei het college al - voor een oud muziekcentrum en wat de Partij van de Arbeid betreft heeft Groningen een muziekcentrum nodig. Om dan in de woorden van de heer Loopstra te spreken: "Cultuur is beschaving, dus daar bezuinigen we niet op." Voorzitter, volgens mij ben ik wel door de belangrijkste toelichtingen op de moties en amendementen. Het amendement van de SP heb ik in mijn interrupties al behandeld.

02:03:11

Voorzitter: Ga ik toch persisteren in de fout die mevrouw Jacobs net al even aanraakte. Ik ga even een debatje toestaan aan de hand van de stemverklaring.

02:03:19

De heer Moerkerk: Ja, dank u, voorzitter. Ik begrijp dat de heer Bushoff akkoord gaat met dat bedrag wat extra beschikbaar wordt gesteld. Maar dat dit gelijk dan een plan gaat opleveren, indien het niet doorgaat? Gaat u daar op die manier mee akkoord? Of komt er dan straks nog een voorstel, als het niet doorgaat, voor weer nieuwe plankosten?

02:03:38

De heer Bushoff: Voorzitter, volgens mij heb ik een tijd geleden een best wel - zoals ik dat vaker doe - stevig debat gevoerd over of er een nieuw muziekcentrum moet komen. En ja, dat moet er wat ons betreft komen. Dus wij zijn ook voor deze plankosten. Volgens mij is dat een antwoord op uw vraag. En tot slot, voorzitter: we zijn ook heel erg blij met de motie - in dit geval van de SP, PvdA en een aantal andere partijen - over het verhogen van het minimumloon voor de cruciale beroepen. We kunnen ons helemaal vinden in de uitleg van de wethouder. Dus met die uitleg kijken wij graag uit naar de brief die het college daar nog over gaat sturen.

02:04:12

Voorzitter: Meneer Moerkerk?

02:04:14

De heer Moerkerk: Ja, ik grijp nog even terug naar het antwoord van de heer Bushoff. Er staat heel duidelijk in het voorstel dat een plan maken vier en een halve ton kost. Kadernota:

vier en een halve ton. Op basis daarvan wordt besloten. En nu kost die kadernota een miljoen. Hoe ziet u dat?

02:04:28

De heer Bushoff: Prima.

02:04:31

De heer Moerkerk: Dan gaat u dus tegen het voorstel dat we zelf hier hebben aangenomen. We voeren niet het voorstel uit, zoals we het hebben aangenomen.

De heer Bushoff: Wederom, in dit geval: prima, voorzitter. Want anders had ik een andere stemverklaring gegeven, een ander antwoord en een ander debat gevoerd toen het daadwerkelijk over de nieuwbouw van de Oosterpoort ging.

02:04:49

Voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Wijnja.

02:04:51

Mevrouw Wijnja: Dank u wel, voorzitter. Allereerst zou ik willen zeggen dat het heel mooi is dat het college de boodschap van minister Blok ongepast noemt en dat er ook een boodschap in die trant richting Den Haag is gegaan. Want dat is heel terecht en belangrijk signaal wat wij niet vaak genoeg kunnen en helaas nog steeds moeten geven vanuit deze regio. Ik vond het wel mooi dat collega Bushoff net de commissie, commissie Amrut noemde. Dat hoorde ik hem vanmiddag zeggen, dat ik krijg ik nu niet meer uit mijn systeem. Gelukkig komt die begeleidingscommissie, die wij in deze raad hebben, volgende week bij elkaar. Ik ben blij dat dat hier breed gedeeld wordt, dat wij met elkaar als raad daarover gaan praten hoe we dat komende tijd doen. Dat was volgens mij al de bedoeling. Mijn fractiegenoot Hans Sietsma is daar ook druk mee bezig, dus we kijken enorm uit naar de gesprekken daarover. Volgens mij is het hartstikke goed. Ik ben blij.

02:05:47

Voorzitter: Meneer Sijbolts.

02:05:49

De heer Sijbolts: Is mevrouw Wijnja het dan wel met mij eens dat dat soort gesprekken niet uitsluitend en alleen in een commissie besproken moeten worden, omdat we die toevallig hebben samengesteld? Want volgens mij gaat het er ook over wat je als raad, als collectief wilt. En wat wij gezamenlijk willen en welke ambities we hebben. En ik heb wel een beetje het gevoel dat wij nu de laatste maanden, bij verschillende onderwerpen die voorbijkomen, voor die verantwoordelijkheid weglopen. Dus bent u het met mij eens dat wij daar als raad collectief wel - en samen met het college uiteraard - een tandje bij kunnen zetten? In plaats van te wachten tot na de gemeenteraadsverkiezingen of tot de commissie met een uitslag van iets komt?

02:06:26

Mevrouw Wijnja: Volgens mij, wat ik net zei, was juist dat we niet hoeven te wachten tot na de verkiezingen. De commissie die we hebben, kunnen we volgens mij gebruiken om daarmee te beginnen. En zeker moeten we dat gesprek ook in het openbaar voeren. Volgens mij doen we dat heel vaak ook. Maar mijn opmerking hier was vooral omdat om dat te doen.

02:06:45

Voorzitter: Sterker nog, nu ik dat gehoord heb in het debat, denk ik dat het goed is dat er een voorstel uit de commissie komt om het daarover te gaan hebben. Daar willen de heer Brandenburg - zeg ik het in één keer goed? - en de heer Bolle straks ook nog even op reageren.

02:06:56

De heer Brandenburg: Ja, want ik vind dat toch wat ingewikkeld, voorzitter. Want we hebben nu ook de afgelopen acht jaar - ik weet niet hoe lang - veel met elkaar gesproken over democratische vernieuwing. We hebben experimenten gehad. We hebben G1000 gehad. We hebben wijkraden gehad. We hebben ik weet niet wat gehad. We hebben zelfs een begeleidingscommissie hiervoor en toch gaat het mis. En volgens mij is de oplossing dan niet: nog meer praten, nog meer begeleidingscommissies. Volgens mij moeten we ons zelf in de spiegel aankijken als volksvertegenwoordigers en moeten de volksvertegenwoordigers hun werk doen. Hun oor te leggen en luisteren bij de bevolking. Daarop hun politiek baseren, ongeacht of ze een coalitie of oppositiepartij zijn. En dat moet iedereen vooral voor zichzelf bepalen en op een fatsoenlijke manier doen. En daar moeten we niet over praten, dat moeten we met elkaar gaan doen. Daar moeten we weer in een commissie van alles van vinden. Ik weet het niet, maar volgens mij is dit ons gedrag. En ik snap dat dit een vrij individuele boodschap van een SP'er is. Maar het is wel - volgens mij - wat het is. Wij moeten als volksvertegenwoordigers ons werk eens gaan doen.

02:07:56

Voorzitter: Ik ga na deze opmerking meteen even door naar de heer Bolle. Heeft u ook nog een vraag aan mevrouw Wijnja hierover, over de opmerking?

02:08:03

De heer Bolle: Nee, voorzitter, volgens mij had u een goede samenvatting. Dat wat de commissie allemaal doet, dat gewoon kan voorbereiden.

02:08:12

Mevrouw Wijnja: Laat duidelijk zijn dat ik het helemaal eens ben met de SP als die zegt: "Volksvertegenwoordigers moeten hun werk doen." Maar er wordt een tegenstelling gecreëerd die er volgens mij niet is, want je moet dingen doen en ook praten over dingen. Dat hoort volgens mij allebei bij ons werk en maakt dat we goede dingen doen. Ik wilde nog even iets zeggen over-- want wij hebben antwoord gekregen op onze vraag over de mogelijke versnelling voor het tegengaan van energiearmoede. Op zichzelf is dat mooi. Ik hoop in ieder geval wel dat we in januari iets meer grip krijgen op hoe je dat proces ook daadwerkelijk kunt versnellen. En waarom ik in mijn woordvoering even uiteenzette dat er 15,8 miljoen beschikbaar was, is juist omdat heel veel van wat ik de SP hoor zeggen, dat gebeurt gelukkig al. Want er zit voor een heel groot gedeelte een collectieve maatregel in. Mijn conclusie na dit debat is dat het doel en het middel soms wat door elkaar lopen, maar dat we eigenlijk grosso modo het best wel eens zijn over wat we aan het doen zijn en wat we moeten doen. En dat het belangrijk is, en dat vind ik eigenlijk heel positief. Ik wilde nog even iets zeggen over motie zestien, de plantaardige precariobelasting. Want het zal u niet verbazen, voorzitter, dat wij het erg eens zijn met de Partij voor de Dieren waar het gaat om het behalen van de doelstelling. Wij denken niet dat dit per se de beste route is om daar te komen. Wij vinden zeker wel dat je als overheid mag nadenken en maatregelen mag

bedenken om gedrag te beïnvloeden. Daar zijn wij helemaal niet op tegen, maar wij stellen voor om gezamenlijk met de Partij van de Dieren de komende tijd na te denken over hoe we dat zouden kunnen doen. En kunnen we zorgen dat we die doelen bereiken om inderdaad aan te sluiten op onze voedsel agenda?

02:10:09

Voorzitter: Dank u wel. Meneer Brandenburg.

02:10:11

De heer Brandenburg: Ja, voorzitter, ik wil niet zeggen dat die 15 miljoen een klein bedrag is. Alleen, u constateert ook, net zoals dat u dat in uw eerste termijn deed, dat die nog onvoldoende terechtkomt bij de mensen die dit het hardst nodig hebben. Dat komt deels door hoe die regelingen zijn. Je moet 25 procent van de kosten zelf opbrengen. Dan moet je als gemeente daar nog een bedrag bij doen. Je krijgt een cadeaubon en een energiecoach en dan kun je zelf wel wat doen. En er zitten onvoldoende collectieve maatregelen, in de vorm van voorfinanciering bijvoorbeeld. Vindt u dan echt dat dit genoeg is? Wil GroenLinks niet meer? U bent de partij die hier altijd het hoogste woord over voert en alles wil doen om de klimaatverandering tegen te gaan. U dient een motie in om de klimaat noodtoestand uit te roepen, maar als wij dan met voorstellen komen om meer te doen, dan geeft u eigenlijk niet thuis. En dat begrijp niet. Kunt u mij dat toch nog eens uitleggen.

02:11:07

Mevrouw Wijnja: Als de SP zegt: "GroenLinks wil altijd meer." Dat klopt. En dat komt omdat we de noodzaak van het oplossen van deze noodtoestand zien. Dat is alleen de vraag niet. Wat wij zien, als we kijken naar niet alleen het bedrag wat er staat, maar ook de maatregelen die er zijn-- want er zitten wel degelijk een aantal collectieve maatregelen in die heel belangrijk zijn. Dan zeggen wij: "Het bedrag wat er nu voor gereserveerd is, dat is voor nu genoeg. Dat moeten we vooral zo snel mogelijk bij de mensen krijgen." En dan kan het zo zijn dat we over een aantal maanden constateren: "Eigenlijk moet er geld bij." Dan is dat fonds er. Dus dan kunnen we daar met elkaar over praten en dan heb ik in ieder geval gehoord dat er vandaag een heleboel partijen zijn die dit net zo belangrijk vinden als wij dat vinden. Dus dan denk ik dat we daar ook wel uitkomen, eerlijk gezegd.

02:11:56

Voorzitter: Dan was dit het einde van de tweede termijn. Goede raad. Ik kijk even achter mij naar het college of er behoefte is aan een schorsing voor de voorbereiding van de beantwoording van de laatste vragen. Dat is niet het geval? Als de raad daar ook mee akkoord is, dan gaan we meteen door voor de tweede termijn van het college.

02:12:13

Wethouder Benjamins: Dan zal ik beginnen voorzitter, dank. Ik begin maar even staccato de beantwoording van de tweede termijn van de gemeenteraad en te beginnen bij de PVV, die vroeg hoe ik het bedankje naar Den Haag overbracht. Dat heb ik volgens mij daarstraks al gedaan. Dus daar hoeft ik niet langer over bij stil te staan. Dan was er een vraag over de opgaven die ons te wachten staan. Maatschappelijke opgaven in de toekomst. Volgens mij zijn daar onder andere de bouwen, de woningbouwcrises die wij met elkaar te lijf willen gaan, door onder meer bouwen aan de suikerzijde, de Stadshavens, de Heldin. Om maar iets te noemen. We willen de gebiedsteams versterken. We hebben nog een vitaliteits campus

plan op elkaar dingen staan. En dan hebt u onlangs een brief van ons ontvangen als het gaat over de bouwkostenstijging. Er zijn nog cao-onderhandelingen gaande waarvan wij de uitkomst nog niet helemaal kennen, maar waar zeker niet minder lonen uit voort zullen vloeien. Qua hoogte. Wijkvernieuwing hebben we nu alleen nog maar incidenteel geregeld. Dan hebben we ook nog het integraal huisvestingsplan onderwijs en de sportzalen en gymzalen waar we structureel nog niet een volledige dekking voor hebben. Dat, voor wat betreft de opgaven. En waar gaan wij dan substantieel minder geld aan uitgeven? Voorzitter, dat zal u verbazen, maar dat is substantieel aan de bijstandsuitkeringen in onze gemeente. Het gaat de goede kant op met onze stand. Dan heb ik staan de fractie van 100 Procent Groningen, die wat verward was over de kadernota en het investeringsvoorstel. Dat kan ik me voorstellen, want dat zijn inderdaad twee verschillende dingen en worden separaat aan u aangeboden. Het investeringsvoorstel komt pas later. De kadernota wordt, als het goed is, naar u in februari toegezonden als raad, waarna u daar wat van mag vinden. Overigens wil ik u nog meegeven dat, om een weloverwogen oordeel te kunnen vellen, denk ik dat het goed is dat u die plankosten toch even gaat maken volgend jaar. Dan het CDA. Waarom ik niet was ingegaan op participatie, was omdat ik de indruk had dat de heer Bolle daadwerkelijk richting uw raad formuleerde. Om het over participatie te gaan hebben. Ik denk dat de debatten die er daarnet over geweest zijn, dat die wel voldoende aanleiding geven om daar weer verder over te praten. Maar ik denk ook dat de invoering van de omgevingswet en de participatieverordening ook al echt alle aanleiding in zich hebben om er met elkaar over van gedachten te wisselen. Dan nog even naar de VVD, die het over de doelen in de bouw had. Ja, het verschil is eigenlijk-- Misschien is het wel woord technisch van aard, maar de planning is wat anders dan onze doelen. Want de doelstelling, dat is de afspraak die wij met de regio maken als het gaat om het aantal woningen dat wij bouwen. En dat zijn er eigenlijk, door de jaren heen, steeds 1500. Dat is onze doelstelling en planning, schrijven we op. Omdat we denken dat we iets hoger kunnen scoren dan de doelstelling die we eigenlijk met elkaar hebben afgesproken. Volgens mij ben ik dan wel door de vragen op mijn moties heen. Over de Partij voor de Dieren. Ik wilde nog even terugkomen op de motie die ik wilde indienen over precario korting voor ondernemers die plantaardig voedsel zouden-- U refereerde namelijk daarnet aan de kwaliteit van het voedsel en ik kan me voorstellen - de maaltijd indachtig die wij in de Oosterpoort nuttigden laatst - dat er qua inspiratie misschien best wel een tandje bij mag. Ik hoorde GroenLinks straks een voorstel doen, en ik wil eigenlijk wel voorstellen dat wij daar misschien op een andere manier ook met elkaar over kunnen meedenken: Hoe wij nou in de horeca kunnen inspireren tot mooiere menu's en mooiere gerechten, dan tot nu toe worden geproduceerd.

02:16:17

De heer van Zoelen: Ik ben heel erg blij met deze woorden van de wethouder.

02:16:22

Voorzitter: Een pompoenmuur, of zoiets. De heer Van Kesteren, is er iets blijven liggen voor u?

02:16:27

De heer Van Kesteren: Ik ben minder blij. Ik heb een beetje gemist op welke wijze Den Haag wordt bedankt. De wethouder wordt bedankt voor dat nietszeggende antwoord. Ik heb ook

nog iets gehoord over de kosten, de stijging van de kosten van de bouw. Kan de wethouder aangeven waardoor die kostenstijging van het bouwen?

02:16:49

Wethouder Benjamins: Ik weet eigenlijk niet of het twee of drie kantjes is, die brief. Maar je hebt hem net ontvangen met alle redentatie erachter.

02:16:55

De heer Van Kesteren: Maar de inwoners van Groningen die lezen die brieven niet en ik wil graag dat u dat even vertelt voor de Groningers. Dat is misschien wel handig. Voor u een kleine moeite en de inwoners zijn u daar heel dankbaar voor.

02:17:07

Voorzitter: Meneer van Kesteren, ik vind dit toch een vraag van technische aard, waar u ook uitgebreid over bent geïnformeerd. Als er behoefte is om dat te delen, minister, dan staat u dat ook vrij.

02:17:15

De heer van Kesteren: Ik vind dat niet zo technisch, want het gaat mij om het antwoord waarom die bouwkosten zo stijgen. Het komt vanwege het feit dat woningen van het gas af moeten. En van het gas af betekent dat woningen daardoor onnodig [crosstalk 02:17:26-02:17:34]

02:17:28

Voorzitter: Ik wil graag dat we elkaar even laten uitpraten. Meneer van Kesteren is uitgepraat en de wethouder heeft behoefte om daar even op reageren.

02:17:40

Wethouder Benjamins: Eigenlijk niet meer, maar het heeft onder andere te maken met de grondstoffen tekorten wereldwijd. Maar als het versimpeld getoond moet worden, dan hebben we altijd een filmpje van wethouder Van der Schaaf, waarin die uitlegt waarom het zo is.

02:17:56

De heer van Kesteren: De website?

Voorzitter: Dank u wel. Wie mag ik het woord geven, vanuit het college?

02:18:03

Wethouder Diks: Ja, voorzitter. Er lag volgens mij nog een vraag van de heer van Kesteren. Ik had daar net eigenlijk wel een antwoord op, maar nu ben ik het een beetje kwijt. Volgens mij ging het over voedsel. Daar heb ik sowieso nog een opmerking over. Over gezond eten, kinderen en kinderopvang. Mag ik u in dat verband wijzen op het nieuwe project Maaltijd van de SKSG. Ik snap dat dit alles met de begroting niks te maken heeft, maar ik maak wel van de gelegenheid gebruik. Maaltijd van de SKSG: bedoeld is om gezinnen te ondersteunen, om gezond en ook meer plantaardig te eten. En het gaat om maalyd.nl. Dus meldt u zich daar vooral aan. Het is heel nuttig voor ons allemaal. En de opmerking van de heer van Kesteren, die ging volgens mij over armoedebestrijding, energiearmoede en hoe zich dat allemaal met elkaar verhield. Energiearmoede leidt er uiteindelijk tot dat mensen minder in de portemonnee overhouden en substantieel waarschijnlijk ook structureel in serieuze

problemen zullen komen of kunnen komen elke maand. Dus het is ons allemaal van belang dat we daar goed over nadenken, hoe we dat gaan voorkomen. Wat ik niet helemaal helder had in uw opmerking, was "als u dat anders wilt, dan had ik daarvoor een motie of amendement verwacht" Aangezien u dat niet indiende op dit punt nam ik aan dat u tevreden was met wat het college had voorgesteld.

02:19:32

De heer Van Kesteren: Ja, voorzitter, dat is nou die maandelijkse bewustwordingsmotie om het college te verleiden om andere keuzes te maken. Om ambities van klimaat en duurzaamheidsonzin iets bij te stellen. Daar komt dan heel veel geld beschikbaar voor die prachtige doelen en prachtige thema's waar u elke dag keihard voor werkt.

02:19:54

Voorzitter: Kom ik weer bij mijn punt van de orde, meneer van Kesteren. Dat we die dan even bespreken op het moment dat we de motie ook bespreken.

02:20:01

De heer Van Kesteren: Ja, voorzitter, maar ik heb even een antwoord op de vraag gegeven van de wethouder.

02:20:05

Voorzitter: Die ruimte heb ik u gegeven, maar ik wilde voorkomen dat mevrouw Diks ook nog de behoefte voelt om hier te reageren.

02:20:09

De heer Van Kesteren: Dan doen we het dunnetjes over.

02:20:11

Voorzitter: Dank u. Mevrouw Diks zijn er nog andere vragen voor u?

02:20:15

Wethouder Diks: Ik snap uw punt, maar ik kan er nog op reageren. Dat is elke maand misschien waar, wat u zegt. Maar niet bij de begroting, want deze vergadering is bedoeld om de inrichting van de gelden die wij volgend jaar zullen gaan besteden op andere wijze te doen. Toevallig deze keer was hij wel van toepassing.

02:20:33

Voorzitter: Sorry, ik had willen voorkomen dat dit ging gebeuren. Hier zetten we er ook een punt achter. Mevrouw Diks, nog even een vraag aan u of er nog andere vragen aan u zijn gesteld in de tweede termijn, die nog niet beantwoord zijn? Nee? Dan denk ik dat ik naar mevrouw Bloemhoff voor de beantwoording.

02:20:46

Wethouder Bloemhoff: Dank u wel. Er was een vraag gesteld door Student en Stad over een onderzoek en of dat kan worden toegezonden. Ja, natuurlijk kan dat onderzoek in het kader van talent in de regio aan u worden toegezonden.

02:20:56

Voorzitter: Dank u wel. Wethouder Van der Schaaf.

02:20:58

Wethouder Van der Schaaf: Ja, dank u, voorzitter. Er was nog een vraag van mevrouw Jacobs

over de motie 'Betalen uit het juiste potje'. Of we met ons advies niet de eerder genomen motie naast ons neer zou leggen, of daar in strijd mee zouden handelen. Naar het oordeel van het college niet. En daar geef ik eigenlijk twee redenen voor. De eerste is misschien wat flauw. Kijk, in die motie wordt gezegd: "zo veel mogelijk investeringsmiddelen". Ik kan u verzekeren dat met deze bijdragen aan het fietsparkeren nog steeds echt het leeuwendeel van het SIF echt aan investeringsmiddelen gaat. Maar het SIF maakt het ook mogelijk - dat heb ik ook aangegeven, daar zitten ook andere middelen in - middelen in te zetten die gerelateerd zijn aan deze projecten. En juist deze extra inzet ten behoeve van het fietsparkeren is gewoon direct gerelateerd aan de extra investeringen die wij gedaan hebben en doen. Met name in de binnenstad, als het gaat om het fietsparkeren onder bij de Nieuwe Markt. Straks ook onder de Grote Markt. Daar zijn deze extra middelen voor bedoeld. Ze vinden dat dat te verdedigen is, om dat in ieder geval de komende jaren uit het SIF te doen. Het zou wellicht anders worden, zeg ik ook tot uw raad, wanneer het echt gewoon een structurele beheer taak wordt. Dan is de plek inderdaad niet meer logisch, maar dat is op dit moment niet aan de orde. Het gaat om een extra inzet die we voorlopig nodig achten. De plannen die we hier uitvoeren.

02:22:21

Voorzitter: Zijn er dan nog vragen blijven liggen? Meneer Brandenburg?

02:22:25

De heer Brandenburg: Ja, dat is niet zozeer een vraag aan het college, maar meer aan u, voorzitter. Want ik heb net uw orde discussie met de Stadspartij een klein beetje gemist. Maar ik krijg per fax uit Os mee dat wij straks nog wel een stemverklaring over de begroting zelf willen geven, omdat dat nogal afhankelijk is van het feit hoe er gestemd wordt over de amendementen. Maar dan weet u dat.

02:22:52

Voorzitter: U krijgt dat per fax?

02:22:54

De heer Brandenburg: Nee, ik krijg dat per appje van Jimmy Dijk. Dat was wat ik er mee bedoelde.

02:22:58

Voorzitter: Dat betekent dat als de heer Dijk dat appt, dat wij daar ons ook allemaal tot moeten houden?

02:23:06

De heer Brandenburg: Dat ik dat in ieder geval hier zeg, en dat verzoek doe. Dan kan ik gewoon rustig naar huis.

02:23:14

Voorzitter: Ik ben ontzettend blij dat de voorzitter van de raad straks de leiding over de vergadering van mij overneemt. Die zal daar een oordeel over vellen. Maar dank voor deze voor aankondiging. Ik denk dat we hiermee aan het einde zijn gekomen van deze beraadslaging. Ik wil jullie allemaal heel hartelijk bedanken voor de inhoudelijke inbreng en voor het hanteren van de goede omgangsvormen. Ik heb met plezier naar jullie gekeken en zie jullie straks achter het scherm voor de stemming.

